

SRR 9/2024 rd

Statsrådets försvarsredogörelse

FÖRSVARSPRESENTATION

SAMMANFATTNING

1. INLEDNING

2. VERKSAMHETSMILJÖN FÖR FINLANDS FÖRSVAR

- 2.1 Förändringar i de globala maktförhållandena
- 2.2 Ryssland
- 2.3 Nato
- 2.4 Europeiska unionen
- 2.5 Staterna i närområdena och andra centrala aktörer
- 2.6 Bilden av krig
- 2.7 Klimatförändringar, terrorism och extrema rörelser samt utvecklingsperspektivet för krishantering
- 2.8 De viktigaste konsekvenserna för Finlands försvar

3. FÖRSVARETS NULÄGE

4. UPPRÄTTHÅLLANDE OCH UTVECKLANDE AV FÖRSVARSFÖRMÅGAN

4.1 FÖRSVARSPOLITISKA GRUNDER

4.2 FÖRSVARSSYSTEMETS INTEGRERING I OCH VERKSAMHET SOM EN DEL AV NATOS AVSKRÄCKNING OCH FÖRSVAR

- 4.2.1 Natos försvarsplaneringsprocess
- 4.2.2 Natos operativa planering och ledning
- 4.2.3 Natos uppgifter i fredstid och Natos snabbinsatsstyrkor
- 4.2.4 Natos närvaro på Finlands territorium
- 4.2.5 Lägesuppfattning samt övervakning och tryggnad av den territoriella integriteten
- 4.2.6 Natos system för krisrespons och beredskapsreglering

4.3 UPPRÄTTHÅLLANDE OCH UTVECKLANDE AV FÖRSVARSSYSTEMET

4.3.1 Markförsvar

4.3.2 Sjöförsvar

4.3.3 Luft- och robotförsvar

4.3.4 Cyberförsvar

4.3.5 Rymdförsvar

4.3.6 Möjliggörande av Natos och dess medlemsstaters styrkors verksamhetsförutsättningar

4.4 VÄRNPLIKTEN OCH DET FRIVILLIGA FÖRSVARSBETET

4.5 TOTALFÖRSVARET SOM EN DEL AV DEN ÖVERGRIPANDE SÄKERHETEN

4.6 EUROPEISKA UNIONENS FÖRSVARSDIMENSION

4.7 FÖRSVARSSAMARBETE

4.7.1 Multilateralt försvarssamarbete

4.7.2 Bilateralt försvarssamarbete

4.7.3. Militär krishantering, snabbinsatsstyrkor och andra insatser i utlandet

4.7.4 Internationell övningsverksamhet

4.7.5 Ukraina

4.8 FÖRSVARETS VERKSAMHETSFÖRUTSÄTTNINGAR

4.8.1 Personal

4.8.2 Ekonomiska resurser

4.8.3 Lagstiftning

4.8.4 Digitalisering och utnyttjande av data

4.8.5 Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet

4.8.6 Militär försörjningsberedskap och partnerskap

4.8.7 Försvarsindustrin

4.8.8 Infrastruktur och energi

4.8.9 Hållbar utveckling och miljö

4.8.10. Bemötande av informationspåverkan samt strategisk kommunikation

5. SLUTSATSER

BILAGA: Begrepp, definitioner och förklaringar

SAMMANFATTNING

Ett storskaligt och långvarigt krig pågår igen i Europa efter det att Ryssland i februari 2022 inledde ett anfallskrig mot Ukraina. Invasionen var en fortsättning på de aggressiva åtgärder som Ryssland inledde på Krim och i östra Ukraina 2014. Verksamhetsmiljön för Finlands försvar är instabil och svår att förutse och säkerhetsläget kan snabbt försämrans.

Motsättningarna mellan Ryssland och väst kommer i Finlands närområden till uttryck särskilt i form av breddspektrig påverkan som har riktats till exempel mot kritisk infrastruktur. Även Kinas påverkansförsök i Finland och i Finlands närområden har ökat ytterligare.

Utvecklingen inom krigföringen präglas av den allt starkare kopplingen mellan de fem domänerna – mark, sjö, luft, cyber och rymd – och av den snabba tekniska utvecklingen. Samtidigt kvarstår och framhävs betydelsen av konventionellt krig vid fronten och en omfattande, på värnplikt baserad reserv i synnerhet vid ett utdraget krig.

Finland är en stat vid Natos yttre gränser och ligger inom ett militärstrategiskt viktigt område som en del av både Östersjöområdet och det arktiska området. Finland måste ha kontinuerlig förmåga att med nationella resurser och som en del av Nato reagera på breddspektrig påverkan, långvarig militär påtryckning och omfattande krigföring som pågår i flera år.

Även som Natomedlem utgörs grunden för Finlands försvar av en värnplikt som utvecklas, en omfattande och utbildad reserv och en hög försvarsvilja. I enlighet med totalförsvarsprincipen stöder sig Finlands försvar på samhällets stöd. Totalförsvaret och samordningen av det stärks under redogörelseperioden.

Finlands försvarspolitiska och militära roll i Nato utformas i en situation där den största förändringen sedan kalla kriget pågår i alliansen i syfte att stärka avskräckningen och försvaret. Finland har inte infört nationella begränsningar för Natomedlemskapet och deltar på bred front i alliansens verksamhet. För Finland är det särskilt viktigt att alliansen har förmåga att bemöta hotet från Ryssland. Finland förbinder sig till Natos avskräckning och kollektiva försvar i enlighet med 360-gradersperspektivet på säkerhet inom alliansens hela territorium med beaktande av alla hot.

Natomedlemskapet är den största efterkrigstida förändringen i Finlands försvar. Finland beaktar vid utvecklandet av sitt försvar Natos gemensamma mål, och de centrala funktionerna inom Finlands försvar har blivit en del av alliansens gemensamma strukturer och verksamhetsmodeller. Samordningen av Finlands försvar med Natos avskräckning och försvar fortsätter och fördjupas under redogörelseperioden.

Finlands territorium har anslutits till ansvarsområdet för alliansens överbefälhavare för Europa och områdets försvar har planerats som en helhet. Finska territoriums militära försvar är kopplat till en helhet som sträcker sig över landets gränser och som omfattar

Östersjöområdet och de nordiska länderna i den arktiska regionen, Ishavet och Nordatlanten. Under redogörelseperioden ligger fokus på säkerställandet av att Natos operativa planer genomförs samt på regelbundna övningar av planerna.

Alla nordiska länder kommer i fortsättningen att höra till alliansens försvarsgrensgemensamma ledning i Norfolk. Det är viktigt med nära samordning och samarbete mellan de försvarsgrensgemensamma ledningarna. I enlighet med Finlands mål grundar Nato i Finland en marktaktisk ledning som lyder under Norfolk och placerar framskjutna markstyrkor här.

Det skapas förutsättningar för verkställande av det kollektiva försvaret samt för militär uppbyggnad och truppförörjning såväl i Finland som regionalt. Genom dessa arrangemang möjliggörs genomförandet av Natos regionala plan och det sannordiska stödnätverket samt fullföljandet av avtalet mellan Finland och Förenta staterna om försvarssamarbete (*Defence Cooperation Agreement, DCA*).

Under redogörelseperioden utvecklas den militära rörligheten, logistiken, värdlandsstödet samt den förtida utplaceringen av materiel och den infrastruktur som dessa kräver. Detta förutsätter att det förvaltningsövergripande samarbetet och myndighetssamarbetet utvecklas som en del av totalförsvaret samt ett nära samarbete med Sverige, Norge och andra allierade. Den militära försörjningsberedskapen och den infrastruktur som försvaret förutsätter bör förbättras särskilt i norra Finland, liksom också de gränsöverskridande förbindelserna till Sverige och Norge.

Försvaret utvecklas inom samtliga domäner i samarbete med våra allierade. Vid utvecklandet av Försvarsmakten beaktas den övergripande verksamhetsmodellen som överskrider gränserna för försvarsgrenarna och verksamhetsmiljöerna. Kraven på det nationella försvaret samt förmågemålen i Natos försvarsplaneringsprocess styr Försvarsmaktens förmågeutveckling.

Tyngdpunkten i den materiella utvecklingen inom Försvarsmakten förskjuts till markförsvaret, vars reform är en mångfasetterad och långvarig helhet som påverkar hela försvarssystemet. Arméns förmåga utgörs av rörlighet, eldkraft och skydd. Markförsvarets avväjningsförmåga grundar sig på underrättelseinhämtning och en lägesbild som utnyttjar modern teknik, målangivningsförmåga, eldkraft med horisontell och vertikal räckvidd, en truppstruktur och rörlighet som möjliggör territoriell täckning samt ett ledningssystem.

Sjöförsvarets förmåga baserar sig på en heltäckande medvetenhet om verksamhetsmiljön samt på en stridstålig lägesbild och ledning. I utvecklingen av sjöförsvaret betonas rörlighet, stridstålighet och eldkraft. Fartyg i Pohjanmaa-klassen tas i bruk och utnyttjas fullt ut som en del av försvarssystemet, i synnerhet när det gäller underrättelse- och övervakningsförmågan samt eldkraften. Kustförbandens eldkraft och förmåga till övervakning, skydd och rörlighet utvecklas så att de som en del av arrangemangen för det kollektiva försvaret motsvarar kraven på avvärjning av marina angrepp och skydd av objekt.

Luft- och robotförsvarets truppers höga beredskap gör det möjligt att vid behov snabbt avvärja luftburna angrepp och att delta i mark- och sjöförsvaret både nationellt och tillsammans med de allierade. Under redogörelseperioden tar man i bruk F-35-multirolls jaktplan och David's Sling-systemen som stöder hela försvarssystemet. Målet är att förbättra luftbevakningens räckvidd och observationsförmåga samt förmågan att upptäcka och följa ballistiska robotar. Under redogörelseperioden utvidgas luftvärnets territoriella täckning, räckviddsnivåerna i luftvärnet och luftvärnets målangivningsförmåga samt fortsätter utvecklandet av luftförsvarets rörliga stridssätt.

Genom att utveckla det nationella och militära cyberförsvaret tryggas Finlands statliga suveränitet och befolkningens säkerhet samt tryggas Finlands försvarsförmåga i alla säkerhetssituationer särskilt när det gäller cyberhot och cyberstörningar som orsakas av statliga aktörer. Informationsförsvarets förmågor stöder tillsammans med cyberförsvarets förmågor uppnåendet och upprätthållandet av ett informationsöverläge i verksamhetsmiljön.

Den snabba utvecklingen av rymddomänen och utnyttjandet av den beaktas som en del av utvecklingen av försvarssystemet. Skydd mot hot i eller hot från rymden förutsätter ny kompetens och förmågeutveckling i framtiden. Försvarsförvaltningen utarbetar en rymdstrategi för försvaret.

Försvarsmaktens gemensamma förmågor utvecklas så att de stöder den nationella försvarsförmågan och alliansens behov. Systemet för militär underrättelseinhämtning utvecklas för att möjliggöra tidig varning och stödande av statsledningen, massiv och planmässig eldgivning samt för att utnyttja alliansens stöd. Genom fjärrpåverkan med hög beredskap och stor räckvidd förebyggs och begränsas en angräpars möjligheter att genomföra, leda och upprätthålla operationer. Försvarsmaktens specialtruppers förmåga till gemensamma insatser inom Försvarsmakten samt tillsammans med andra myndigheter och allierade utvecklas. Utvecklandet av logistiksystemets beredskap och kapacitet fortsätter som en fast del av Natos logistiksystem. Genom integration i Natos ledningssystem och ledningsstruktur möjliggörs en kontinuerlig gemensam insatsförmåga.

Försvarsmakten undersöker och utvecklar obemannade och autonoma system som utnyttjar ny teknologi och som kan användas på ett mångsidigt sätt i olika verksamhetsmiljöer och uppgifter. Gränsbevakningsväsendets befogenheter och höga beredskapsnivå utnyttjas i försvarssystemet vid övervakningen och tryggandet av den territoriella integriteten. Vid behov kan gränsstyrkor anslutas till Försvarsmakten.

Finlands försvarsförmåga stöds inte bara av Natos kollektiva försvar utan också av medlemskapet i Europeiska unionen och det internationella försvarssamarbetet. Finland stöder ett omfattande nyttjande av EU:s verktyg i syfte att stärka unionens och dess medlemsländers försvarsförmåga. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har gett upphov till nya betydande riktlinjer för unionen. Tyngdpunkten i dem ligger på utvecklandet av medlemsstaternas försvarsförmåga och det militära stödet till Ukraina. I flera av EU:s initiativ är målet att Europa ska bli mer självständigt och resilient. Ur Finlands synvinkel ger

EU:s försvarsindustripolitik ett betydande mervärde när det gäller att stödja samarbetet inom forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet inom industrin.

Finland fortsätter att stärka det internationella försvarssamarbetet. De olika arrangemangen inom försvarssamarbetet kompletterar varandra. Natomedlemskapet medför möjligheter att fördjupa och utvidga det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet i synnerhet med Natoländer. I samarbetet betonas särskilt de länder som är viktigast med tanke på försvaret av Finland och dess närområde.

Finland har förbundit sig att stödja Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet i enlighet med de gränser som erkänts internationellt år 1991. Finland fortsätter sitt utbildnings-, rådgivnings- och materielstöd till Ukraina.

De viktiga verksamhetsförutsättningarna för Finlands försvar säkerställs. Förändringarna i omvärlden och Natomedlemskapet har medfört nya behov i Försvarsmaktens personalstruktur. Detta föranleder utöver det tidigare tillägget på 500 årsverken ett ytterligare behov av 1 500 årsverken för innevarande och nästa valperiod. Även försvarsministeriets personalstyrka behöver utökas under redogörelseperioden. Antalet anställda har en avgörande betydelse för hur man orkar i arbetet.

Integreringen av Finlands försvarssystem i Nato och fullgörandet av de allierades skyldigheter medför betydande mer kostnader för försvaret. I dessa ingår genomförandet av förmågemålen och skapandet av verksamhetsförutsättningar för de allierades trupper inom Finlands territorium samt reformen av markförsvaret.

Finland har förbundit sig till bördefördelningen inom alliansen och detta förutsätter en försvarsbudget som sträcker sig över valperioderna och som motsvarar åtminstone den ambitionsnivå som Nato gemensamt fastställt. Försvarsbudgeten ska möjliggöra ett långsiktigt upprätthållande och utvecklande av försvarsförmågan så att det råder balans mellan personalen, verksamheten och materielinvesteringarna.

Inom försvarsministeriets förvaltningsområde fortsätter revideringen av lagstiftningen för att förpliktelserna enligt Natomedlemskapet ska kunna uppfyllas och Försvarsmaktens verksamhetsförutsättningar tryggas med beaktande av den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen. De viktigaste ändringsbehoven i anslutning till Natomedlemskapet gäller Försvarsmaktens uppgifter och befogenheter, Försvarsmaktens personals och värnpliktingas deltagande i uppgifter som gäller Natos avskräckning och försvar samt den rättsliga ställningen för dem som deltar i dessa uppgifter.

Ett effektivt utnyttjande av data och nätverk förutsätter systematisk utveckling av kompetensen, kulturen, processerna och teknologierna samt allokering av personal. De krav och standarder som gäller Natos informationshantering och informationssäkerhet tillämpas fullt ut i den nationella utvecklingen, och detta arbete stöds med Försvarsmaktens självständiga förmåga att utvärdera informationssystem och krypteringsprodukter.

I forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten (FoUI-verksamhet) läggs tonvikten på försvarsförvaltningens egen teknologiska lägesuppfattning, på strategiska val som baserar sig på den samt på systematisk kompetenshantering. Förvaltningsområdets forsknings-, utvecklings- och innovationspolitik utvecklas som en helhet utifrån nationella utgångspunkter för att svara mot de förändrade krav omvärlden ställer, vilket förutsätter en ökning av resurserna. Den betydelse som teknisk förmåga och tekniskt försprång har som en strategisk resurs framhävs nationellt, inom EU, Nato och bilateralt.

Med den militära försörjningsberedskapen stöds verksamhetsförutsättningarna för Försvarsmakten och de allierade som är verksamma i Finland samt tryggas funktionsförmågan hos Försvarsmaktens kritiska system. Den militära försörjningsberedskapen grundar sig på tillräcklig industriell kapacitet som byggts under normala förhållanden, kompetent personal och materiel som utplacerats i förtid. Försvarsmaktens samarbetsparter med underleverantörskedjor har en viktig och etablerad ställning i försvarssystemet. Försvarsmakten och dess partner ska ha förmåga att snabbt reagera på förändringar i verksamhets- och säkerhetsmiljön i samarbete med de allierade och i synnerhet med de nordiska länderna.

En fungerande, livskraftig och internationellt konkurrenskraftig inhemsk försvarsindustri har en viktig roll i tryggheten av den militära försörjningsberedskapen. Den finländska försvarsindustrins exportförutsättningar och internationalisering ska stödjas, eftersom detta samtidigt på nationell nivå stärker både det militära försvaret och försörjningsberedskapen.

Det görs betydande satsningar på att utveckla den infrastruktur som stöder försvaret. Tyngdpunkterna ligger på den infrastruktur som krävs för genomförandet av Natos kollektiva försvar, inklusive Natos och Natoländernas närvaro, och för fullföljandet av DCA-avtalet samt på lokalernas användbarhet, effektivitet och sundhet. Behoven av att skydda och hantera kontinuiteten i fråga om den infrastruktur som är kritisk med tanke på det militära försvaret ska bedömas i förvaltningsövergripande samarbete under ledning av försvarsministeriet.

Energiomställningen beaktas i Försvarsmaktens stödarrangemang och i utbyggnaden av kapaciteter. Främjandet av samordningen mellan utbyggnaden av vindkraft och försvaret fortsätter. Effektiv hantering av miljörisker och förebyggande av negativa konsekvenser beaktas genomgående i Försvarsmaktens nationella och internationella verksamhet. Man gör dock inte avkall på försvarsförmågan.

Inom försvarsförvaltningen måste man vidareutveckla beredskapen för upptäckande av informationspåverkan, analys av informationsmiljön och strategisk kommunikation. För att bemöta hoten krävs förutseende samordning av myndighetsverksamheten samt samordning av den nationella militärstrategiska kommunikationen med Nato och med de viktigaste allierade.

1. INLEDNING

Statsrådet lämnar en försvarsredogörelse till riksdagen. Redogörelsen baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering.

I redogörelsen granskas utvecklingen inom försvarets verksamhetsmiljö och bedöms behoven att utveckla försvaret på medellång sikt. I redogörelsen fastställs dessutom de försvarspolitiska riktlinjerna för upprätthållandet och utvecklandet av Finlands försvarsförmåga som en del av alliansen samt för Finlands försvarspolitiska och militära roll i Nato, EU och det internationella försvarssamarbetet.

Denna försvarsredogörelse är en fortsättning på statsrådets föregående försvarsredogörelse (Statsrådets publikationer 2021:79) och den har ett nära samband med försvarsförvaltningens strategiska planering. Beredningen av försvarsredogörelsen har i enlighet med regeringsprogrammet också styrts av den analys av omvärlden som ingår i statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse (Statsrådets publikationer 2024:34) och vid beredningen av den har också riksdagens ställningstagande till den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen beaktats.

De viktigaste målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik är att trygga Finlands självständighet och territoriella integritet, att förhindra att Finland hamnar i en militär konflikt och att garantera finländarnas säkerhet och välfärd. En aktiv försvarspolitik och en stark nationell försvarsförmåga som en del av Nato är en mycket viktig förutsättning för att målen för Finlands utrikes- och säkerhetspolitik ska kunna nås.

Finlands försvarslösning är en stark nationell försvarsförmåga som baserar sig på värnplikt och som är en del av Natos avskräckning och kollektiva försvar.

Försvarsredogörelsen har utarbetats under ledning av försvarsministeriet i samarbete med Försvarsmakten. Den har arbetats fram i samarbete med republikens presidents kansli, statsrådets kansli och ministerierna. Statsrådet samt republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska utskott har fastställt de politiska riktlinjerna för arbetet.

Statsrådet har tillsatt en parlamentarisk uppföljningsgrupp för redogörelsen. Riksdagen ger ett ställningstagande till redogörelsen.

Försvarsredogörelsens tidsperspektiv går över den innevarande valperioden och sträcker sig till 2030-talet. Genom försvarsredogörelsen och genom att verkställa den säkerställer man att den finska försvarsförmågan motsvarar de krav som omvärlden ställer.

2. VERKSAMHETSMILJÖN FÖR FINLANDS FÖRSVAR

Rysslands invasion av Ukraina har inneburit en grundläggande och långvarig försämring i Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning. Ryssland har genom sina aggressiva och folkrättsvidriga krigshandlingar utmanat den internationella regelbaserade ordningen och äventyrat fred och stabilitet i det euroatlantiska området. Ett storskaligt och långvarigt krig pågår igen i Europa. Det går inte att utesluta risken för att kriget sprider sig.

2.1. Förändringar i de globala maktförhållandena

Omvälningarna i maktförhållandena i världspolitiken påverkar verksamhetsmiljön för Finlands försvar. Den allt hårdare strategiska konkurrensen och den globala maktkampen mellan demokratier och auktoritära stater håller på att leda till att det multilaterala samarbetet splittras och regionaliseras. Det råder konkurrens mellan Förenta staterna och Kina om den politiska, militära, ekonomiska och teknologiska ledande ställningen i världen. Ryssland har å sin sida intagit en konfrontatorisk hållning till Förenta staterna och de övriga västländerna, delvis i samarbete med Kina.

Förenta staterna strävar efter att bevara sin ställning som ledande stormakt. Förenta staterna har förbundit sig till för att försvara Europa, men landets långsiktiga strategi bestäms ytterst av hur det ska möta de utmaningar som Kina medför. Av Europa förväntar sig Förenta staterna inte bara ett ansvarstagande för världsdelen säkerhet utan också samarbete i den strategiska konkurrensen. Graden av engagemang i det multilaterala samarbetet hos Förenta staternas respektive administration återspeglas också i det transatlantiska samarbetet. På lång sikt ser Förenta staterna Kinas ökade inflytande och militära uppbyggnad som det enda beaktansvärda hotet mot Förenta staternas ställning globalt.

Kina strävar efter att öka sitt globala inflytande till exempel genom att skapa ekonomiska, politiska och teknologiska beroendeförhållanden i Europa, Mellanöstern, Afrika, Sydamerika och den indopacifiska regionen. Kinas ambitioner och verksamhet utmanar Nato- och EU-ländernas intressen, säkerhet och värderingar. I de påverkansmetoder som Kina utnyttjar ingår olovlig underrättelseinhämtning, inklusive industrispionage, köp av infrastruktur, handelspolitisk påtryckning, utnyttjande av cyber- och rymddomänerna samt fientlig användning av ny disruptiv teknik. Kina moderniserar sina väpnade styrkor och utvecklar sin kärnvapenkapacitet för att vara en ledande militär stormakt före mitten av århundradet. Kina har ökat det militära samarbetet med Ryssland.

Europeiska unionen strävar efter att stärka sin roll för att bemöta det globala förändringstrycket och de interna utmaningarna samt för att reagera särskilt på den försämrade säkerhetspolitiska miljön. De olika kriserna i Europa, vid unionens yttre gränser och i närområdena har utmanat EU:s funktionsförmåga, men å andra sidan har samarbetet inom unionen fördjupats på många områden, särskilt i säkerhets- och försvarssamarbetet. EU har blivit en allt viktigare aktör.

2.2 Ryssland

Rysslands illegala anfallskrig mot Ukraina som inleddes i februari 2022 är en fortsättning på de aggressiva åtgärder som Ryssland inledde i Georgien 2008 samt på Krim och i östra Ukraina 2014. Invasionen av Ukraina och verksamheten som syftar till att rubba stabiliteten i EU:s östra grannskap är ett uttryck för en långsiktig utveckling där Ryssland, som syftar till att stärka sin ställning som stormakt och skapa intressesfärer, strävar efter att öka sitt inflytande också genom öppen användning av militära maktmedel. Ryssland är det största direkta hotet mot Natos och Natoländernas säkerhet samt mot fred och stabilitet i det euroatlantiska området.

I och med anfallskriget har Ryssland övergått till en svårförutsebar och långvarig, öppet konfrontativ hållning till väst. Rysslands fientliga hybridåtgärder, inklusive sabotage, har riktat sig mot Europa i stor utsträckning. Ryssland har förmåga att snabbt inleda en långvarig militär påtryckning. Ryssland har i Ukraina visat att det är berett att använda omfattande militära maktmedel också mot samhällskritiska funktioner och den civila befolkningen för att uppnå sina politiska mål.

Kriget i Ukraina har visat att Ryssland har en hög riskbenägenhet och en hög acceptans för förluster, vilket skapar instabilitet i Finlands närområden. I Rysslands säkerhetstänkande syns en strävan efter strategiskt djup och efter att upprätta en enhetlig buffertzona i Europa, från det arktiska området via Östersjön och Svarta havet till Medelhavet. De ökade internationella spänningarna i ett område kan snabbt leda till att den militära verksamheten ökar också i andra områden.

Ryssland upprätthåller och utvecklar sin kärnvapenavskräckning, sin konventionella avskräckning som baserar sig på långräckviddiga vapensystem och förmåga till maktprojisering samt en vapenmakt som klarar av omfattande krigföring. Rysslands retorik i anslutning till kärnvapen har skärpts. Ryssland betonar kärnvapens roll samt breddspektrig påverkan.

Ryssland använder metoder för breddspektrig påverkan – som omfattar hybridpåverkan och, i förekommande fall, användning av militära maktmedel – för att främja sina strategiska mål. Ryssland använder dessa metoder kontinuerligt också utan att tröskeln för en öppen konflikt överskrids, och landet kan flexibelt reglera intensiteten av påverkan och urvalet av metoder för att uppnå sina mål. Målet är bland annat att påverka mållandets enhetlighet, beslutsfattande och medborgaropinion samt att öka motsättningarna, skapa rädsla och fördunkla lägesbilden. För att stödja sina politiska målsättningar fortsätter Ryssland en aktiv underrättelseverksamhet och ett aktivt påverkansarbete, inte bara i fråga om traditionell informationsinhämtning och agentverksamhet utan också i datanäten. I sin verksamhet utnyttjar Ryssland inte bara de statliga myndigheterna utan också såväl företag och utbildnings- och forskningsinstitut som kriminella grupper och aktivister.

Samarbetet mellan Ryssland och Kina baserar sig delvis på gemensamma strategiska intressen samt på att deras relationer till väst har försämrats. Utvecklingen av relationerna

mellan Ryssland och Kina – i synnerhet Rysslands allt större beroende av Kina för sin förmågeutveckling och det stöd som Kina ger Ryssland – påverkar Europas säkerhet. Ryssland utvecklar sina partnerskap också med andra länder som sympatiserar med det (till exempel Nordkorea och Iran). Belarus har på grund av sitt läge och det stöd det ger en viktig roll för Ryssland i anfallskriget och för riktandet av tryck mot Nato och EU.

Ryssland har klarat av att upprätthålla och delvis till och med utveckla sin krigföringsförmåga trots pågående stridsåtgärder och omfattande manskaps- och materielförluster. Detta har möjliggjorts av en ökning av den ryska försvarsindustriella produktionskapaciteten och av stödet från stater som sympatiserar med Ryssland.

2.3 Nato

Rysslands anfallskrig mot Ukraina och förändringarna i de globala maktförhållandena formar på många sätt och under en lång tid Europas och Finlands omvärld. Betydelsen av Natos avskräckning och försvar samt alliansens roll som säkerhetsgarant för sina medlemsstater har accentuerats. Nato har förbundit sig att stödja Ukraina långsiktigt, men strävar ändå efter att avgränsa sin roll så att den inte är part i konflikten.

Nato har efter Rysslands anfallskrig mot Ukraina målmedvetet fortsatt det arbete som inleddes 2014 för att bemöta den försämrade säkerhetspolitiska omgivningen. Det strategiska konceptet (2022) slår fast att Natos viktigaste uppgift är dess samlade avskräckning och försvar. Det mest omfattande utvecklingsarbetet sedan kalla kriget pågår. Alliansen måste ha förmåga att kunna föra ett storskaligt, högintensivt krig i alla domäner mot en militärt stark kärnvapenstat. Avskräckningen och försvaret omfattar hela alliansens territorium och hot från alla väderstreck. Nato och dess medlemsstater utvecklar också sin förmåga att bekämpa olika hybridhot utan att tröskeln för en öppen konflikt överskrids. Till Natos huvuduppgifter hör utöver kollektivt försvar och avskräckning även krisförebyggande och krishantering samt kooperativ säkerhet. Nato har intensifierat partnerskapssamarbetet särskilt med partnerna i den indopacifiska regionen (Australien, Sydkorea, Japan och Nya Zeeland). I det strategiska konceptet betonas också den kritiska betydelsen av Natos och dess medlemsstaters resiliens.

Natos övergripande avskräckning består av följande tre delområden: konventionella styrkor och förmågor, robotförsvar och kärnvapen. Dessa kompletteras av rymd- och cyberförmågor. Nato beslutade vid toppmötet i Madrid 2022 om en ny basnivå för alliansens avskräckning och försvar. Vid toppmötena i Vilnius 2023 och Washington 2024 kom man överens om fortsatta åtgärder som styr genomförandet av den. Man har ökat närvaron på land, till havs och i luften särskilt på alliansens östra flank. För närvarande har framskjutna markstyrkor placerats i åtta östliga medlemsstater. Natos militära närvaro blir under de närmaste åren verklighet också i Finland.

Nato har en helhet av operativa planer för försvaret av alliansens territorium. Helheten omfattar också regionala planer som övas och uppdateras regelbundet. Dessutom har man infört en ny truppmodell som syftar till att säkerställa tillräckliga trupper för både fredstida och kristida uppdrag. Utvecklingen av Natos kommando- och truppstruktur samt dess

ledningsstrukturer är en viktig del av stärkandet av avskräckningen och försvaret. Alliansens beredskap har utvecklats och de militära övningarna har utökats.

Nato har höjt ambitionsnivån för försvarsplaneringen (*NATO Defence Planning Process, NDPP*) för att bättre kunna möta utvecklingen i hotmiljön. Medlemsstaterna har avsevärt ökat sina försvarssatsningar och de har förbundit sig till en gemensamt godkänd miniminivå för försvarsutgifterna. Det bör dock noteras att försvarsförmågan i flera Natoländer kördes ned efter det kalla krigets slut. Att återställa försvarsförmågan tar flera år och kräver omfattande resurser. Med tanke på Natos förmåga är det viktigt att alliansen bevarar sin enighet och att medlemsstaterna har förbundit sig till en långsiktig resursering. Med beaktande av det hot Ryssland utgör och av att förmågeutvecklingen tar tid, bedöms Natos prioriteringar under de närmaste åren till stor del förbli oförändrade.

Nordeuropas strategiska ordning håller på att omformas i och med Finlands och Sveriges Natomedlemskap och de avtal om försvarssamarbete som ingåtts med Förenta staterna. Natos arktiska landområde och luftrum har ökat avsevärt, vilket beaktas i alliansens gemensamma planering, verksamhet och resursfördelning. Nato har i norr blivit ett starkt och enhetligt område som sträcker sig från Atlanten till det arktiska området och Östersjön och som endast består av Natoländer och vars försvar för första gången planeras, övas och genomförs som en helhet. Detta skapar i Nordeuropas strategiska ordning en starkare avskräckning, vilket för sin del balanserar Rysslands militära maktmedel i de nordliga områdena. Ur ett militärt perspektiv möjliggör detta ett utnyttjande av det operativa djupet bland annat när det gäller att rikta maktmedel och utveckla stödarrangemang.

Rysslands strategiskt viktigaste områden – Moskva, S:t Petersburg, Kolahalvön och Kaliningrad samt Belarus som ingår i Rysslands intressesfär – ligger nära Finland. Östersjöns militära betydelse som en del av konkurrensen mellan stormakterna har ökat. Området är viktigt med tanke på handeln, försörjningsberedskapen, gas- och oljetransporterna samt den militära handlingsfriheten. Naturresurserna i den arktiska kontinentalsockeln och öppnandet av Nordostpassagen som sjötransport- och handelsrutt ökar konkurrensen och spänningarna i det arktiska området där Rysslands strategiskt viktigaste militära förmågor finns. Det arktiska området är också ett av de områden som ökar i betydelse för Kina. Detta beror på områdets naturresurser och transportleder. Kina har utvecklat sin beredskap att främja sina intressen genom att i sin arktiska politik i allt högre grad koncentrera sig på säkerhet och genom att öka sin militära närvaro i området.

Ryssland ser Norden, som består av idel Natoländer, som en oskiljaktig del av motsättningarna mellan väst och Ryssland, och har meddelat att landet stärker sin militära förmåga på sin västra flank. Rysslands strävanden att öka sitt inflytande över Östersjön och den arktiska regionen framhäver betydelsen av att stärka Natos avskräckning och försvar i Nordeuropa och på den östra flanken.

Natos nordliga utvidgning gör det möjligt att leda alliansens militära förmåga samordnat och utnyttja den på ett flexibelt sätt på Östersjön och i den arktiska regionen. Förmågan att kontrollera sina områden och på så sätt bevara sin egen och sina allierades handlingsfrihet gör det möjligt att skydda kritisk infrastruktur, att säkerställa de ytterst viktiga

transatlantiska förbindelserna samt ett effektivt kollektivt försvar i alla verksamhetsmiljöer. Säkerställandet av sjöförbindelserna över Nordatlanten har en nyckelställning när det gäller uppbyggnaden av förstärkningar från Nordamerika till Europa.

2.4 Europeiska unionen

EU:s roll som utrikes-, säkerhets- och försvarspolitisk aktör har stärkts till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. EU:s försvarsdimension genomgår stora omvälvningar och försvarssamarbetet intensifieras ytterligare. EU:s roll i försvarsfrågor stärks, vilket ger medlemsländerna ytterligare verktyg för att utveckla avskräckningen och försvaret.

I en tid av strategisk konkurrens är EU:s enighet ännu viktigare än tidigare. Europa måste bära ett större ansvar för sitt eget försvar och utveckla sin militära förmåga.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina har gett upphov till nya betydande riktlinjer i unionen. Tyngdpunkten i dem ligger på utvecklandet av medlemsstaternas försvarsförmåga och det militära stödet till Ukraina. Utöver stödet till Ukraina har särskilt EU:s sanktioner och beslut att minska det skadliga beroendet av Ryssland och Kina stärkt unionens egen operativa förmåga och dess roll som regional aktör. Utvecklingen skapar både möjligheter för och förväntningar på EU:s försvarsdimension.

EU:s försvarssamarbete styrs av den strategiska kompass som godkändes 2022 och de strategidokument som hänför sig till genomförandet av den. EU koncentrerar sig på utveckling av de militära förmågorna och den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basen samt på stärkande av unionsmedborgarnas säkerhet genom det breda urval av metoder som unionen förfogar över. I det permanenta strukturerade samarbetet (PRY) har EU:s medlemsstater förbundit sig att utveckla försvaret på ett övergripande sätt. Under de närmaste åren kommer kommissionens roll i utvecklingen av försvaret att öka ytterligare. Kommissionen strävar efter att stärka grunden för den europeiska försvarsindustrin och styra tilläggsfinansiering till försvaret med hjälp av EU:s olika finansieringsmekanismer. EU:s roll i de nya domänerna framhävs bland annat i och med att unionens egna rymdförmågor och möjligheterna att hantera cyber- och informationsområdet ökar. EU strävar också efter att effektivisera den militära krishanteringen.

Natos och EU:s roller i fråga om Europas säkerhet kompletterar och stärker varandra. Samarbetet mellan EU och Nato har framskridit till exempel när det gäller att bemöta hybridhot, skydda kritisk infrastruktur och utveckla den militära rörligheten. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har skapat bättre förutsättningar för att EU:s och Natos åtgärder ska stödja och komplettera varandra.

2.5 Staterna i närområdena och andra centrala aktörer

Rysslands anfallskrig mot Ukraina blev den vändpunkt som förde upp stärkandet av den militära försvarsförmågan och resurserna för den på agendan i de europeiska staternas

säkerhets- och försvarspolitik. Detta syns särskilt i Nordeuropa och Östersjöområdet. De nordiska länderna, de baltiska länderna, Polen och Tyskland uppfyller alla 2024 Natos mål, enligt vilket försvarsutgifterna ska utgöra minst två procent av bruttonationalprodukten. Av de stater som utgör Natos yttre gränser kommer försvarsutgifterna i de baltiska staterna och Polen att stanna på 3,2–4,7 procent av BNP under de närmaste åren. Sverige och Norge bedömer att de kommer att uppnå en nivå på 2,6 procent senast 2030.

Det förändrade säkerhetsläget har i betydande grad påverkat det nordiska samarbetet inom försvarsområdet, Nordefco (*Nordic Defence Cooperation*). Finlands och Sveriges medlemskap i Nato och Danmarks beslut att delta i EU:s försvarssamarbete har gjort det möjligt att intensivt det nordiska försvarssamarbetet. Som medlemmar i Nato har alla de nordiska länderna förbundit sig att försvara varandra. Ett närmare nordiskt försvarssamarbete förbättrar förutsättningarna för att planera och genomföra försvaret av alliansens territorium.

Sverige och Norge lägger i utvecklingen av sina väpnade styrkor vikt vid en ökning av de krigstida trupperna, anskaffningar av försvarsmateriel samt förmågan att samtidigt operera i hemlandet och på annat håll inom Natos territorium. Sverige och Norge stärker också sin roll i värdlandsstödet och som transitländer för förstärkningsstyrkor. Sverige har utsett sex allierade i närområdena inom vilkas territorium deras väpnade styrkor ska ha förmåga att operera (Finland, Danmark, Norge, Estland, Lettland, Litauen). Danmark betonar i utvecklingen av sina väpnade styrkor vikten av att stärka sina förmågor och sin värnplikt.

De baltiska länderna stärker sitt nationella försvar och utvecklar sin förmåga att smidigt ta emot och vara värdländer för alliansförstärkningar inom sina territorier. Estland betonar vikten av att stärka sina väpnade styrkors materiella förmåga särskilt när det gäller vapen, ammunition och infrastruktur samt fortsätter att utveckla värnplikten. Lettland och Litauen håller på att återinföra värnplikssystemet.

Förenta staterna är fortfarande en viktig militär aktör i Nordeuropa. Förenta staterna har ytterligare ökat sin närvaro, sin övningsverksamhet och sina investeringar för utveckling av infrastrukturen i Europa. Landet har bilaterala avtal om försvarssamarbete med Natoländerna i Östersjöområdet, vilket gör det möjligt att ytterligare fördjupa samarbetet. Förenta staternas åtgärder förbättrar förmågan att genomföra Natos kollektiva försvar. Utvecklingen i den indopacifiska regionen påverkar hur Förenta staterna i framtiden fördelar sina militära maktmedel och sin militära närvaro.

Av de stora europeiska länderna satsar i synnerhet Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Polen på att effektivisera sin försvarsförmåga till följd av Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Storbritannien har förbundit sig till att stärka säkerheten i Nordeuropa och har ökat sin militära närvaro i Östersjöområdet. Landet strävar efter att bemöta hoten med alla möjliga medel och i nära samarbete med sina allierade. Strax efter det att anfallskriget hade inletts förband sig Storbritannien bilateralt med både Finland och Sverige till ömsesidigt bistånd, vid behov också med militära medel, om Finland eller Sverige utsätts för en katastrof eller ett angrepp.

Tysklands kursändring i fråga om säkerhets- och försvarspolitiken är en betydande utvecklingstrend med tanke på det europeiska försvaret. Tyskland har förbundit sig till att stärka Natos kollektiva försvar och har i betydande grad ökat finansieringen till att utveckla sina väpnade styrkors förmåga. Tyskland tillför också mer personal till sina väpnade styrkor. Frankrike kommer även i fortsättningen att främja sina säkerhetspolitiska mål globalt, men på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina förbereder sig landet också på en högintensiv konflikt i Europa. Frankrikes mål är att fördubbla försvarsanslagen för att stärka landets väpnade styrkor. Polens roll och regionala inflytande inom det europeiska försvaret ökar. Polen stärker sin egen försvarsförmåga genom mycket omfattande materielanskaffningar, och dessutom fungerar landet som en logistisk knutpunkt genom vilken bistånd från olika länder levereras till Ukraina.

Också olika multilaterala initiativ och landsgrupperingar stöder de europeiska ländernas försvarssamarbete: den brittiskleda JEF-styrkan (*Joint Expeditionary Force*), det tyskledda ramnationskonceptet (*Framework Nations Concept*, FNC), det franskledda europeiska interventionsinitiativet (*European Intervention Initiative*, EI2) samt Nordliga gruppen och försvarssamarbetet mellan de nordiska och baltiska länderna. I synnerhet JEF:s betydelse för Nordeuropa lär öka i fortsättningen.

2.6 Bilden av krig

Krigföringens fem domäner – mark, sjö, luft, cyber och rymd – är allt starkare kopplade till varandra när krigföringen utvecklas. Utvecklingen av västländernas väpnade styrkor styrs av ett tänkesätt där alla domäner beaktas. Nato fastställer inom alliansen kompatibla verksamhetsmodeller (*Multi Domain Operations*, MDO, nedan "MDO-verksamhetsmodellen"). Målet är att utnyttja militära handlingar inom alla domäner för att skapa synergier mellan dem på ett ändamålsenligt sätt när det gäller den fysiska, kognitiva och virtuella dimensionen. I MDO-verksamhetsmodellen betonas en digital och snabb informationsgång samt datacentrering för att man ska kunna leda och fatta beslut snabbare än motståndaren. Detta förutsätter förmåga och handlingsfrihet i det elektromagnetiska spektrumet. Den militära verksamheten samordnas med icke-militära medel som en del av totalförsvaret.

Den tekniska utvecklingen har en avgörande inverkan på bilden av strid och stridssättet. Den tekniska utvecklingen möjliggör effektivare informationsinhämtning, informationshantering, skapande av en lägesuppfattning, snabbare beslutsfattande samt påverkan mer exakt och längre bort. Fjärrstyrda och autonoma, obemannade system får en allt större betydelse i krigföringen. De förändrar bilden av krig, operationer och strid. Prognostiseringen av den tekniska utvecklingen, integreringen av ny teknik i försvarssystemet samt utnyttjandet av oförutsedda faktorer framhävs i framtiden när den tekniska utvecklingen blir snabbare. Det tekniska försprånget kan användas för att kompensera ett kvantitativt underläge. När det gäller teknik som bidrar till effektivisering av artificiell intelligens, kognition, syntetisk biologi och mänskliga funktioner måste hänsyn tas till både etiska och juridiska aspekter.

Möjligheterna att utnyttja cyberdomänen i fientligt syfte ökar när infrastrukturen och tekniken utvecklas och antalet användare ökar. Fientliga aktörer riktar ständigt underrättelseinhämtning i datanät, cyberspionage och cyberpåverkan mot västländerna och strävar efter att fysiskt påverka deras kritiska infrastruktur. Bakom den fientliga aktiviteten ligger inte bara statliga aktörer utan i allt högre grad också icke-statliga aktörer som är politiskt motiverade eller statligt styrda.

Nyttjandet av rymden är en väsentlig del av krigföringen, och den tekniska konkurrensen mellan stormakterna sträcker sig ända till rymden. Rymdtekniken utvecklas allt snabbare, det är lättare att få tillträde till rymden och den militära användningen av rymden ökar. De moderna vapensystemen och ledningen är i allt högre grad beroende av de system som finns i rymden. Också nationella funktioner som är kritiska med tanke på försörjningsberedskapen, såsom datakommunikation, energiproduktion, finansbranschen och aktörer inom den inre säkerheten, stöder sig på tjänster som produceras med rymdteknik. Den kommersiella rymdverksamheten ökar kraftigt och företagen producerar snabbare än tidigare nya tjänster som också kan användas för militär verksamhet. Samtidigt utvecklas förmågor med vilka man kan störa eller förhindra användningen av tjänsterna eller förstöra satelliter. Tillsammans med rymdskrotet utgör ovannämnda faktorer det största hotet mot ett säkert nyttjande av rymden. Förmågan att säkerställa tillgången till viktiga tjänster i alla situationer, att skydda sin egen rymdförmåga och att motstå fientliga handlingar i rymden accentueras.

EU- och Natoländerna utsätts för en stark informationspåverkan där bland annat artificiell intelligens utnyttjas. Användningen av information i skadesyfte har blivit en daglig del av bredspektrig påverkan. Motsättningarna mellan västerländska demokratier och auktoritära stater har ökat konkurrensen i informationsmiljön.

Iakttagelserna från och erfarenheterna av Rysslands anfallskrig mot Ukraina formar uppfattningen om framtidens krig och bidrar till att utveckla EU- och Natoländernas väpnade styrkor. Ukrainas starka försvarsvilja och samhällets kriställighet samt den västerländska gemenskapens militära, ekonomiska, politiska och humanitära stöd har varit nyckelfaktorer när Ukraina försvarar sin självständighet i enlighet med FN-stadgan. Rysslands anfallskrig mot Ukraina och Ukrainas försvarsstrid framhäver krigets övergripande och omfattande natur. Betydelsen av konventionellt krig vid fronten och en omfattande, på värnplikt baserad reserv kvarstår dock även om krigföringens nya domäner, metoder och redskap utvecklas, vilket framhävs särskilt vid ett utdraget krig.

Rysslands krigshandlingar i Ukraina visar en hur stor betydelse avskräckning i förebyggande syfte, kriställighet, snabb aktionsberedskap, stark försvarsförmåga och hög försvarsvilja har. Kriget har visat på betydelsen av eldkraft och skydd mot sådan samt av högklassig teknik med dubbla användningsområden som utvecklats särskilt av kommersiella aktörer. Iakttagelserna från Rysslands anfallskrig mot Ukraina visar att det fortfarande är centralt i krigföringen att bevara luftherraväldet, genomföra omfattande operationer och samarbeta intensivt mellan olika vapenslag och försvarsgrenar. I Ukraina har hela samhället blivit föremål för eldverkan inom samtliga domäner, vilket ytterligare framhäver vikten av att utveckla totalförsvaret och beredskapen.

Utöver tekniskt avancerade men få system och skjutförnödenheter måste västerländska väpnade styrkor ha förmåga att föra ett utdraget och högintensivt utnöttningskrig. Detta kräver att inte bara samhället utan också försvarsindustrin som en del av det har en förmåga att stödja de väpnade styrkorna. I västländerna har man identifierat ett behov av att fördjupa samarbetet mellan staten och försvarsindustrin på lång sikt för att i synnerhet trygga en tillräcklig nationell ammunitionsproduktion. Dessutom leder den snabba tekniska utvecklingen till en snabb konkurrens mellan vapen och motvapen, där framgång i synnerhet för små stater del förutsätter ett omfattande nyttjande av innovationsresurser.

Massanvändning av styrkor och eldkraft samt förstöring av infrastrukturen utmanar samhällenas kristålighet och medborgarnas försvarsvilja. Detta ställer vissa krav när det gäller att trygga medborgarnas levnadsförhållanden samt skydda och reparera den kritiska infrastrukturen och när det gäller Försvarsmaktens förmåga att upprätthålla en hög verksamhetsintensitet vid utnöttningskrig. För västerländska väpnade styrkor är det viktigt att i alla situationer och i alla verksamhetsmiljöer sträva efter militär försörjningsberedskap, vilket också omfattar stöd till internationella trupper i hemlandet.

2.7 Klimatförändringar, terrorism och extrema rörelser samt utvecklingsperspektivet för krishantering

De utdragna krigen och de olösta konflikterna fortsätter, särskilt i Mellanöstern och Afrika, och påverkar alltmer direkt Europas och även Finlands säkerhet. Väpnade konflikter underblåser terrorism och politiskt extrema element. Att extrema rörelser sprider sig till nya områden utgör ett betydande hot mot människorna i området och mot grannländerna, men också mot Europas säkerhet, eftersom det skapar en eventuell grogrund för terrorism och omfattande migration. Säkerhetsläget i Mellanöstern och Afrika präglas av flera långvariga konflikter som också har en stark regional och gränsöverskridande dimension.

Terrorism utgör ett centralt hot mot Natos och Europeiska unionens medlemsstater. Terrorismen, i alla dess olika former, är det största asymmetriska hotet mot Nato, och staterna utnyttjar den också som ett verktyg för bredspektrig påverkan. Terrorismbekämpningen försvåras av avsaknaden av tydliga gränslinjer, det stora antalet aktörer och de mångfacetterade hoten. De terroristiska metoderna och dimensionerna förändras också ständigt.

Säkerhetseffekterna av klimatförändringarna, förlusten av biologisk mångfald och föroreningarna riktas till Finland både direkt och indirekt. Klimatförändringarnas konsekvenser i kombination med den ojämna befolkningsutvecklingen i instabila stater ökar ytterligare risken för konflikter. I utvecklingen av försvaret ska man beakta extrema väderfenomen som riktar sig direkt mot exempelvis infrastrukturen, försvarsmaterielen och personalens funktionsförmåga.

Inom den militära krishantering har man under de senaste åren fokuserat på mindre insatser och på utbildningsuppdrag, till vilka till exempel hör utveckling av försvarssektorn i tredjeländer. Samtidigt genomförs krishanteringsinsatserna under alltmer krävande förhållanden som dessutom är svårare att förutse. Rysslands aggressiva agerande som

bryter mot den regelbaserade internationella ordningen lär i fortsättningen medföra ett behov av både nya krishanteringsinsatser och ändringar i de nuvarande insatserna. Utvecklingsperspektivet för krishanteringen och kampen mot terrorism påverkas av det stöd som behövs för återuppbyggnaden efter det ryska anfallskrigets slut samt av att läget i Mellanöstern är betydligt mer instabilt än tidigare.

DE VIKTIGASTE FÖRÄNDRINGSFAKTORERNA I VERKSAMHETSMILJÖN FÖR FINLANDS FÖRSVAR

Det pågår ett krig i Europa och det kan inte uteslutas att det sprider sig. Risken för en konflikt där Finland är delaktigt har ökat.

Utfallet av Rysslands anfallskrig mot Ukraina har en central betydelse för Europas och Finlands säkerhetsutveckling.

Utvecklingen av Rysslands militära förmåga och landets politiska målsättningar utgör tillsammans ett långvarigt säkerhetshot mot Europa och Finland också i framtiden.

Den bredspektriga påverkan mot Finland och alliansen fortsätter på en hög nivå.

De västerländska väpnade styrkorna ska ha förmåga att föra ett utdraget och högintensivt utnöttningskrig.

Västländerna måste snabbt och långsiktigt utöka och fördjupa samarbetet med försvarsindustrin. I detta ingår att öka den inhemska försvarsindustrins produktion och främja dess exportmöjligheter samt att fullt ut utnyttja EU:s samprojekt och finansieringsmöjligheter.

Nato måste i krigföringen bibehålla det tekniska försprånget för att förhindra ett utdraget utnöttningskrig.

Natos styrka ligger i dess enhetlighet och förmåga att försvara hela alliansens territorium.

Utvecklingen i den säkerhetspolitiska miljön kräver att avskräckningen och försvaret stärks särskilt i Natos östra och norra områden.

Finlands och Sveriges Natomedlemskap gör det möjligt att effektivt planera, öva och verkställa Natos kollektiva försvar i norra Europa.

Kraven på upprätthållande och utvecklande av Finlands försvarsförmåga ökar samtidigt som Finlands ekonomiska läge förblir krävande.

De viktigaste förändringsfaktorerna i verksamhetsmiljön för Finlands försvar

2.8 De viktigaste konsekvenserna för Finlands försvar

Finlands säkerhetsmiljö har försämrats i grunden och för lång tid framåt i synnerhet i och med Rysslands aggressiva verksamhet. Säkerhetsläget är allvarligt och svårt att förutse, och det kan snabbt förändras. Slutet på Rysslands anfallskrig i Ukraina är inte i sikte och hotet om att Rysslands krigshandlingar utvidgas utanför Ukraina kan inte uteslutas. Även om de aktiva krigshandlingarna i Ukraina skulle upphöra kan man inte förvänta sig en snabb utveckling till det bättre.

Finland är en stat vid Natos yttre gränser och ligger inom ett militärstrategiskt viktigt område som en del av både Östersjöområdet och det arktiska området. Natomedlemskapet har stärkt avskräckningen, vilket höjer tröskeln för användning av militära maktmedel mot Finland. Motsättningarna mellan Ryssland och väst kommer i Finlands närområden till uttryck särskilt i form av bredspektrig påverkan som har riktats till exempel mot kritisk infrastruktur eller i form av instrumentalisering av migration. Kina utgör inget direkt militärt hot mot Europa eller Finland, men dess påverkansförsök ökar ytterligare i Finland och i Finlands närområden.

Sedan Rysslands invasion av Ukraina har landet koncentrerat sina trupper och sin materiel som tidigare fanns i närheten av den finska gränsen till Ukraina. Ryssland stärker sin militära närvaro och sin verksamhet i sin nordvästliga del inom samtliga domäner så snabbt som möjligt utgående från utvecklingen av anfällskriget i Ukraina och de tillgängliga resurserna.

Finland måste alltid och under alla säkerhetssituationer förbereda sig på användning av militära maktmedel mot Finland samt på hot om sådana och politiska påtryckningar. Finland sörjer för sin förmåga att reagera på utdragna militära påtryckningar samt långvarig och omfattande krigföring med nationella resurser och som en del av Nato. Militärt tvång och användning av militära maktmedel mot Finland kan förebyggas endast genom stark avskräckning och starkt försvar, vilket kräver tillräckliga resurser. Samtidigt medför anpassningsåtgärderna inom statsfinanserna utmaningar för säkerställandet av tillräckliga resurser för en långsiktig utveckling av Finlands försvar och stödet för totalförsvaret.

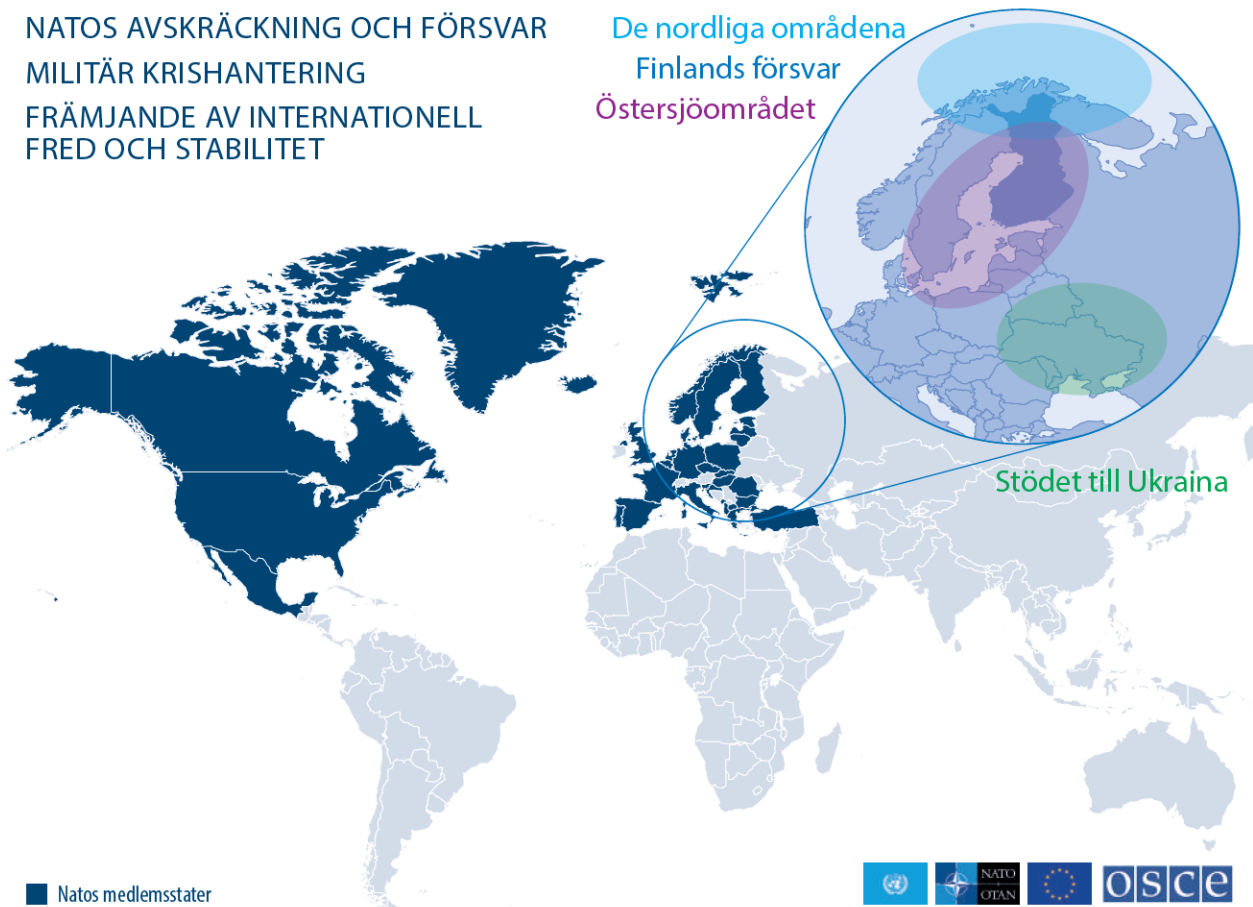
Som del i Natos operativa planering för att försvara alliansens territorium är Finlands militära försvar kopplat till en helhet som sträcker sig över landets gränser och som omfattar Östersjöområdet och Östersjöstaterna samt de nordiska länderna inom den arktiska regionen och dess grannstater, Ishavet och Nordatlanten. Det ligger i Finlands nationella intresse att Natos avskräckning och försvar är starka och svarar mot kraven i den förändrade säkerhetspolitiska miljön. För ett litet land som Finland kan delaktigheten och intressena i den strategiska konkurrensen förverkligas inte bara via Nato utan till betydande delar också via Europeiska unionen. Den strategiska konkurrensen förutsätter att man håller fast vid Europeiska unionens enighet och stärker unionens självständiga handlingsförmåga. Ett aktivt bilateralt och multilateralt försvarssamarbete stärker Finlands och våra allierades förmåga att genomföra det kollektiva försvaret.

Förändringarna i omvärlden påverkar också Finlands nationella utveckling på många olika sätt. De medför nya osäkerhetsfaktorer som riktas mot säkerheten i vårt samhälle. Av det finländska samhället förutsätter detta en allmän resiliens, beredskap för och förmåga att hantera kriser enligt modellen för övergripande säkerhet och totalförsvaret samt ledningsförmåga i frågor som gäller övergripande säkerhet.

NATOS AVSKRÄCKNING OCH FÖRSVAR
MILITÄR KRISHANTERING
FRÄMJANDE AV INTERNATIONELL
FRED OCH STABILITET

De nordliga områdena
Finlands försvar
Östersjöområdet

Stödet till Ukraina

Det finska försvarets strategiska intressen

Finland måste ha förmåga att med nationella resurser och som en del av Nato reagera på omfattande, utdragen och högintensiv krigföring som utvecklas snabbt. Till följd av Finlands och Sveriges Natomedlemskap bildar de nordiska länderna, Östersjöområdet och den arktiska regionen i Europa en enhetlig geostrategisk helhet till vilken försvaret av Finlands territorium är kopplat.

Östersjöområdet är strategiskt viktigt för Finland och även för alla andra Östersjöstater. Kontinuiteten i handeln, en störningsfri sjötrafik och tryggheten av undervattensinfrastrukturen har en nyckelställning när det gäller att säkerställa att hela det finländska samhället fungerar och är säkert.

I det nordliga området framhävs tryggheten av den kritiska infrastrukturen och av de Nordatlantiska sjöförbindelserna som en del av alliansen ända till Ishavet.

Det ligger i Finlands försvars intresse att trygga kontinuiteten i det militära stödet till Ukraina. Hur situationen i Ukraina utvecklas inverkar väsentligt på hur säkerhetsläget i hela Europa utvecklas.

Finland bär sitt ansvar som en del av det internationella samfundet genom att delta i FN:s, Natos, EU:s, OSSE:s och landsgrupperingarnas verksamhet för att främja fred och stabilitet. Finland har

förbundet sig till Natos alla tre huvuduppgifter: avskräckning och försvar, krisförebyggande och krishantering samt kooperativ säkerhet.

3. FÖRSVARETS NULÄGE

Finland är ett militärt allierat land. Natomedlemskapet är den största efterkrigstida förändring som skett i Finlands försvar. Som Natomedlem består **Finlands försvarslösning** av en stark nationell försvarsförmåga som grundar sig på värnplikt som en del av alliansens avskräckning och försvar.

Med **försvarsförmåga** avses förmågan till militärt försvar och Försvarsmaktens förmåga att fullgöra sina lagstadgade uppgifter. Utöver av alliansens kollektiva försvar kompletteras försvarsförmågan av medlemskapet i Europeiska unionen och av det internationella försvarssamarbetet.

Den nationella försvarsförmågan består av det militära **försvarssystemet** och av **totalförsvarets** stöd till det. Finland försvarar sitt territorium, befolkningen och samhället genom att utnyttja alla sina resurser som står till buds i samarbete med sina allierade.

Finland upprätthåller och utvecklar sin egen starka försvarsförmåga i alla situationer med beaktande av Natos gemensamma mål. De centrala funktionerna inom Finlands försvar har blivit en del av Natos gemensamma strukturer och verksamhetsmodeller. Till följd av medlemskapet är det finska försvarets avskräckande effekt betydligt större än tidigare. Användningen av militära maktmedel mot Finland förebyggs som en del av alliansens avskräckning. Om förebyggandet av användningen av militära maktmedel misslyckas, avvärjs de militära angreppen.

Finlands försvar grundar sig på värnplikten, en omfattande och utbildad reserv och en hög försvarsvilja. Värnplikten är en nödvändig förutsättning för att man ska kunna ta fram kvantitativt tillräckliga och mångsidigt användbara trupper. En omfattande och kompetent reserv möjliggör territoriell täckning och förmåga till långvarig verksamhet självständigt och som en del av alliansen. Att bevara en stark försvarsvilja är en kritisk faktor för Finlands försvar.

Kärnan i försvarsviljan är nationell enighet och uppfattningen om att Finland är ett land värt att försvara. Försvarsviljan skapar en grund för totalförsvaret och den övergripande säkerheten samt stärker den samhälleliga resiliensen. Rysslands anfallskrig mot Ukraina har stärkt betydelsen av grunden för Finlands försvarsförmåga. I Finland har försvaret utvecklats systematiskt och långsiktigt så att det motsvarar den föränderliga verksamhetsmiljön och Natomedlemskapets samt EU:s krav.

Tillräckliga resurser i fråga om såväl anslag som personal är avgörande för upprätthållandet och utvecklandet av försvarsförmågan. Resurserna till Finlands militära försvar motsvarar genom de nuvarande besluten Natos aktuella minimikrav på 2 % av bruttonationalprodukten på grund av de pågående projekten för utvecklande av de

strategiska förmågorna i fråga om luftförsvaret och sjöförsvaret. Det är nödvändigt att hålla försvarsbudgeten åtminstone på den ambitionsnivån som Nato gemensamt godkänt också efter det att utgifterna för projekten för utvecklande av den strategiska förmågan upphör i syfte att upprätthålla och utveckla Finlands försvarsförmåga. Tilläggsanslagen för beredskap och förberedelser samt anslagen för ersättningsanskaffningar gällande det materiella stödet till Ukraina höjer inte permanent anslagsnivån för försvaret.

Försvarsmaktens personal under normala förhållanden

Försvarsmaktens anställda uppgår till cirka 13 000 personer

årligen utbildas cirka 20 000 beväringar och cirka 1 000 frivilliga kvinnor

repetitionsövningar och frivilliga övningar årligen:

obligatoriska övningar cirka 28 000 personer, frivilliga

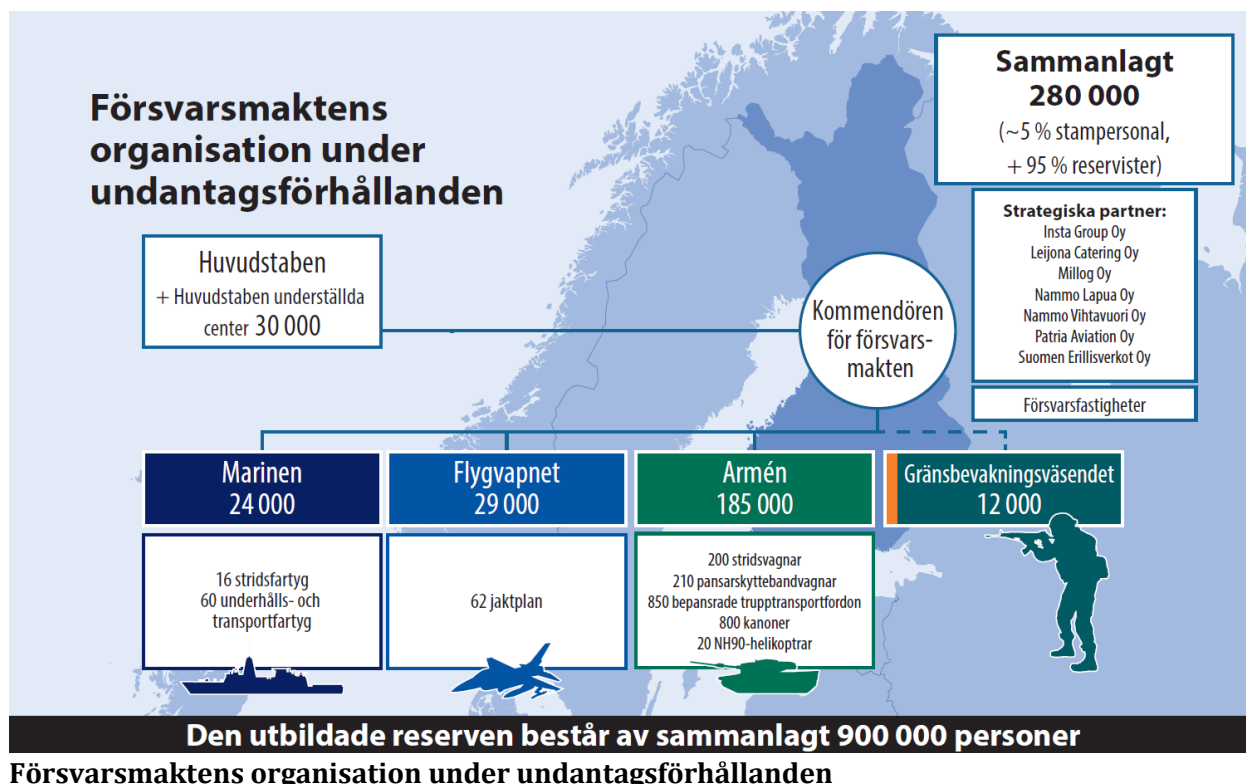
övningar cirka 8 000 personer

Övningar som ordnas av Maanpuolustuskoulutus ry cirka 21 000 personer

Vid försvarsmaktsreformen 2012–2015 minskades antalet anställda vid Försvarsmakten med cirka 2 300 anställda till 12 000. Det fattades beslut om att öka antalet anställda vid Försvarsmakten med 500 årsverken enligt riktlinjerna i 2021 års försvarsredogörelse 2023–2026. Förändringarna i omvärlden och Natomedlemskapet medför avsevärda behov av extra personal (se kapitel 4.8.1).

Försvarsmaktens personal under normala förhållanden

Antalet anställda inom försvarsförvaltningen är inte tillräckligt i förhållande till uppgifterna och förpliktelserna. I den föregående försvarsredogörelsen identifierades ett behov att öka antalet anställda med 500 personer för uppgifter i anslutning till beredskap, utbildande och ibruktagande av nya förmågor. Ökningen tillgodoses i brådskande takt och riktas till Försvarsmakten 2023–2026. Natomedlemskapet, förändringarna i den säkerhetspolitiska miljön och det fördjupade försvarssamarbetet har ytterligare ökat obalansen mellan uppgifterna och de personalresurser som står till förfogande för dem både inom Försvarsmakten och vid försvarsministeriet. Tillsättandet av personal i Natouppgifter och utvecklandet av anställningsvillkoren har inletts, men fortsätter ännu i flera år. Den senaste tidens kriser och krig har också visat att det finns ett behov av att säkerställa en långvarig krigföringsförmåga, där personalen har en central roll.

Totalförsvarets betydelse har accentuerats i det försämrade säkerhetsläget och det har utvecklats inom flera förvaltningsområden sedan den föregående redogörelsen. Inom försvarsförvaltningen har det gjorts en sådan utredning om totalförsvaret i förhållande till förändringen i den säkerhetspolitiska omgivningen som förutsattes i den föregående försvarsredogörelsen. Utifrån utredningen har man inlett planeringen av behövliga fortsatta åtgärder.

Utvecklingen i verksamhetsmiljön har framhävt andra förvaltningsområdens behov av att bereda sig på att stödja Försvarmakten vid utdraget och högintensivt utnöttningskrig som påverkar hela samhället.

Inom totalförsvaret riktas resurser från olika samhällssektorer till att i behövlig utsträckning stödja militära operationer och andra försvarsåtgärder. Samtidigt upprätthålls samhällets vitala funktioner på en nivå som är ändamålsenlig med tanke på säkerhetssituationen. Inom totalförsvaret är varje myndighet skyldig att förbereda sig på att klara av sina uppgifter under alla förhållanden.

Med tanke på totalförsvaret och försörjningsberedskapen är den inhemska försvarsindustrin, vars verksamhet sträcker sig från normala förhållanden till undantagsförhållanden, en viktig faktor. Den inhemska försvarsindustrin har en viktig roll i upprätthållandet av de centrala vapensystemen, utvecklandet av nya förmågor och ökningen av förmågan att producera krigsmateriel. Samtidigt är den finländska försvars- och säkerhetsindustrin en viktig källa till sysselsättning och en viktig del av försvarets resurser i hemlandet. Exempelvis är den beräknade direkta inhemska sysselsättningseffekten av det

industriella F-35-samarbetet sammanlagt 4 500 årsverken och den indirekta sysselsättningseffekten av Flottilj 2020-projektet 3 500 årsverken fram till utgången av årtiondet.

I Finland har den försvarsindustriella produktionen i hög grad riktat sig till den inhemska marknaden. Under de senaste åren har exporten emellertid redan stått för en betydande del av industrins omsättning. Behovet av att utöka den inhemska försvarsindustrins kapacitet och säkerställa dess konkurrenskraft och verksamhetsförutsättningar har ökat avsevärt. Produktionen av explosiv ammunition har effektiviserats och beredskapen för industriell produktion under undantagsförhållanden har förbättrats. Den europeiska försvarsindustrins betydelse har identifierats och stärkandet av den har inletts med stöd av EU:s finansieringsinstrument för försvaret.

Partnerskap inom det militära försvaret har i Försvarsmaktens verksamhetsmodell en etablerad och viktig ställning i alla säkerhetssituationer. Samarbetet mellan Försvarsmakten och dess partner har utvecklats och testas vid riksomfattande övningar. I och med förändringarna i omvärlden och Natomedlemskapet framhävs de krav som gäller den militära försörjningstryggheten, beredskapen och verksamheten under undantagsförhållanden i alla former av partnerskap.

Finlands militära försvarssystem är en helhet som består av delsystem och som producerar de förmågor som det militära försvaret kräver. Försvarssystemets beredskap regleras så att den motsvarar hotnivån. Förmågan att övervaka alla domäner har utvecklats under de senaste åren. Särskilt rymd- och cyberdomänerna, informationsområdet, det elektromagnetiska spektrumet samt underrättelsesektorn kräver ett nära samarbete mellan förvaltningsområdena och andra centrala aktörer, inklusive internationella partner.

Försvarsmaktens nuvarande kommando- och truppstruktur grundar sig på utgångspunkterna för det nationella försvaret och kräver en granskning med tanke på konsekvenserna av Natomedlemskapet. Försvarsförvaltningen har anslutits till Natos system för krisrespons och beredskapsreglering. En översyn av de nationella genomförande- och beslutsmekanismer som hänför sig till dessa har inletts under ledning av försvarsförvaltningen.

År 2023 fullgjorde cirka 19 000 personer **beväringstjänst**. Av dem var cirka 900 kvinnor som fullgjorde frivillig militärtjänst. Utvecklingen av värnplikten har styrts av målen i den parlamentariska kommitténs betänkande. En rapport från arbetsgruppen för utveckling av uppbudssystemet publicerades i januari 2024. Enligt rapporten är det viktigast att öka de ungas kännedom om försvaret och att förbättra de ungas psykiska och fysiska funktionsförmåga. Målet är att så många som möjligt av dem som hör till den åldersklass som ska fullgöra värnplikten ska fullgöra militärtjänst och att antalet kvinnor som fullgör frivillig militärtjänst fortsätter öka.

Antalet **repetitionsövningar** har höjts betydligt och mer personal har anvisats för utbildning av värnpliktiga genom tilläggsfinansiering våren 2022. Under

repetitionsövningarna utbildades cirka 28 000 reservister 2023. Antalet utbildningsdagar inom det frivilliga försvaret har ökat betydligt.

Det frivilliga försvaret förenar alla medborgargrupper och höjer försvarsviljan. Utgångspunkterna för utvecklingen av det frivilliga försvarsarbetet har varit samhällets och i synnerhet Försvarmaktens behov. I fortsättningen styrs utvecklingen av den målbild för det frivilliga försvaret som ska slås fast före utgången av 2024.

Den materiella utvecklingen av Försvarmakten har fortsatt i enlighet med riktlinjerna i den föregående redogörelsen och de utvecklingsprogram som utarbetats. Den materiella beredskapen har förbättrats genom tilläggsfinansiering våren 2022. Med tilläggsfinansieringen har man kunnat fylla på ammunitionslagren och höja nivån på underhållet. Man har lyckats höja försörjningsgraden i fråga om den materiella beredskapen. Det finns dock fortfarande avsevärda brister i den materiella beredskapen och självförsörjningsgraden, och det krävs ytterligare åtgärder för att avhjälpa bristerna. Arbetet för att integrera de förmågemål som Nato ställt upp för Finland i Försvarmaktens utvecklingsprogram har inletts.

Finland har **stött Ukraina** avsevärt med försvarsmateriel. Stödet till Ukraina har baserat sig på noggrant riskbaserat övervägande. I den har man beaktat de behov som Ukraina framfört samt vår egen förmåga att överlåta materiel, inklusive möjligheterna att skaffa ersättande förmågor inom det tidsschema som krävs för att trygga försvarsförmågan. Materiel som överlåtits har också anskaffats direkt från den inhemska försvarsindustrin. För att upprätthålla försvarsförmågan är det av största vikt att man får full tilläggsfinansiering för ersättandet av den materiel som överlåtits till Ukraina. Försvarmakten har dessutom deltagit i utbildningsinsatsen EUMAM Ukraine och i utbildningsinsatsen Interflex som genomförs under ledning av Storbritannien.

Samarbetet mellan myndigheterna har sedan den föregående redogörelsen ökat både vad kvantitet och kvalitet beträffar. Beredskapen inför och bemötandet av bredspektrig påverkan kräver även i fortsättningen ett närmare myndighets-samarbete på nationell och internationell nivå. En tillräcklig respons består av samarbetet mellan säkerhetsmyndigheterna där varje myndighet deltar i samarbetet i enlighet med sina uppgifter och befogenheter.

I **den militära krishanteringen** har de viktigaste förändringarna sedan den föregående redogörelsen varit att insatsen i Afghanistan har avslutats, att Finland deltar i utbildningsinsatsen EUMAM Ukraine och att KFOR-insatsen har stärkts. Deltagandet i krishanteringsinsatserna i Mali upphörde inom ramen för både FN och EU. När det gäller krishantering upphör Finlands operativa verksamhet i OIR-insatsen i Irak vid utgången av 2024. I Afghanistans räddnings- och evakueringsinsats 2021 användes för första gången det nationella beslutsfattandet enligt lagstiftningen om lämnande av och begäran om internationellt bistånd. Med stöd av lag har man efter detta bland annat deltagit i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid.

Finlands **markförsvaret** har byggts upp för det nationella försvarets behov. Arméns beredskap och förmågor har förbättrats. Tack vare det fördjupade försvarssamarbetet har armén lyckats förbättra sin beredskap och sin slagkraft. Ett närmare samarbete mellan mark- och luftförsvaret har utvecklat stridsförmågan såväl nationellt som i vår egenskap av allierad.

De operativa trupperna och de lokala trupperna har utvecklats som en helhet med betoning på rörlighet, stridsduglighet och materiell beredskap. Under övningarna har man utvecklat truppernas interoperabilitet och förmåga att svara mot bredspektrig påverkan. I stridsuppdrag bildar de lokala och de operativa trupperna en helhet, från att inleda en strid till att stoppa fienden och göra behövliga militära angrepp med målet att besegra fienden och tvinga den till reträtt från Finlands territorium. I verksamheten har de regionala och lokala särdragen och uppgiftsfältet framhävts liksom sökandet av lösningar på lokal nivå tillsammans med andra myndigheter och aktörer. Som en del av samarbetet har också sådant byggande som hänför sig till beredskapen utvecklats. Dessutom har arméns truppstruktur preciserats och beredskapen för mobilisering av trupper höjts genom granskningar och övningar.

Truppernas skydd och eldkraft har förbättrats i alla försvarsgrenar genom anskaffning av individuella och truppspecifika förnödenheter. Arméns förmåga till underrättelseinhämtning, eldanvändning och internationell samverkan har utvecklats genom tilläggsanskaffningar för ledningssystemet. Tilläggsanskaffningarna av K9-pansarhaubitsar förbättrar artilleriets förmåga att stödja arméns strider och ökar artilleriets stridstålighet. Dessutom har armén utvecklat i synnerhet sin självförsörjningsgrad i fråga om ammunition och pansarvärnet.

Arméns förmåga till rörliga operationer försvagas avsevärt på 2030-talet, om inte den nuvarande förmågan hos pansarskyttebandvagns- och stridsvagnsmaterielen upprätthålls och den materiel som nått slutet av sin livscykel ersätts med ny. I fråga om de system som ska upprätthållas krävs det en livscykeluppdatering av det tunga raketartillerisystemet och stridsvagnsmaterielen samt en uppdatering av prestationsförmågan. De mest betydande system som blir föråldrade är infanteriets stridsfordon, pionjärernas pontonmateriel samt artilleriets och granatkastarförbandens förmågor som stöder arméns närstrid. Dessutom bör man säkerställa de mekaniserade truppernas förmåga att främja rörelse och arméns arktiska rörlighet. Den förändrade krigföringen kräver också att nya förmågor utvecklas.

Med beaktande av att arméns materiel når slutet av sin livscykel och att armén ska ha förmåga att delta i Natos kollektiva försvar krävs en omfattande och långvarig reform av markförsvaret som redan har inletts. De förmågemål som genom Natos försvarsplanering ställts upp för Finland styr för sin del utvecklingen av armén. En reform av armén förutsätter att tillräckliga och långsiktiga resurser säkerställs.

Marinens förmåga att övervaka och trygga den territoriella integriteten har upprätthållits. **Sjöförsvaret** uppdateras för närvarande. När multifunktionskorvetterna i Pohjanmaaklassen (Flottilj 2020-projektet) blir färdiga har marinen förmåga att långvarigt närvara och

operera på Östersjön året om samt förmåga att delta i Natos marina verksamhet och insatser. Detta stöder hela försvarssystemet och tryggheten av sjöförbindelserna.

Den ytavväjnings- och mineringsförmåga som krävs för att avvärja marina angrepp har upprätthållits, och införandet av nästa generations ytavväjningsrobotsystem med lång räckvidd pågår för närvarande. De nuvarande huvudsakliga vapensystemen upprätthålls tills de nya förmågorna uppnår full funktionsförmåga.

I fråga om sjöförsvarets trupper har lednings-, rörelse- och eldgivningsförmågan samt deras skydd utvecklats planerligt. Funktionsförmågan hos systemen för ytövervakning upprätthålls. En reform av systemen för undervattensspaning och av minröjningsförmågan har inletts.

Marinen har börjat planera de förmågor som Natos kollektiva försvar förutsätter. Genomförandet av dem förutsätter tilläggsresurser och många år av arbete.

Luftförsvarets operativa förmåga har upprätthållits i enlighet med verksamhetsmiljöns krav och Finlands luftförsvaret är en del av Natos luft- och robotförsvarsystem. Luftoperationer kan vi genomföra självständigt och som en del av alliansen och eventuella koalitioner.

Luftförsvarets förmåga och skydd har förbättrats genom att man utvecklat metoder, basstrukturer och system för ett rörligt stridsätt. De grundläggande lösningarna i fråga om flygvapnets och luftvärnets stridsätt har på basis av Rysslands anfallskrig mot Ukraina visat sig vara fungerande. De anskaffningar av stridsflygplan och luftvärn som slutförs under redogörelseperioden innebär en teknisk utveckling som förbättrar både den horisontella och den vertikala räckvidden för luft- och robotförsvaret. Ibruktageandet av F-35-systemet stärker hela försvarssystemets operativa förmåga. Det luftvärnssystem som ska tas i bruk, alltså det så kallade David´s Sling-systemet, och marinens nya förmågor i Pohjanmaa-klassen förbättrar luftförsvarets förmåga till tidig varning och räckvidden av dess avvärjningsförmåga. Under redogörelseperioden tas luftvärnssystem ur bruk, vilket försvagar luftvärnets territoriella täckning och förutsätter att ersättande förmåga byggs upp.

Hoten från luften har utvidgats både kvantitativt och kvalitativt. Vid sidan av ballistiska robotar och kryssningsrobotar har användningen av drönare ökat betydligt. Av luftförsvaret förutsätter detta en utvecklad övervakningsförmåga och nya kostnadseffektiva förmågor för att bekämpa massanvända vapensystem samt en beredskap att skydda arméns, marinens och flygvapnets trupper, gemensamma förmågor och viktiga objekt.

Den nuvarande förmågan hos jaktförsvares- och luftvärnsmaterielen bibehålls på den nivå som uppgifterna förutsätter tills nya system tas i bruk. I samband med ibruktageandet av F-35-systemet slopas F/A-18-förmågan planerligt. Den nationella flygutbildningslösningen motsvarar verksamhetsmiljöns krav ända in på 2030-talet. Det internationella, särskilt det nordiska, intresset för den finländska flygutbildningslösningen kan möjliggöra en multinationell flygutbildning, och en sådan bör utredas före utgången av årtiondet.

Flygvapnet har börjat planera de förmågor som Natos kollektiva försvar förutsätter. Genomförandet av dem förutsätter tilläggsresurser och många år av arbete.

Försvarmakten ansvarar för Finlands **militära cyberförsvar** som en del av landets och Natos cyberförsvar. Försvarssystemet tryggas genom cyberförsvarsförmågorna skyddande, underrättelseinhämtning och påverkan så att Försvarmakten kan fullgöra sina uppgifter. Cyberförsvaret stöder dessutom andra myndigheter.

Med hjälp av det militära cyberförsvarets övervakning och lägesbild upptäcks och identifieras hotfulla aktörer samt förhindras deras åtkomst till system och uppgifter som är centrala för Försvarmakten. Försvarmakten har utvecklat skapandet, övervakningen och skyddet av en cyberlägesbild samt planeringen och genomförandet av cyberoperationer. Cyberförsvaret fortsätter att integreras som en del av all operativ verksamhet, och det inkluderas också i alla funktioner inom Försvarmakten samt i samarbetet med myndigheter och olika sektorer.

I utvecklingen av **rymdförsvaret** har anskaffningen av tjänster som produceras med rymdteknik fortsatt genom avtal och samarbete med internationella partner. Samarbete för att utveckla rymdlägesbilden har bedrivits inom EU, Nato och bilateralt. På det nationella planet har planeringen av ett förvaltningsövergripande centrum för rymdlägesbild fortsatt i samarbete med andra myndigheter. Tillgången till kommersiella tjänster och deras förmågor har utvecklats snabbt. Kommersiella tjänster utnyttjas kontinuerligt för att stödja försvarsförmågan och nya möjligheter utreds. Försvarsförvaltningen fortsätter att identifiera effekterna av rymdkrigföring i fråga om försvarssystemets olika funktioner.

Försvarmaktens förmågor inom **informationsförsvaret** har utvecklats när det gäller kompetens, verksamhetsmodeller och verktyg så att man med förmågorna kan identifiera och bemöta de hot om informationspåverkan som riktas mot försvarssystemet. Genom informationsförsvaret stärker man avskräckningen och förbereder man sig på att under undantagsförhållanden stödja avvärjandet av väpnade angrepp mot Finlands territorium som en del av Försvarmaktens operationer samt stöder man Försvarmaktens operativa verksamhet som en del av alliansen. Informationsförsvaret har aktuell förmåga att stödja den operativa lägesbilden i fråga om informationsmiljön för att skydda försvarssystemet och vid behov inleda försvarsåtgärder.

Till **Försvarmaktens gemensamma förmågor** hör militär underrättelseinhämtning, ledning, vapensystem med lång räckvidd, specialtrupper och logistik. Förändringarna i omvärlden och den tekniska utvecklingen har ställt nya krav på **den militära underrättelseinhämtningen** i synnerhet när det gäller inhämtande av information. Eftersom underrättelseinhämtningen i allt högre grad sker på nätet har befogenheterna enligt lagen om militär underrättelseverksamhet och utvecklandet av förmågan till underrättelseinhämtning ytterligare förbättrat förmågan att skapa en lägesbild och ge en tidig varning för reglering av beredskapen. Bedömningen av lagstiftningen om militär underrättelseverksamhet pågår kontinuerligt. En systematisk integrering av den militära underrättelseinhämtningen i Natos underrättelseverksamhet har kompletterat lägesbilden och utfärdandet av tidig varning. Ett nära samarbete mellan den militära

underrättelseinhämtningen och skyddspolisen utgör en stark grund för finländsk underrättelseinhämtning i alla sammanhang.

Ledningens beredskap har utvecklats så att den motsvarar förändringarna i den militära verksamhetsmiljön. Genom kritiska anskaffningar av tilläggsmateriel har man förbättrat ledningens materiella säkerhet. Lägesbildssamarbetet har intensifierats både nationellt och internationellt. Samarbetet med teleoperatörer och centrala allierade och partner har stärkts för att möjliggöra gemensamma insatser. Ledningens funktion har säkerställts genom förbättringar av informationssäkerheten och cybersäkerheten.

Försvarsmakten har som stöd för ledningen utnyttjat statens gemensamma tjänster och deltagit i utvecklandet av dem. De ledningssystem som Försvarsmakten använder har systematiskt kompletterats med verktyg och lösningar som baserar sig på kommersiell teknik. De datakommunikationsförbindelser som är av kritisk betydelse för försvaret har säkerställts med hjälp av samhällets infrastruktur, inklusive den datakommunikation som överskrider rikets gränser. Arbetet för att utveckla artificiell intelligens som stöd för det dagliga arbetet och i analyserna samt utvecklandet av den datahantering som behövs har inletts, men kräver ytterligare satsningar.

Effekterna av Natomedlemskapet och av det bilaterala och multilaterala internationella samarbetet beaktas i upprätthållandet och utvecklandet av ledningssystemen. Arbetet med att införliva Försvarsmakten i Natos ledningssystem pågår. Planeringen och genomförandet av det kollektiva försvaret förutsätter preciseringar i ledningsstrukturen, ändringar i Försvarsmaktens ledningssystemarkitektur samt ett kontrollerat och datasäkert ibruktagande av Natosystemen. Förmågan att utvärdera och godkänna informationssystem och krypteringsprodukter utvecklas i samarbete med Transport- och kommunikationsverket.

Försvarsmakten har fortsatt ibruktagandet av **långräckviddiga vapensystem** och förbättrandet av målangivningsförmågan inom alla försvarsgrenar. Försvarsmakten har förmåga till fjärrverkan på land- och ytmål med stridsflygplan, tunga raketkastare och ytavvärjningsrobotar. Den ammunition som behövs för fjärrverkan har kompletterats.

Försvarsmaktens **specialtrupper** utrustning har förnyats så att den motsvarar utvecklingen av uppgifterna och verksamhetsmiljön. Helikoptersystemets förmåga och användbarhet för specialtruppernas verksamhet har förbättrats. Mängden personal utbildad inom stridsledning av flyg har kunnat utökas. Den gemensamma insatsförmågan inom Försvarsmakten samt tillsammans med andra myndigheter och allierade vidareutvecklas.

Logistiksystemets stödförmåga har dimensionerats endast för det nationella försvarets behov, där tyngdpunkten ligger på försörjningen av stridande trupper. Uppbyggnaden av de logistiska förmågor som förändringarna i omvärlden, alliansen och den ökande verksamheten förutsätter har planerats och ska inledas.

Logistiksystemets stödförmåga har utvecklats utifrån erfarenheterna från truppernas övningar, beredskaps- och partnerskapsövningar, olika störningssituationer och

verkställandet av materielstödet till Ukraina. Det bilaterala och multilaterala materielsamarbetet har bedrivits i enlighet med prioriteringarna i den föregående redogörelsen. Det stöd som getts vid de multinationella övningarna har ökat förmågan att koncentrera och stödja trupper samt förbättrat interoperabiliteten.

Det internationella och nationella förvaltningsövergripande samarbetet för att möjliggöra militär rörlighet har intensifierats, men för att nå målbilden krävs ännu betydande utvecklingsåtgärder och resurser till exempel för att göra den gränsöverskridande militära verksamheten smidigare, förbättra förmågan till värdlandsstöd, utveckla de logistiska förmågorna och utveckla trafikinfrastrukturens dubbla användningsmöjligheter och förmedlingskapacitet.

Behovet av att bygga och utveckla Försvarens **infrastruktur** har ökat betydligt under de senaste åren. Försämringen av säkerhetsläget inföll i en situation där det inom Försvarens redan pågick en helhet av exceptionellt omfattande lokalinvesteringar i anslutning till förmågeutvecklingen. Samtidigt har de materielanskaffningar och den ammunitionsproduktion som kräver lagringskapacitet ökat. Viktiga projekthelheter är det byggande som F-35-projektet förutsätter, utvecklingen av lagringen samt den planliga grundliga reparationen och nybyggnaden av skyddsutrymmen och kaserner. Under 2020-talet har man satsat avsevärt på underhåll av fastigheter och hantering av byggnaders livscykel. Dessutom ställer Natomedlemskapet och DCA-avtalet som ingåtts med Förenta staterna nya krav på behoven av lokaler. Investeringarna i Försvarens infrastruktur har en sysselsättande effekt och stöder byggnadsindustrin på olika håll i landet.

Logistiksystemet behöver utvecklas med tanke på det nationella försvaret samt med tanke på stödet till alliansen och de allierade. Centrala delområden är bland annat överlåtande och mottagande av internationella trupper och omfattande materiell hjälp, förtida utplacering av materiel, medicinsk kapacitet, lufttransportförmåga samt ordnande av långvarigt logistikstöd.

Utvecklingen av kritisk teknik för säkerhet och försvar ligger i princip inte längre i enskilda staters händer, utan den utvecklas huvudsakligen av civila aktörer utifrån kommersiella utgångspunkter. Hanteringen och nyttiggörandet av tekniska förmågor på statlig nivå har framhävts som en delfaktor i den nationella säkerheten. Främjandet av tekniska intressen, särskilt i fråga om banbrytande teknik, är också en del av säkerhetspolitiken.

Den tekniska utvecklingens hastighet och effekter på samhället, konflikterna och förmågekraven har varit intensiv under 2020-talet: den artificiella intelligensen har gjort sitt genombrott och Rysslands anfallskrig mot Ukraina är den första omfattande konflikt där man tagit i bruk massanvända, fjärrstyrda och autonoma system samt andra militära förmågor som grundar sig på civil teknik och civila produkter.

Den nya tekniken kan ha en avgörande effekt på krigföringen och på planeringen och byggandet av förmågor. Europeiska unionen har fäst särskild uppmärksamhet vid att stärka EU:s strategiska autonomi i fråga om kritisk teknik och teknologipolitik sedan Ryssland

inledde sitt anfallskrig mot Ukraina. På motsvarande sätt har Nato i sin verksamhet beaktat att den tekniska utvecklingen formar samhällena och påverkar konfliktbilden. Ur Natos synvinkel är tekniken ett centralt område för strategisk konkurrens, vilket i grunden möjliggör ett försprång för de militära förmågorna och därmed också upprätthållandet av en trovärdig avskräckning.

I Finland har prioriteringarna inom **forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamheten** legat på fjärrstyrda och autonoma obemannade system, informationsbehandling, lägesuppfattning samt på kvantteknik och banbrytande teknik i allmänhet. Sedan den föregående redogörelsen har man stärkt förvaltningsområdets engagemang i det multilaterala internationella forsknings-, utvecklings- och innovationssamarbetet, det vill säga FoUI-samarbetet. Försvarsförvaltningen har till exempel deltagit i genomförandet av Natos forskningsverksamhet och innovationsinitiativ. Detta innefattar inrättandet av DIANA-acceleratorn och testcentrumen i Finland. Inom EU:s referensram har Finland utnyttjat de möjligheter som Europeiska försvarsfonden har skapat när det gäller den nationella utvecklingen av FoUI-verksamheten.

Trots utvecklingsåtgärderna är försvarsförvaltningens egen förmåga och kapacitet att följa och hantera tekniken samt att fullt ut utnyttja internationella FoUI-instrument fortfarande bristfällig. Detta beror på de resurser som är tillgängliga för verksamheten och på den splittrade organiseringen.

Under den föregående valperioden reviderades **den lagstiftning som gäller försvarsförvaltningen**. Bland annat gjordes anordnandet av uppbyggda flexibla. Bestämmelserna om beväringstjänst och civiltjänst preciserades bland annat i fråga om beslut om tjänsteduglighet samt vägran att fullgöra värnplikt och civiltjänst. Möjligheten att använda Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets skjutvapen vid frivilligt försvar utvidgades. Dessutom stiftades nya lagar om frivillig militärtjänst för kvinnor och om militärfordon. Bestämmelserna om tillståndsplikt för fastighetsförvärv preciserades och behovet av ytterligare begränsningar och förbud vid fastighetsförvärv utredades. Bestämmelserna om deltagande i samverkan med Försvarsmaktens centrala internationella partner och om beslutsfattandet om detta förtydligades.

Riksdagen godkände den 1 mars 2023 Finlands anslutning till Nordatlantiska fördraget och avtalet om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, nationella representanter och organisationens internationella personal. Finlands anslutning också till andra internationella avtal som Natomedlemskapet förutsätter godkändes och sattes i kraft.

Natomedlemskapet har varit inledningen på en betydande författningsrevidering inom förvaltningsområdet, eftersom den lagstiftning som gäller försvaret har grundat sig på nationellt försvar och militär alliansfrihet. Försvarsmaktens uppgifter samt territorialövervakningslagen och de författningar som hänför sig till den ses över så att de motsvarar de krav som Natomedlemskapet ställer. Utöver detta förutsätter den pågående återgången i fråga om Natos tyngdpunkt till alliansens avskräckning och försvar samt ändringen av Försvarsmaktens huvudsakliga uppgifter en mer omfattande granskning av lagstiftningen. Lagstiftningen bör möjliggöra ett flexibelt deltagande i avskräckning och i

genomförande av det kollektiva försvaret i olika situationer tillsammans med de allierade både i Finland och inom hela alliansens territorium. En översyn och ett förenhetligande av lagstiftningen till behövliga delar för att förpliktelserna i fråga om Natomedlemskapet ska uppfyllas är en långvarig process och fortsätter i flera år.

Det samarbete om säkerhet och försvar som bedrivs inom **Europeiska unionen** har stärkt medlemsländernas försvarsförmåga, skapat en grund för en gemensam europeisk försvarsförmåga och på så sätt ökat Finlands säkerhet. Finland har fortsatt sitt stöd för ett fördjupat europeiskt försvarssamarbete, där EU utvecklas som global aktör och unionens egen operativa förmåga stärks. Finland har understött EU:s betydande roll i reformen av Ukrainas säkerhets- och försvarssektor och väpnade styrkor.

Försvvarssamarbetet stöder Finlands försvarsförmåga och utvecklandet av den. Finland har fortsatt att fördjupa den försvarspolitiska dialogen med de allierade länderna och partnerländerna och utvidgat samarbetet till nya delområden. Prioriteringar i samarbetet har varit krävande övningsverksamhet, materielsamarbete, forsknings- och utvecklingsverksamhet, operativt samarbete samt förmåga till informationsutbyte.

Försvvarssamarbetet har förbättrat Försvarsmaktens kompetens och interoperabilitet, lägesuppfattning och förmåga att ge och ta emot militärt stöd. Detta har skapat förutsättningar för Finlands verksamhet som en del av Natos kollektiva försvar. Försvvarssamarbetet har fördjupats bilateralt och multilateralt särskilt med Sverige, Norge, Förenta staterna, Storbritannien och Estland samt inom ramen för Nordefco och JEF. Nätverket för försvvarssamarbete bevisade sin funktion när partnerländerna visade starkt stöd för Finlands Natomedlemskap och säkerhet under medlemskapsprocessen.

Natomedlemskapet och det allt djupare försvvarssamarbetet med Förenta staterna har inneburit en grundläggande förändring för Finland. De praktiska konsekvenserna av anslutningen till Nato har särskilt gällt försvarsförvaltningen. Integrationen i Nato inleddes vid försvarsministeriet och Försvarsmakten inom alla centrala sektorer sommaren 2022 och fortsätter i flera år.

Genomförandet av DCA-avtalet mellan Finland och Förenta staterna pågår. Avtalet kompletterar Natomedlemskapet och stärker Finlands försvarsförmåga. Avtalet möjliggör gemensam operativ planering med Förenta staterna och närvaro av Förenta staternas trupper och förmågor i Finland samt skapar förutsättningar för att vid behov använda dem som stöd för Finlands försvar.

Aktionsberedskapen och försvarsförmågan visas aktivt tillsammans med de allierade för att upprätthålla den avskräckning som behövs. Natomedlemskapet och det allt tätare bilaterala och multilaterala samarbetet har förbättrat förmågan både till formande av en lägesbild och till interoperabilitet.

4. UPPRÄTTHÅLLANDE OCH UTVECKLANDE AV FÖRSVARSFÖRMÅGAN

Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter*

1. det militära försvaret av Finland
2. Nordatlantiska fördragsorganisationens kollektiva försvar
3. stödjande av andra myndigheter
4. deltagande i stöd och bistånd som grundar sig på artikel 222 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt eller artikel 42.7 i fördraget om Europeiska unionen samt deltagande i lämnande av annat internationellt bistånd än sådant som ingår i en i 2 punkten (Nordatlantiska fördragsorganisationens kollektiva försvar) avsedd uppgift, i samverkan och i annan internationell verksamhet
5. deltagande i internationell militär krishantering och i militära uppdrag i annan internationell krishantering.

Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter

*Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om Försvarsmakten lämnas till riksdagen.

4.1 FÖRSVARSPOLITISKA GRUNDER

Finlands försvar dimensioneras så att det svarar mot de krav som det i grunden försämrade säkerhetsläget, Finlands förändrade strategiska ställning och de militära hoten ställer. Finland måste ha kontinuerlig förmåga att reagera på bredspektrig påverkan, långvarig militär påtryckning och omfattande krigföring som pågår i flera år. Finlands försvar utvecklas långsiktigt, systematiskt och som en helhet så att det motsvarar omvärldens ökade krav. Detta görs med beaktande av Natos mål och krav för det kollektiva försvaret.

Finlands försvarspolitik bedrivs i en föränderlig internationell omvärld som präglas inte bara av alltmer mångfasetterade hot utan också av nya möjligheter. Inom försvarspolitiken framhävs under redogörelseperioden en stark nationell försvarsförmåga, medlemskapen i Nato och Europeiska unionen samt ett starkare bilateralt och multilateralt försvarssamarbete. Ett långsiktigt stöd till Ukraina är viktigt också med tanke på Finlands säkerhet och försvar.

Mängden försvarspolitiska ärenden har ökat betydligt i och med Natomedlemskapet. En förutsättning för konsekvent nationell beredning och nationellt beslutsfattande samt en konsekvent Natopåverkan är att försvarsministeriet och Försvarsmakten har en enhetlig lägesbild av den försvarspolitiska och militära beredningen. Nationellt måste man säkerställa en smidig och snabb förmåga att fatta behövliga beslut. Försvarsmakten ska kunna delta flexibelt och vid behov utan dröjsmål i upprätthållandet av alliansens avskräckning och försvar tillsammans med de allierade och som en del av alliansens normala verksamhet. Detta förutsätter att de nuvarande beslutsprocesserna och beslutsnivåerna ses

över. Försvarsministeriet bereder Natoärenden inom sitt eget förvaltningsområde för behandling i statsrådet samt för republikens president och statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskott och säkerställer att riksdagens rätt till information tillgodoses. Detta görs vid behov i samarbete med utrikesministeriet och andra ministerier.

Finlands försvarspolitiska och militära roll i Nato utformas i en situation där den största förändringen sedan kalla krigets slut pågår i alliansen i syfte att stärka avskräckningen och försvaret. Finlands deltagande i alliansens verksamhet är omfattande och det har inte införts några nationella begränsningar för Natomedlemskapet. För Finland är det särskilt viktigt att alliansen har förmåga att bemöta hotet från Ryssland. Finland förbinder sig till Natos avskräckning och kollektiva försvar i enlighet med 360-gradersperspektivet på säkerhet inom alliansens hela territorium med beaktande av alla hot. Det ligger i Finlands intresse att Nato är en stark och handlingskraftig allians.

Natos avskräckning utgörs av vanliga trupper och förmågor, robotförsvar och kärnvapen. Denna helhet kompletteras av rymd- och cyberförmågor. Kärnvapnen har en central roll som en del av alliansens avskräckning. Finland deltar i Natos arbete som gäller kärnvapenavskräckning och ökar kompetensen och kunskapen i frågor som gäller kärnvapen och kärnvapenavskräckning. Nationell resiliens och alliansens gemensamma resiliens är nödvändiga förutsättningar för avskräckning och försvar samt för ett effektivt genomförande av alliansens huvuduppgifter.

Deltagandet i Nordatlantiska fördragsorganisationens kollektiva försvar är en ny uppgift för Försvarsmakten. Utvecklingen i omvärlden ökar betydelsen av artikel 5 i nordatlantiska fördraget. Finland arbetar för att Nato ska ha tillräcklig förmåga och beredskap att genomföra det kollektiva försvaret. Finlands försvarsförmåga stärker också Natos kollektiva försvar inom hela alliansens territorium. Försvarsförvaltningen skapar förutsättningar för samarbete med de allierade, för närvaron av Natos personal och strukturer i Finland samt för att ta emot allierade trupper för att verkställa det kollektiva försvaret. I det fall att militära maktmedel riktas mot Finland, kan Finland med Natos stöd försvara sig i enlighet med de arrangemang som förberetts och övats på förhand.

Finland skapar säkerhet och är en konstruktiv, pålitlig och prestationsduglig allierad som främjar genomförandet av alla Natos tre huvuduppgifter – avskräckning och försvar, krisförebyggande och krishantering samt kooperativ säkerhet – tillsammans med sina allierade. Finland har förbundet sig till att försvara de övriga medlemsstaterna. Försvarsmakten säkerställer den förmåga och de arrangemang som behövs för att fullgöra åtagandena enligt artikel 5.

Finland sörjer för en stark nationell försvarsförmåga och för tillräckliga resurser för den. De viktiga verksamhetsförutsättningarna för Finlands försvar är en uppdaterad lagstiftning, tillräckliga resurser inklusive en kompetent och motiverad personal samt ändamålsenlig försvarsmateriel och infrastruktur.

Även som Natomedlem utgörs grunden för Finlands försvar av värnplikten, en omfattande och utbildad reserv och en hög försvarsvilja. Det finländska samhällets resiliens grundar sig

på beredskap enligt verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten som tryggar upprätthållandet av samhällets vitala funktioner under alla förhållanden. I enlighet med totalförsvarsprincipen stöder sig Finlands försvar på samhällets stöd.

Försvarsmakten stöder andra myndigheter i enlighet med begäranden om handräckning och samarbetsarrangemang. Utvecklingen av de militära förmågorna förbättrar samtidigt Försvarsmaktens förmåga att stödja övriga myndigheter. Tillgången till värnpliktiga för krävande militära uppgifter, gränssäkerhetsuppgifter och handräckningsuppgifter i olika säkerhetssituationer utvecklas ytterligare. Försvarsmakten fortsätter sitt deltagande i internationell militär krishantering och i militära uppdrag i annan internationell krishantering. Dessutom deltar Försvarsmakten i lämnandet av internationellt bistånd, i samverkan och i annan internationell verksamhet.

Försvarsförvaltningen bereder sig på att förebygga och bekämpa breda spektrig påverkan tillsammans med andra säkerhetsaktörer som en del av modellen för övergripande säkerhet och utvecklandet av totalförsvaret. För att kunna identifiera, förbereda för och möta påverkan krävs det att underrättelseverksamheten, specialtrupperna, cyberförsvaret, informationsförsvaret och den strategiska kommunikationen utvecklas i nationellt och internationellt samarbete.

I utvecklandet av det nationella och militära cyberförsvaret är det viktigt att säkerställa de befogenheter och verksamhetsprinciper som tryggandet av verksamhetsmiljön och den statliga suveräniteten förutsätter, samarbete, samordning och informationsutbyte mellan myndigheter samt deltagande i Natos cyberförsvaret och utvecklingen av det.

Informationsförsvaret och bemötandet av informationspåverkan är genomgripande verksamhet som förutsätter förmåga och behörighet att följa informationsmiljön, utbyta information, skydda sig mot påverkan samt förmåga till egna motåtgärder i informationsmiljön över förvaltningsgränserna och tillsammans med den privata sektorn. Försvarsministeriet möter den informationspåverkan som riktas mot försvarsförmågan tillsammans med Försvarsmakten och de allierade samt med de olika aktörerna inom totalförsvaret.

I utvecklingen av Natos avskräckning och försvar accentueras genomförbarheten av alliansens operativa planer. Detta förutsätter att Nato har fungerande kommando- och ledningsstrukturer, planer, trupper och förmågor för att försvara hela sitt territorium.

De nordiska länderna, Östersjöområdet och den arktiska regionen i Europa bildar en strategisk helhet. Ur ett militärt perspektiv bildar Finland, Sverige och Norge ett enhetligt insatsområde. Det är viktigt att kunna agera flexibelt tillsammans med de allierade i Östersjöområdet. Natos militära närvaro och övningar på Finlands territorium stöder ett effektivt genomförande av det kollektiva försvaret och stärker förutsättningarna för att försvara Finland.

Finland deltar i Natos försvarsplaneringsprocess och integrerar de förmågemål som där riktas till Finland i Försvarsmaktens utvecklingsprogram.

För att kunna sköta de nya uppgifterna och främja frågor som är viktiga för Finland ska Försvarsmakten och försvarsministeriet sända mer personal till Natos strukturer och öka den personal som behövs för att sköta Natoärenden i hemlandet. Detta förutsätter mer resurser. Revideringen av lagstiftningen fortsätter så att den möjliggör uppfyllandet av Nato-förpliktelserna, allierade styrkors närvaro i Finland samt Finlands effektiva och flexibla verksamhet som en del av alliansens samlade avskräckning och försvar.

En central prioritering är att skapa lagstiftningsmässiga och andra förutsättningar för värnpliktiga och avlönad personal att delta i Natos uppdrag utanför Finlands territorium. Deltagandet i internationella uppdrag utanför Finlands territorium är vid behov förpliktande för Försvarsmaktens anställda, om det behövs för att säkerställa tillräckliga personalresurser och den kompetens som behövs för uppgiften. Den nya personallösningen ska möjliggöra en flexibel användning av värnpliktiga med tillräcklig utbildning mellan Natoländerna över nationsgränserna för att försvara Finland. Detta inbegriper även tillfällig basering av Försvarsmaktens trupper i närområdena. För uppgifter inom det militära försvaret utomlands ska även i fortsättningen i regel endast användas Försvarsmaktens anställda personal och reservister som placerats i uppgiften. Utöver detta ska Försvarsmakten vid behov kunna sända trupper någon annanstans inom alliansens territorium för uppgifter inom det kollektiva försvaret.

Det är viktigt för Finland att EU har en viktig roll som möjliggörare av europeiskt säkerhets- och försvarssamarbete och som tillhandahållare av säkerhet i vidsträckt bemärkelse. Ju mer enat och starkt EU är, desto mer tryggad är Finlands ställning. Finland stöder åtgärder som stärker EU:s försvarspolitik och ett omfattande nyttjande av EU:s verktyg i syfte att stärka unionens och dess medlemsländers säkerhet och försvarsförmåga. Europas försvarsförmåga kan stärkas genom utnyttjande av EU:s initiativ för försvarssamarbete och till exempel unionens lagstiftning och gemensamma budget.

Nato och EU delar en gemensam värdegrund och tryggheten av den euroatlantiska säkerheten och stabiliteten ligger i deras gemensamma intresse. Finland främjar samarbetet mellan Nato och EU som är ömsesidigt kompletterande och som stärker den transatlantiska bördefördelningen. Viktiga samarbetsområden för Finland är stödet till Ukraina, förmågeutvecklingen, den militära försörjningsberedskapen, skyddet av den kritiska infrastrukturen, den militära rörligheten, bemötandet av rymd- och hybridhot samt stärkandet av den försvarsindustriella och försvarstekniska grunden i Europa.

Det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet är en viktig del av Finlands försvarsförmåga. Det bilaterala samarbetet intensifieras med de länder som är centrala för Finland utifrån gemensamma intressen. Genomförandet av DCA-avtalet som ingåtts med Förenta staterna accentueras under de närmaste åren. Försvarssamarbetet har sin grund i gemensamma intressen. Det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet med de allierade stöder Natos avskräckning och försvar samt skapar förutsättningar för att få och lämna stöd redan innan Natos planer och artikel 5 eventuellt aktiveras.

I försvarssamarbetet betonas de länder som i en krissituation skulle vara viktiga aktörer i Nordeuropa och Östersjöområdet med tanke på Finlands försvar samt Natos avskräckning

och försvar eller som har särskilt stor betydelse till exempel för försvarsmaterielsamarbetet. Försvarssamarbete bedrivs också med sådana partner utanför Nato som är centrala för Finland.

Försvarssamarbetet inbegriper också internationellt materielsamarbete, som är ett sätt att utveckla det finländska försvarssystemets förmågor, försörjningsberedskapen och försvarsindustrin. Försvarsförvaltningen deltar i Natos upphandlingssamarbete, utvecklingen av Natos gemensamma förmågor samt i forsknings- och utvecklingsverksamhet utifrån behov.

Förvaltningsområdets forsknings-, utvecklings- och innovationspolitik utvecklas som en helhet utifrån nationella utgångspunkter så att det svarar mot de förändrade krav omvärlden ställer. Betydande drivkrafter är den snabbare tekniska utvecklingen och den globala konkurrenssituationen. Den betydelse som teknisk förmåga och tekniskt försprång har som en strategisk resurs framhävs inte bara nationellt utan också inom EU och Nato. Den har en central betydelse som grund för moderna förmågor och för försörjningsberedskapen.

Det är viktigt för Finland att åstadkomma internationell reglering, avtal eller principer för ansvarsfull utveckling och användning av ny teknik, särskilt artificiell intelligens och autonoma vapensystem. Samtidigt bör man möjliggöra utnyttjandet av ny teknologi i utvecklingen av försvarsförmågan. Dessutom ska man följa hur stater som inte ansluter sig till avtalen och andra aktörer utnyttjar banbrytande teknik samt skapa verksamhetsmodeller och förmåga att hantera de hot som den nya tekniken medför.

Försvarsförvaltningen deltar i upprätthållandet och utvecklandet av avtalen om och systemen för vapenkontroll samt upprätthåller kompetensen och beredskapen att verkställa dem.

Finlands geografiska ställning som en stat vid Natos yttre gräns understryker ytterligare behovet av tillräckliga och långsiktiga resurser för försvaret. Minimnivån för Finlands försvarsbudget ska fastställas på den ambitionsnivå som man gemensamt kommit överens om inom Nato. Den är genom de beslut som fattades vid toppmötet i Vilnius minst två procent av bruttonationalprodukten, men förberedelserna på hotet från Ryssland och på att möta alliansens behov kan kräva att den gemensamma ambitionsnivån och resurserna höjs redan under de närmaste åren.

Ansvar, riskerna och nyttan med Natos kollektiva försvar fördelas mellan medlemsländerna. Alla medlemsstater förväntas satsa på alliansens gemensamma behov på ett sätt som står i proportion till deras resurser. Utifrån uppnåendet av den ambitionsnivå för försvarsutgifterna som man gemensamt kommit överens om inom Nato bedöms om medlemsstaten har förbundit sig till alliansens gemensamma mål och om den skapar säkerhet. Dessutom följer Nato upp hur medlemsstaterna använder sina försvarsutgifter. Den tredje helhet som följs upp är medlemsstaternas satsning på insatser och annan verksamhet.

När det gäller användningen av försvarsutgifter är nyckelfrågan hur medlemsstaterna uppfyller de landsspecifika förmågemål som följer av Natos totalbehov med utgångspunkt i hotbilden. Om något land inte uppnår sina mål, ökar det riskerna vid genomförandet av det kollektiva försvaret. Särskilt sådana stater som Finland som ligger vid Natos yttre gräns har ett starkt intresse av att säkerställa att det kollektiva försvaret fungerar.

För Finland är det viktigt att inte bara medlemsstaternas nationella förmågor utan även Natos gemensamma förmågor utvecklas för att stärka avskräckningen och försvaret. Detta genomförs med hjälp av samfinansierade förmågor. Finland påverkar utvecklingen och byggandet av alliansens gemensamma förmågor genom Natos program för säkerhetsinvesteringar och Natos övriga finansieringsmekanismer.

4.2 FÖRSVARSSYSTEMETS INTEGRERING I OCH VERKSAMHET SOM EN DEL AV NATOS AVSKRÄCKNING OCH FÖRSVAR

Natos militära kapacitet grundar sig framför allt på medlemsstaternas nationella trupper och förmågor, som man utvecklar och förbereder sig på att använda tillsammans för att försvara alliansens territorium. Det för Finlands nationella behov utformade försvarssystemet utgör en stark grund för integration i alliansens samlade avskräckning och försvar. Finlands försvarssystem optimeras så att det kan svara mot militäralliansens krav och utnyttja de möjligheter denna erbjuder.

Som Natomedlem har Finlands försvarsintressen utvidgats från att omfatta nationens till att numera även omfatta hela alliansens säkerhet. Finland upprätthåller och utvecklar sin egen starka försvarsförmåga under alla omständigheter med beaktande av Natos gemensamma mål. Integreringen av Finlands militära försvar i Natos avskräckning och försvar fortsätter och fördjupas under redogörelseperioden. Detta innebär identifiering av alliansens militärstrategiska mål samt integrering av de egna förmågorna och insatserna i alliansens verksamhet inom alla domäner. Utvecklandet av verksamheten i enlighet med den övergripande operationsmodellen (MDO) som överskrider gränserna för försvarsgrenarna och verksamhetsmiljöerna fortsätter.

Integrationen av Finlands försvar i Nato sker vid en tidpunkt då alliansen är mitt uppe i en betydande förändring. Natos främsta mål är att skapa trovärdig avskräckning och säkerställa praktiska arrangemang för försvaret av alliansens eget territorium. Målen för utvecklingen av Nato är i många avseenden överensstämmande med de långsiktiga riktlinjerna för utvecklingen av Finlands försvar.

Det är av största vikt för Finland att Natos planering, strukturer och gruppering möjliggör ett effektivt genomförande av det kollektiva försvaret i Nordeuropa, inklusive Östersjöområdet.

Natos försvarsplaneringsprocess

Alla medlemsstater deltar i Natos försvarsplaneringsprocess och de har förbundit sig att utveckla sina nationella förmågor i enlighet med gemensamt godkända mål. I enlighet med den styrning som följer av Natos försvarsplaneringsprocess ska Försvarsmakten till exempel utveckla styrkornas tillgänglighet utanför alliansens eget territorium i den omfattning som motsvarar Natos krav och öka interoperabiliteten på olika ledningsnivåer. De krav som det kollektiva försvaret ställer är betydligt mer omfattande och förpliktande än till exempel i uppdrag som hänför sig till krishantering och fredsbevarande som Försvarsmakten tidigare har deltagit i.

De landsspecifika förmågemålen för att utveckla och upprätthålla förmågorna är krävande för alla medlemsstater och kräver betydande tilläggsresurser. De ändringsbehov som de landsspecifika förmågemålen medförde var störst i början av Finlands Natomedlemskap. Tack vare reformerna stärks vår nationella försvarsförmåga och vi kan agera effektivt som en del av alliansens avskräckning och försvar.

Uppbyggnaden av förmågor i enlighet med Natos mål sker stegvis och resurserna anvisas för dem som en del av Försvarsmaktens utvecklingsprogram. Genomförandet kräver tilläggsresurser och tar många år. De skyldigheter i fråga om beredskap som riktas till Försvarsmakten beaktas vid planeringen och upprätthållandet av den operativa och materiella beredskapen. Centrala utvecklingsobjekt inom Nato är att bygga upp mer omfattande markstridstrupper samt att ge stöd till stridande trupper på olika ledningsnivåer, såsom indirekt eld och underhåll. Dessutom betonas exempelvis luft- och robotförsvaret samt förmågan att bemöta CBRN-hot (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära stridsmedel).

Att Natos övergripande militära krav ökar kommer i fortsättningen att framgå av de nya landsspecifika förmågemålen, som ska fastställas för alla medlemsstater under 2025. Försvarsmakten beaktar de nya prioriterade områdena i förmågeutvecklingen. Det är viktigt för Finland att fastställandet av de nya förmågemålen styrs av de behov som anges i Natos operativa planer och att ländernas regionala särdrag beaktas i målen. Natos försvarsplanering och dess allt tätare koppling till alliansens operativa planering stöder utvecklandet av Finlands nationella försvarsförmåga.

Interoperabla trupper och funktioner är en nödvändig förutsättning för att Nato ska kunna fullgöra sin uppgift. Således måste alla allierade kontinuerligt upprätthålla och utveckla sin kompatibilitet. Syftet med Natos standardiseringsverksamhet är att stödja uppnåendet, upprätthållandet och vidareutvecklingen av kompatibiliteten. Försvarsmakten har systematiskt utvecklat sin interoperabilitet redan när Finland var partnerland till Nato, men som medlemsstat krävs det att interoperabiliteten utsträcks till att omfatta en större del av Försvarsmaktens trupper än tidigare. Försvarsförvaltningen har infört en verksamhetsmodell för deltagande i Natos standardiseringsverksamhet.

Natos försvarsplaneringsprocess (NATO Defence Planning Process, NDPP)

Natos försvarsplaneringsprocess är en av de centrala och ständigt pågående processerna för att säkerställa Natos förmåga att vid behov genomföra det kollektiva försvaret. Natos försvarsplanering grundar sig på skyldigheten i enlighet med artikel 3 i nordatlantiska fördraget att tillsammans och var för sig utveckla sin förmåga att stå emot väpnade angrepp. De militära förmågemål som uppställts av försvarsplaneringen förpliktar alla medlemsstater.

Natos försvarsplaneringsprocess styr upprätthållandet och utvecklandet av hela alliansens och dess medlemsstaters militära resurser och de resurser som behövs för att stödja det övriga samhället. Huvudsyftet med Natos försvarsplanering är att säkerställa att Nato har tillgång till och förfogar över de styrkor, den kompetens, den beredskap och de resurser som behövs för att fullgöra alliansens samtliga uppgifter. Med hjälp av försvarsplaneringsprocessen förenhetligas planeringen och skapandet av de resurser som alliansen behöver. Nato stärker kopplingen mellan försvarsplaneringen och den operativa planeringen.

Den målhelhet som tilldelas medlemsstaterna består av förmågemål vars genomförande tar cirka 7–19 år i anspråk. Målen gäller följande planeringsområden: försvarspolitik och försvarsplanering, markförsvaret, sjöförsvaret, luft- och robotförsvaret, cyberförsvaret, rymd, specialtrupper, logistik- och stödåtgärder, stabilisering och återuppbyggnad samt kristållighet, det vill säga resiliens. Varje medlemsstat ansvarar nationellt för att förmågor byggs upp i enlighet med målen och för att de tilldelas resurser. Nato uppmuntrar och följer förstärkandet av medlemsstaternas resiliens i enlighet med den ambitionsnivå som alliansen gemensamt fastställt, men förmågemålen är inte bindande.

Natos försvarsplaneringsprocess styrs av principerna om en rättvis bördefördelning och en skälig kravnivå i förhållande till respektive medlemsstats förmåga. Den rättvisa bördefördelningen bestäms utifrån varje medlemsstats bruttonationalprodukt samt befolkningens och de väpnade styrkornas storlek. Med skälig kravnivå avses att målen är realistiska och genomförbara med beaktande av respektive medlemsstats resurser och förmågor samt den tidsram som förmågeutvecklingen kräver. I Nato fattas besluten om målhelheterna alltid enligt principen konsensus minus en, vilket betyder att den medlemsstat som målen gäller inte själv kan delta i förfarandet för godkännande av de mål som gäller den staten. Med hjälp av förfarandet övervakas och säkerställs en rättvis bördefördelning och en skälig kravnivå för samtliga allierade. Alla medlemsstater delar på riskerna, åtagandena och fördelarna i anslutning till det kollektiva försvaret.

Natos försvarsplaneringsprocess

Natos operativa planering och ledning

Innehållet i Natos så kallade DDA-planhelhet (*Deterrence and Defence of the Euro-Atlantic Area*) är indelat i två olika helheter: operativa planer för att försvara alliansens territorium och kollektivt försvar under fredstid.

Finlands territorium har anslutits till ansvarsområdet för alliansens överbefälhavare för Europa (*Supreme Allied Commander Europe, SACEUR*) och områdets försvar har planerats som en helhet. De nationella operativa planerna skapar en grund för Natos regionala planering och verksamhet inom SACEUR:s ansvarsområde. Försvarsmakten har en lång erfarenhet av operativ planering för att försvara sitt eget territorium, vilket har underlättat

integrationen av Finland i Natos regionala plan. Den operativa planen för Finlands geografiska område har sedan 2023 ingått i Natos planhelhet.

Med tanke på alliansens avskräckning och försvar framhävs Natos operativa planer och deras genomförbarhet. Det centrala är att den kommando- och ledningsstruktur som behövs för genomförandet av planerna har resurser och är funktionsduglig, att de förmågor och trupper som planerna förutsätter finns och att de har övat sin uppgift samt att Natos militära myndigheter har tillräckliga befogenheter.

DDA-planhelheten uppdateras genom regelbundna planeringsomgångar. De Natoplaner som gäller Finlands operationsriktning uppdateras och samordnas i nära samarbete med Nato, Finland och övriga allierade.

Natos operativa ledningsorgan samordnar de nationella operativa planerna med sitt eget planeringsarbete och sin egen verksamhet. Natos mål är att alla tre försvarsgrensgemensamma ledningar (*Joint Force Command, JFC*) ska fungera och kunna sköta sina uppgifter. För Finland är det viktigt att alla de nordiska länderna i fortsättningen lyder under den försvarsgrensgemensamma ledningen i Norfolk. Med tanke på Natos avskräckning och försvar är det nödvändigt att samordningen och samarbetet mellan de försvarsgrensgemensamma ledningarna är så tätt som möjligt. Försvarsförvaltningen bidrar med personal till Natos strukturer. Den har även förbundit sig att göra sitt till särskilt för att stärka den försvarsgrensgemensamma ledningen i Norfolk. Dessutom betonas deltagande i Natos militärstrategiska ledning för operationer (*Allied Command Operations, ACO*).

Natos uppgifter i fredstid och Natos snabbinsatsstyrkor

Syftet med uppgifterna i Natos kollektiva försvar i fredstid är att visa beredskap och försvarsförmåga. Uppgifterna är en viktig del av alliansens grundtanke, enligt vilken alla medlemsstater förbereder sig på att stödja varandra i genomförandet av avskräckning och försvar inom hela alliansens territorium. Avskräckningen upprätthålls, utvecklas och visas genom regelbundna övningar, gemensamma insatser och närvaro.

Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den påföljande förändringen i säkerhetsläget i Europa har ökat betydelsen av Natos uppgifter i fredstid. Därför har man ökat närvaron i alliansens östra medlemsstater. Natos uppgifter i fredstid genomförs med hjälp av framskjutna markstyrkor (*Forward Land Forces, FLF*), Natos stående flottstyrkor (*The Standing Naval Forces, SNF*) och luftförsvarets *Air Policing*- och *Air Shielding*-uppdrag. SACEUR:s befogenheter gör det möjligt att vid behov effektivisera verksamheten, till exempel genom att öka den militära närvaron på det sätt som hoten förutsätter.

Nato har framskjutna markstyrkor (*Forward Land Forces, FLF*) längs alliansens östra flank. Permanent finns det trupper i Estland, Lettland, Litauen, Polen, Slovakien, Ungern, Rumänien och Bulgarien på nämnda länders initiativ. Trupperna skiljer sig från varandra i fråga om storlek och förmågor eftersom man i truppsammansättningarna har beaktat geografiska faktorer och hotmiljön. Styrkegenereringen styrs av militära krav. I enlighet med Finlands mål placerar Nato framskjutna markstyrkor också i Finland.

Finland deltar i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid. Flygvapnet deltog 2023 i skyddsuppgifter i anslutning till Natos toppmöte i Vilnius. Det egentliga deltagandet inleddes 2024 när Försvarsmakten skickade ett fartyg till Natos minröjningsstyrka på Östersjön och en flygavdelning till Natos *Air Shielding*-uppgifter i Rumänien, Bulgarien och Svarta havet. I början av medlemskapet ligger tyngdpunkten i Finlands deltagande på marinens och flygvapnets förmågor. Möjligheterna att delta i de framskjutna markstyrkornas verksamhet i andra Natoländer granskas senare i den mån det är behövligt och möjligt.

Nato har dessutom en ny snabbinsatsstyrka (*Allied Reaction Force, ARF*) som består av de trupper och förmågor som medlemsstaterna anvisar för den. Snabbinsatsstyrkan ARF ersatte den tidigare snabbinsatsstyrkan (*NATO Response Force, NRF*). Snabbinsatsstyrkan ARF har hög beredskap. Enligt kraven ska den kunna användas för alla uppgifter som hör till alliansen, i enlighet med beslut av Natorådet. Finland förbereder sig på att i framtiden delta i snabbinsatsstyrkans verksamhet.

Natos närvaro på Finlands territorium

Finlands och Sveriges anslutning till Nato har på ett betydande sätt utvidgat alliansens ansvarsområde i norr. Detta förutsätter att det i Nordeuropa för Natos mark-, sjö- och luftoperationer inrättas sådan ledning på lägre nivå som har regional kännedom. I enlighet med Finlands mål grundar Nato i Finland en marktaktisk ledning (*Multi-Corps Land Component Command, MCLCC*) som lyder under alliansens försvarsgrensgemensamma ledning i Norfolk. Detta möjliggör för alliansen en ändamålsenlig ledning inom markförsvaret och stöder samtidigt Finlands ansvar vid planeringen och verkställandet av försvaret av det egna landet och närområdet.

Placeringen av Natos framskjutna markstyrkor i Finland stärker avskräckningen och skapar en enhetlig framskjuten försvarsberedskap vid Natos gräns mot Ryssland. Närvaron gör det möjligt för de allierades styrkor att reagera snabbt och kunna förstärka sina trupper i alla situationer och den stöder den nationella första insatsen. Modellen bör göra det möjligt att öka användningen av maktmedel i enlighet med de operativa planerna när säkerhetsläget förändras och man bör regelbundet under fredstid öva en förstärkning av trupperna.

Sverige är ramnation för Natos framskjutna markstyrkor som ska inrättas i Finland. Avsikten är att få sådana deltagande stater som har dels förmågor som är lämpade för Finlands territorium och förhållanden, dels militära och politiska grunder att långsiktigt förbinda sig till den arménärvaro som här inrättas. Avskräcknings- och försvarshelheten samt sättet att genomföra närvaron bedöms regelbundet tillsammans med de allierade.

Regionalt skapas det förutsättningar för verkställande av det kollektiva försvaret samt för militär uppbyggnad och truppförsörjning. Operationerna och övningarna med de allierade ökar på Finlands territorium, vilket förutsätter att det förvaltningsövergripande samarbetet och myndighetssamarbetet utvecklas både nationellt och internationellt. Det ska skapas verksamhetsförutsättningar för truppernas operationer, beredskap och långvariga verksamhet och närvaro. För detta ändamål måste man utveckla den militära rörligheten och värdlandsstödet samt sörja för den förtida utplaceringen av materiel. Behovet av den

infrastruktur som verksamheten kräver utreds och den utvecklas utifrån vad utredningen visar.

Finland ligger i ett strategiskt viktigt och geografiskt krävande område. Det är viktigt att Nato utöver tillräckliga ledningsstrukturer samt truppers beredskap och gruppering också har en så god lägesuppfattning som möjligt om säkerhetsläget och den militära verksamheten i hela Nordeuropa. Betydelsen av Natos gemensamma underrättelse- och övervakningsförmågor framhävs.

Lägesuppfattning samt övervakning och tryggnad av den territoriella integriteten

Alliansens underrättelsegemenskap består av funktioner för underrättelseverksamhet vid Natos högkvarter och i militära strukturer och de stöds av medlemsstaternas militära och civila underrättelseinhämtning. Underrättelseinhämtningen har till uppgift att stödja Natos politiska och militära beslutsfattande och operativa verksamhet. Försvarförvaltningen deltar i styrningen och utvecklandet av Natos underrättelseverksamhet, gör bedömningar av den militära utvecklingen i säkerhetsmiljön och deltar i den regionala planeringen av alliansens avskräckning. Ett exempel på underrättelsesamarbete på operativ nivå är övervaknings- och spaningsflygningar med centrala allierade i Finlands luftrum.

Flygvapnet deltar i utarbetandet av Natos integrerade luftlägesbild och marinen deltar i utbytet och kompletteringen av den marina lägesbilden. Samarbetet med de allierade utvecklas när det gäller att skapa en maritim lägesbild. Försvarsmakten förbereder sig på samarbete kring rymdlägesbilden.

Finlands luft- och robotförsvar är en del av Natos integrerade luft- och robotförsvarssystem, som består av medlemsstaternas nationella och Natos gemensamma förmågor. Till helheten hör ett nätverksbaserat lägesbilds- och ledningssystem, luftbevakning, bekämpning av luftfartyg, bekämpning av ballistiska robotar och kryssningsrobotar, bekämpning av indirekt eldgivning samt bekämpning av obemannade luftfartyg. Systemet omfattar sensorer och bekämpningssystem som är placerade i rymd, luft, mark och sjö.

Det är med tanke på den statliga suveräniteten och den yttre säkerheten nödvändigt att ha förmåga att övervaka och trygga den territoriella integriteten. Finland upprätthåller även som allierad den nationella förmågan att övervaka och trygga den territoriella integriteten. Den kompletteras av Natos och de allierades prestationsförmågor. Organiseringen av övervakningen av den territoriella integriteten under normala förhållanden tillsammans med Nato och dess medlemsstater möjliggör i framtiden ett mångsidigare och effektivare utnyttjande av tillgängliga förmågor.

Natos system för krisrespons och beredskapsreglering

Det är viktigt att Nato kan reagera på snabbt föränderliga situationer genom åtgärder som stärker avskräckningen och försvaret, till exempel genom att reglera sin militära närvaro. Nato har system för krisrespons och beredskapsreglering som gör det möjligt att fatta politiska beslut i rätt tid och säkerställer tillräckliga befogenheter för Natos militära myndigheter att försvara alliansens territorium. De utgör samtidigt en strukturell ram för

Natos planering av krisrespons och en modell som medlemsstaterna kan beakta i sitt eget beslutsfattande.

Nato har sett över sina system för krisrespons och beredskapsreglering så att de bättre svarar mot situationer inom det kollektiva försvaret. Vid översynen har man beaktat erfarenheterna från Rysslands anfallskrig mot Ukraina. Dessutom strävar man efter att starkare binda arrangemangen till utvecklingen av avskräckningen och försvaret och till Natos regionala operativa planer.

Finland tar i bruk Natos system för krisrespons och beredskapsreglering och deltar i beslutsfattandet i anslutning till dem. Det förvaltningsövergripande samarbete som leds av försvarsförvaltningen fortsätter för att fastställa och etablera nationella verksamhetsmodeller och förfaranden.

4.3 UPPRÄTTHÅLLANDE OCH UTVECKLANDE AV FÖRSVARSSYSTEMET

Utvecklandet av försvarssystemet grundar sig på en bedömning av eventuella militära hot mot Finland. Ryssland utgör ett kontinuerligt och långvarigt säkerhetshot mot Europa och Finland. Risker för en militär konflikt där Finland är delaktigt har ökat. Ryssland återställer och utvecklar sin militära förmåga i Finlands närområden med beaktande av hur krigsläget i Ukraina utvecklas. Ryssland har meddelat att det beaktar Finlands och Sveriges Natomedlemskap i det nordvästra områdets militära utveckling.

Med Finlands försvarssystem avses den funktionella helhet av militär förmåga som består av personal, materiel, militär infrastruktur och verksamhetssätt. Försvarssystemet är indelat i delsystem, vilka är underrättelse- och övervaknings-, lednings-, strids-, logistik-, truppproduktions- och verksamhetsstyrningssystem. Försvarsmakten svarar för utvecklandet av försvarssystemets och dess funktioners militära förmåga.

Det primära målet för upprätthållandet och utvecklandet av försvarssystemet är att förebygga användningen av militära maktmedel mot Finland och hot om det. Förebyggandet baserar sig på en stark nationell försvarsförmåga, som är en del av Natos avskräckning. Finlands starka nationella försvarsförmåga motsvarar bra skyldigheten i artikel 3 i nordatlantiska fördraget, enligt vilken Natos medlemsstater var för sig och tillsammans ska upprätthålla och utveckla sin individuella och kollektiva förmåga att stå emot väpnade angrepp.

Om förebyggandet av användningen av militära maktmedel misslyckas, avvärjs angreppen. Finland försvarar sitt territorium, befolkningen och samhället genom att utnyttja alla sina resurser och i samarbete med sina allierade, i enlighet med totalförsvarsprincipen.

Samtidigt som säkerhetsläget i Finlands närområden har försämrats, erbjuder Natomedlemskapet och det stärkta försvarssamarbetet inom EU nya möjligheter att utveckla försvarssystemet när det gäller såväl beredskap, verksamhetsprinciper som materiell utveckling. Utöver nationella åtgärder förbättras beredskapen genom att man utvecklar de

operativa planerna tillsammans med Nato och genom att öka alliansens närvaro inom Finlands territorium.

Av det finska försvarssystemet krävs hög beredskap och förmåga till långvarig krigföring. Samtidigt måste Finland tillsammans med sina allierade bevara ett kvalitativt och kvantitativt tekniskt försprång för att förhindra ett utdraget utnöttningskrig. I utvecklingen av förmågorna beaktas de kvantitativa och kvalitativa krav som Natos försvarsplanering ställer, iakttagelser av Rysslands anfallskrig mot Ukraina och en uppskattning av hur Rysslands krigföring utvecklas. Dessa krav ökar behovet av att öka självförsörjningsgraden, fördjupa samarbetet med försvarsindustrin, utnyttja banbrytande teknologier och utveckla multinationella lösningar.

Försvarsförvaltningen följer noggrant utvecklingen av den säkerhetspolitiska miljön och olika förmågor och beaktar helheten i den långsiktiga utvecklingen. Ett delområde inom försvarsförvaltningen är behovet av användning av infanteriminor och dess avskräckande effekt på förhållandena i Finland. Här beaktas iakttagelserna om Rysslands anfallskrig mot Ukraina, den tekniska utvecklingen och Försvarsmaktens nuvarande kapacitet.

Efter förnyandet av Flygvapnets och Marinens huvudutrustning övergår tyngdpunkten i Försvarsmaktens materiella utveckling under redogörelseperioden till markförsvaret. Markförsvarets materiella utveckling gäller inte någon enskild materieltyp, vilket beror på det stora antalet trupper och system inom Armén. Det är fråga om ett mångfasetterat och långvarigt utvecklingsbehov som gäller markförsvaret som helhet.

Värnplikten utvecklas i första hand utgående från operativa utgångspunkter, och i detta beaktas slutsatser från samtida krig och konflikter samt de krav som alliansen ställer. Förändringarna i samhället och teknologin beaktas i all utveckling. Finland måste kunna delta i alliansens uppgifter på ett täckande sätt.

Försvaret utvecklas i alla operativa domäner – dvs. på land, till havs, i luften, i cyberrymden och i rymden – och i samarbete med de allierade. Vid utvecklandet av Försvarsmakten beaktas den övergripande verksamhetsmodellen (MDO) som överskrider gränserna för försvarsgrenarna och domänerna. Under redogörelseperioden bygger man upp en datacentrerad och nätverksbaserad ledningsförmåga som stöder MD-insatser.

Informationspåverkan som riktas mot Finland, försvarsförmågan och försvarssystemet är kontinuerlig och mer mångfasetterad än tidigare. Genom den eftersträvas såväl politiska som militära mål. I fientlig statlig informationspåverkan utnyttjas ny teknologi och nya påverkansplattformar utan hänsyn. Reaktionen på informationspåverkan som riktar sig mot försvarsförmågan är också en del av genomförandet av Natos grundläggande krav för resiliens.

För att kunna svara på hot inom informationsdimensionen och genomföra informationsinsatser som en del av MDO-verksamhetsmodellen måste Försvarsmakten ha informationsförsvarsförmågor som hålls uppdaterade tekniskt sett och i fråga om metoderna samt tydliga och uppdaterade befogenheter. Informationsförsvarets resurser

stöder tillsammans med cyberförsvarets resurser uppnåendet och upprätthållandet av informationsöverlägsenheten i verksamhetsmiljön. Med informationsöverlägsenhet säkerställs lägesuppfattningen och beslutsfattande vid rätt tidpunkt i alla säkerhetssituationer. Hot om informationspåverkan som riktas mot försvarsförmågan bekämpas som en del av totalförsvaret inom ramen för olika myndigheters uppgifter och befogenheter.

Försvarsmakten undersöker och utvecklar obemannade fjärrstyrda system som utnyttjar ny teknologi och som kan fungera autonomt och användas på ett mångsidigt sätt i olika uppgifter. De har förmåga att bland annat övervaka och ange mål samt att störa och förstöra motståndarens objekt. Obemannade system utvecklas samordnat på ett sätt som gynnar alla försvarsgrenar och myndigheter och med beaktande av den internationella regleringen. Beslut om att använda dödligt våld måste alltid fattas av en människa, men tillräcklig mänsklig styrning kräver dock inte i alla situationer en kontinuerlig kommunikationsförbindelse, om ansvarsfull verksamhet har säkerställts i övrigt.

Systemet för militär underrättelseverksamhet utvecklas så att det möjliggör tidig varning och stöd till statsledningen samt djupgående och planmässig eldanvändning utan dröjsmål och så att det möjliggör utnyttjande av alliansens stöd. Det nationella systemets kompatibilitet med de allierades system förbättras. Utöver interoperabilitet ligger fokus på att kombinera information och dela den med operativa användare. Förmågan att använda underrättelseinhämtningsmetoder på ett mångsidigt sätt under normala förhållanden och undantagsförhållanden utvecklas.

Förmågan att snabbt påverka objekt som ligger långt borta är en central del av avskräckningen och försvaret. Den höga beredskapen och den omfattande räckvidden i fråga om förmågan till fjärrpåverkan bidrar till att förebygga och begränsa angriparens möjligheter att genomföra, leda och upprätthålla insatser. Förmågan till fjärrpåverkan förbättras genom att utveckla förmågan till gemensam eldanvändning, genom att sköta livscykeluppdateringar i fråga om vapensystem, genom att skaffa ammunition för vapensystem med fjärrpåverkan samt genom att utveckla målangivningsförmågan i fråga om rörliga mål på långt avstånd.

Försvarsmaktens specialtruppernas gemensamma insatsförmåga inom Försvarsmakten samt tillsammans med andra myndigheter och allierade utvecklas. Natomedlemskapet förutsätter att det säkerställs att specialtruppernas ledningsstruktur är förenlig med varandra, att organisationsstrukturen granskas och att det anskaffas ytterligare materiel för specialtrupperna. Specialtruppernas förmåga att agera under utmanande förhållanden främjas genom att öka personalen, förbättra den infrastruktur som trupperna behöver och genom materialanskaffningar. Särskild uppmärksamhet ägnas åt underrättelseförmågan i fråga om mål som förflyttar sig och rörliga mål.

Försvarsmakten bygger och skyddar de operativa informationssystem som den militära verksamhetsmiljön kräver, underhåller dem och driver dem också själv. Vid utvecklandet av ledningssystemet beaktas fullt ut de krav som Natomedlemskapet medför. Anslutningen till Natos ledning och ledningsstruktur möjliggör en kontinuerlig gemensam insatsförmåga.

Datakommunikationsförbindelser och -tjänster som garanterar den internationella interoperabiliteten tas i bruk också inom försvarsgrenarna och de operativa förbanden samt i staberna som bedriver internationellt samarbete under normala förhållanden.

Genom ändringen av ledningssystemet säkerställs en resurseffektiv förmåga att ta i bruk nya system och verksamhetssätt på ett innovativt och flexibelt sätt. Detta säkerställer också utvecklingen under produktionstiden. Partnerskapen inom branschen utvecklas mot en nätverksbaserad verksamhetsmodell. Försvarsmakten säkerställs en tillräcklig självständig förmåga att godkänna informationssystem och krypteringslösningar och att göra arrangemang i anslutning till krypteringsverksamheten.

Genom att samordna cyberoperationerna, informationsoperationerna och de elektromagnetiska operationerna och ledningssystemet stöds Försvarsmaktens förmåga att operera i alla militära domäner i alla säkerhetssituationer. Försvarsmakten utnyttjar egna och samarbetsparternas molntjänster på ett ändamålsenligt sätt.

Försvarsmakten utvecklar sådana förmågor som CBRN-hoten förutsätter. Här beaktas ökningen i fråga om den nationella tväradministrativa beredskapen och beredskapen på EU-nivå samt i synnerhet ökningen av de förpliktelser som Nato ställer.

Som Nato-medlem skapar Finland förutsättningar för att ta emot allierade trupper och deras materiel samt för allierade truppers verksamhet inom Finlands territorium. I anslutning till detta utreder försvarsförvaltningen behovet av att öka Försvarsmaktens krigstida styrka.

Det viktigaste målet är att förbättra genomförbarheten i fråga om Natos regionala plan i Nordeuropa tillsammans med Sverige, Norge och andra allierade. Genom förtida utplacering av försvarsmateriel sparas tid i en eventuell krissituation, särskilt i norra Finland där infrastrukturen är begränsad och avstånden är långa.

Finlands och Sveriges medlemskap utvidgade alliansens territorium avsevärt, vilket förutsätter att den militära försörjningsberedskapen och infrastrukturen måste förbättras särskilt i Lappland. Betydelsen av de nordliga förbindelserna framhävs särskilt i en situation där sjöförbindelserna till Östersjön har störts. Med tanke på den militära rörligheten framhävs i norr behovet av att garantera förbindelserna till hamnarna i Norge och Sverige samt att utveckla den logistiska infrastrukturen och datakommunikationsförbindelserna i det nordliga området.

Gränsbevakningsväsendets befogenheter och höga beredskap utnyttjas i försvarssystemet vid övervakningen och trygghandet av den territoriella integriteten. När beredskapen höjs används gränsstyrkorna för mark- och sjöförsvarets uppgifter som en del av försvarssystemet. Vid behov kan gränsstyrkor anslutas till Försvarsmakten. Gränsbevakningsväsendets försvarsplanering och försvarsberedning genomförs i samarbete med Försvarsmakten. Gränsstyrkornas sammansättning, användningsprinciper och materiel utvecklas som en del av försvarssystemet i samarbete med Försvarsmakten. I utvecklingen beaktas i synnerhet beredskapskraven och breda spektrig påverkan. Samarbetet

fortsätter i Gränsbevakningsväsendets materialprojekt och i samarbetet beaktas det militära försvarets behov.

4.3.1 Markförsvaret

Markförsvarets mål är att förebygga markanfall som riktas mot Finland. Den nationella förmågan att avvärja markanfall är en förutsättning för att kunna skapa en trovärdig försvarsförmåga. Armén utvecklar verksamhetssätten och truppstrukturerna samt förnyar materielen och med beaktande av alliansens gemensamma mål. I fråga om materiel skaffar Armén nya system samt utvecklar den befintliga materielen genom att modernisera den. De materielanskaffningar som anknyter till förnyandet av markförsvaret och deras följdverkningar förutsätter betydande ekonomiska satsningar och långsiktigt engagemang från och med slutet av 2020-talet. Genom att förnya markförsvaret tryggas arméns stridsförmåga inom hela riket.

Genomförandet av Natos förmågemål är en central del av den långsiktiga utvecklingen av markförsvaret. Detta förutsätter kompatibilitet mellan ledningen och verksamhetssätten samt förmåga att ta emot allierade trupper och att koncentrera och upprätthålla Arméns trupper också utanför det egna territoriet. Lednings- och truppstrukturen preciseras så att den uppfyller alliansens krav med tanke på ledning av markstrider och truppkrav.

I markförsvaret deltar alla försvarsgrenar, Huvudstaben och dess underlydande inrättningar, Gränsbevakningsväsendet och allierade som stöder markförsvaret. Armén upprätthåller under alla förhållanden förmågan att inleda försvarsåtgärder utan dröjsmål och att inleda strider nationellt eller med allierade. Därtill planerar och övar Armén smidig övergång till kollektivt försvar i enlighet med Natos planer. Armén stöder andra myndigheter i tryggheten av vitala samhällsfunktioner och kritisk infrastruktur.

Markförsvarets avvärjningsförmåga grundar sig på underrättelse och en lägesbild som utnyttjar modern teknologi, målangivningsförmåga, flerskiktad eldkraft med lång räckvidd, en truppstruktur och rörlighet som möjliggör territoriell täckning samt ett ledningssystem som skapar förutsättningar för att fatta beslut snabbare än motståndaren. Förmågan till långvariga stridsåtgärder inom hela riket, i dess näromgivning och till behövliga delar inom hela alliansens territorium upprätthålls genom ett välfungerande underhållssystem. Arméns försvarssystem och verksamhetssätt bildar en del av försvarssystemet, som möjliggör exempelvis sammanslagning av luft-markstrider till en fast del av markförsvaret.

Arméns slagkraft grundar sig på rörlighet och eldkraft. Arméns trupper består av lokala trupper och operativa trupper, vars underhåll och utveckling påverkas av särdragen hos de uppgifter som tilldelats respektive trupp. Vid utvecklandet av markförsvaret beaktas de omedelbara utvecklingsåtgärder som förändringarna i verksamhetsmiljön förutsätter samt den långsiktiga utvecklingen.

Skyddet för Arméns ledning förbättras genom att utveckla underrättelsens, övervakningens, hanteringens och cyberoperationernas system och trupper. Därtill fortsätter man att bygga upp och ta i bruk Nato-kompatibla samt bilaterala och multilaterala ledningssystem.

Arméns förmåga att påverka utvecklas genom materielanskaffningar inom artilleriet, infanteriet, luftvärnet och den obemannade luftfarten. Under redogörelseperioden fattas det beslut om att ersätta det lätta mobila artilleriet som befinner sig i slutet av sin livscykel. Vid utvecklandet av artilleriets eldkraft beaktas verksamhetsmiljöns krav på långräckviddig eld och omedelbart stöd för truppers strid samt förmågan att lokalisera motståndarens eldenheter.

Infanteriets eldkraft och rörlighet förnyas genom att ersätta infanteriets utgående stridsfordon och genom att öka antalet stridsfordon på det sätt som hotmiljön och skyldigheten till kollektivt försvar förutsätter. Under redogörelseperioden inleds en handvapenreform, och beslut om dess omfattning fattas separat. Genom en uppdatering av stridsvagnsmaterielens livslängd upprätthålls arméns förmåga till operativa motattacker. Pansarvärnets räckvidd och omfattning utökas. Arméns rörlighet och skydd förbättras genom att man fortsätter anskaffningen av bepansrade trupptransportfordon och genom att man tryggar rörligheten för trupperna i det nordliga området.

Utvecklandet av luftvärnet omfattar en förnyelse av luftvärnet för Arméns operativa trupper och lokala trupper samt anskaffningar av system för egenskydd för trupperna.

Pionjärstyrkornas förmåga att korsa breda vattenområden tryggas genom att man förnyar pontonkompaniernas materiel och de mekaniserade truppers rörlighetsfrämjande materiel. Därtill skaffas tunga arbetsmaskiner. CBRN-skyddet tryggas genom att skyddsmaterielen förnyas. Truppers förmåga att främja rörlighet utvecklas genom anskaffning av bro- och röjningsutrustning.

Utvecklandet av stridsdugligheten fortsätter genom att man anskaffar skyddsutrustning och anordningar för mörkerseende för trupperna. Därtill skaffas skyddade terränglastbilar för att möjliggöra koncentrerandet av trupper och logistikverksamhet på stridsfältet. Beredskapsbyggande utnyttjas allt mer redan under normala förhållanden för att förebygga en militär kris och förbättra försvarsförmågan.

Upprätthållandet av den materiella beredskap som Arméns avvärjningsförmåga kräver, stödet som behövs för att ställa upp nya trupper och förmågan att ge värdlandsstöd både bilateralt och som en del av alliansen måste tryggas. Detta förutsätter utveckling av Arméns truppförbands infrastruktur och personalresurser. Arméns underhåll och Försvarsmaktens logistik måste kunna svara på en långvarig militär kris genom tillräcklig förtida utplacering av materiel. För att säkerställa att Arméns strider får tillräckligt stöd vid rätt tidpunkt är det nödvändigt att utveckla underhållstruppers förmåga med kapacitet att komplettera och transportera materiel och bränsle, med det materiel som fältmedicineringen och servicen kräver samt med ledningsplats- och kommunikationsutrustningslösningar som stöder ledningen av underhållet.

4.3.2 Sjöförsvaret

Sjöförsvaret har som mål att trygga Finlands territoriella integritet, alliansens sjöförbindelser och handlingsfriheten på Östersjön. Tillsammans med de allierade nekar sjöförsvaret angriparens handlingsfrihet och avvärjer angrepp från havet på Östersjön.

Sjöförsvarets förmåga baserar sig på en heltäckande medvetenhet om verksamhetsmiljön samt på en stridstålig lägesbild och ledning. Sjöförsvaret måste ha eldkraftiga, stridståliga och rörliga trupper som är utspridda men som vid behov fungerar centraliserat.

Sjöförbindelsernas betydelse för samhällets försörjningsberedskap och militära säkerhet förblir livsviktig både för Finland och för hela alliansen eftersom Finland är en del av det globala logistiksystemet. Påverkan som berör sjöfartens funktion och den marina kritiska infrastrukturen är ett hot som sjöförsvaret måste förbereda sig på genom gemensamma arrangemang.

Sjöförsvaret måste ha förmåga till verksamhet som överskrider domängränserna tillsammans med försvarsgrenarna, Gränsbevakningsväsendet, andra myndigheter och aktörer samt de allierade. I Östersjöregionen bildas tillsammans med de allierade en nätverksbaserad helhet för övervakning och påverkan som stöds genom säkrade lednings- och logistikarrangemang. Det marina logistiska stödet utvecklas så att det möjliggör verksamhet året runt.

Sjöförsvarets förmåga att reglera beredskapen snabbt och flexibelt är viktig även i fortsättningen. Detta gör det möjligt att visa den förebyggande förmågan och att vid behov vidta motåtgärder i Östersjöregionen vid rätt tidpunkt. Utnyttjandet av hela Östersjöregionen i Finlands och Natos försvar ökar, och i alla säkerhetssituationer är målet att bevara den marina handlingsfriheten.

Möjligheten att långvarigt övervaka verksamheten till havs och i skärgården såväl på ytan och ovanför ytan som under ytan säkerställs under alla förhållanden. Sjöförsvarets truppers underrättelse-, övervaknings- och målangivningsförmåga hålls uppdaterad och ledningsförmågan tryggas. Påverkansförmågan måste kunna utsträckas långt och i flera riktningar samtidigt om den marina handlingsfriheten är hotad.

Fartyg i Pohjanmaa-klassen tas i bruk och utnyttjas fullt ut som en del av försvarssystemet, i synnerhet när det gäller underrättelse- och övervakningsförmågan samt eldkraften. Vid sidan av införandet av nya förmågor fasar man ut utgående förmågor på ett kontrollerat sätt. Inom sjöförsvaret är det nödvändigt att utnyttja obemannade system under ytan, på ytan och i luften.

Kustförbandens eldkraft och förmåga till övervakning, skydd och rörlighet utvecklas så att de som en del av arrangemangen för det kollektiva försvaret motsvarar kraven på avvärjning av marina angrepp och skydd av objekt. Det tekniska försprånget när det gäller kompetens och förmåga inom sjöminering upprätthålls. Marinens minröjningsförmåga upprätthålls genom att man skaffar en uppdaterad röjningsförmåga och moderniserar fartygen i Katanpää-klassen. Uppfyllandet av sjöförsvarets nationella och internationella förpliktelser

och tryggheten av beredskapen förutsätter att truppförbandens infrastruktur och personalresurser utvecklas. För att upprätthålla sjöförsvarets förmåga på 2030-talet i enlighet med de krav som verksamhetsmiljön ställer förutsätts det att man under redogörelseperioden fattar beslut om hur Marinens tekniskt föråldrade förmågor ska ersättas. Detta gäller i synnerhet robotbåtar av Hamina-klass och minfärjor av Pansio-klass.

4.3.3 Luft- och robotförsvaret

Luft- och robotförsvarets mål är att förebygga och bekämpa luftburna angrepp. Luft- och robotförsvarets truppers höga avvärjningsberedskap gör det möjligt att vid behov både avvärja luftburna angrepp och delta i mark- och sjöförsvaret nationellt och tillsammans med de allierade. Inom luft- och robotförsvaret upprätthålls och utvecklas både verksamhetsätten och materielen. Tyngdpunkten i utvecklandet ligger på att förbättra Natos luft- och robotförsvarsystem i norra Europa. Flygvapnet svarar tillsammans med de allierade för planeringen, samordningen och ledningen av luft- och robotförsvaret. I luftförsvaret och utvecklandet av det deltar hela försvarssystemet och i fråga om det passiva skyddet deltar hela samhället.

Upprätthållandet av den materiella beredskap som Flygvapnets och luftförsvarets avvärjningsförmåga förutsätter, de resurser som behövs för att snabbt upprätta trupper, förmågan att verka i sådana fredstida operativa uppgifter som Nato förutsätter och förmågan att ge värdlandsstöd både bilateralt och som en del av alliansen måste tryggas. I detta syfte måste man vidareutveckla Flygvapnets truppförbands infrastruktur och personalresurser, även om F-35-projektet förbättrar den kritiska infrastrukturen och medför extra personal.

Under redogörelseperioden tar man i bruk F-35- och David's Sling-systemen som stöder hela försvarssystemet. Under omställningstiden tryggas luft- och robotförsvarets operativa förmåga genom att man säkerställer personalens tillräcklighet, infrastrukturen och de behövliga resurserna. För att de nya systemen ska kunna utnyttjas fullt ut förutsätts att de nätverksstrukturer som används för ledning och informationsförmedling utvecklas samt att automatisering och artificiell intelligens utnyttjas.

Flygvapnet upprätthåller och delar en identifierad luftlägesbild av Finlands närområde samt reglerar beredskapen att agera i alla verksamhetsmiljöer. Luftlägesbilden säkerställs i framtiden genom att luftbevakningens utgående förmågor ersätts fullt ut. I detta beaktas utvecklingen i verksamhetsmiljön och alliansens krav. Målet är att öka luftbevakningens räckvidd och observationsförmåga i fråga om låga höjder och mål med låg signatur samt att förbättra förmågan att upptäcka och följa ballistiska robotar. I den kommande luftbevakningslösningen utnyttjas den information som fås från alla försvarsgrenars aktiva och passiva övervakningssystem. Man utnyttjar också den information som tas fram av Nato och de allierade. Under redogörelseperioden utvecklas därtill förmågan att skapa en militär rymdlägesbild i förvaltningsövergripande samarbete.

Under redogörelseperioden utvecklas luftvärnets territoriella täckning och ökas dess räckviddsnivåer och vidare förbättras luftvärnets målangivningsförmåga så att den motsvarar kraven på 2030-talet. Utvecklandet av förmågan att bekämpa små flygfarkoster

fortsätter. Därtill tryggas luftvärnets förmåga att stödja försvarsgrenarnas strider och vidare utvecklas luftvärnets förmåga att skydda objekt mot hotet från robotar och andra projektiler.

Det är nödvändigt att utveckla luftvärnet, eftersom materielen som är i slutet av sin livscykel måste ersättas och nya luftburna hot måste kunna bemötas på ett heltäckande sätt. Vid utvecklandet beaktas skyddet av både Försvarsmaktens funktioner och samhällets kritiska objekt.

Flygvapnet utvecklar det nätverksbaserade ledningssättet och ledningssystemet nationellt och på nordisk nivå samt som en del av alliansen. Flygvapnet utvecklar för sin del en ledningshelhet som möjliggör gemensamma insatser inom det nordiska flygvapnet.

Luft- och robotförsvarets motståndskraft förbättras genom att man vidareutvecklar det rörliga stridssättet, basernas passiva och aktiva skydd och skadereparationsförmågan. Infrastrukturen, materielen och truppstrukturen utvecklas så att de möjliggör användning av alliansens luft- och robotförsvarsförmåga inom finskt territorium. Samtidigt gör man det möjligt att använda Finlands luft- och robotförsvarsförmåga i Natos insatser utanför Finland. Det riksomfattande nätverket av baser utvecklas utifrån behoven hos Finlands och alliansens luftförsvaret. Nätverket av baser är beroende av upprätthållandet och utvecklandet av trafikflygplatser, flygplatser och landsvägsinfrastruktur som förvaltas av det övriga samhället. Flygvapnets alla huvudbaser byggs stegvis så att de motsvarar Natos krav.

Flygvapnets flygutbildningssystem granskas före utgången av decenniet för att hitta det bästa alternativet. Före mitten av 2030-talet blir det aktuellt att förnya materielen för den fortsatta flygutbildningen och den taktiska flygutbildningen och att eventuellt ta i bruk det internationella flygutbildningssystemet. Truppstrukturen och truppproduktionsplanerna uppdateras till att motsvara F35-operationerna samt Natos beredskaps- och operationskrav.

4.3.4 Cyberförsvaret

Genom att utveckla det nationella och militära cyberförsvaret tryggas Finlands statliga suveränitet och befolkningens säkerhet samt Finlands försvarsförmåga i alla säkerhetssituationer särskilt när det gäller cyberhot och cyberstörningar som orsakas av statliga aktörer.

Med utvecklandet av det militära cyberförsvaret säkerställs förmågan att skydda Finlands statliga suveränitet i cyberrymden. Samtidigt skyddas den infrastruktur som är kritisk för försvarsförmågan mot cyberhot. Försvarsmakten måste på ett förutseende sätt kunna inleda sådana cyberoperationer och andra motåtgärder som försvaret kräver. Genom cyberpåverkan måste man kunna stödja fullgörandet av Försvarsmaktens uppgifter i alla situationer.

Cyberhot måste kunna upptäckas och förändringar följas upp i realtid. Cyberförsvaret utvecklas som en del av det lokala försvaret som utvecklas, i syfte att skydda den

infrastruktur som är kritisk för försvarsförmågan. Detta förutsätter att tillgången till värnpliktiga och frivilliga personer för uppgifter inom cyberförsvaret förbättras.

Den statliga suveräniteten i cyberrymden måste definieras och kunna tryggas. Detta förutsätter att verksamhetsprinciperna och den relevanta författningsgrunden utvecklas. I den cyberförsvarsdoktrin som utarbetas beskrivs strategiska uppgifter och verksamhetssätt som anknyter till genomförandet av det nationella cyberförsvaret och som samordnas med Natos cyberförsvaret.

Standardiserat samarbete med Natos politiska, militära och tekniska nivå samt nationellt mellan olika myndigheter är förutsättningar för att man ska ha beredskap för och förmåga att svara på cyberhot. Finland fortsätter sitt deltagande i Natos VCISC-mekanism (*Virtual Cyber Incident Support Capability*), med hjälp av vilken de allierade kan ge stöd till en medlemsstat som utsätts för skadlig cyberverksamhet. Stödet som ges till de allierade stärker även Finlands försvar eftersom det gör det möjligt att på ett förutseende sätt bereda sig på och svara på hot. Vid sidan av Natomedlemskapet förutsätter utvecklandet av cyberförsvaret också ett fördjupat bilateralt och multilateralt operativt samarbete med de viktigaste allierade och partnerna. Nato och Europeiska unionen har förmågor som kompletterar varandra när det gäller att svara på cyberhot.

För att förbättra cyberförsvarets lägesbild och avvärja cyberhot förutsätts utveckling av informationsutbytet, befogenheterna och de nationella samarbetsstrukturerna med myndigheter och företag. Ett effektivt cyberförsvaret förutsätter att Försvarsmaktens rätt att inhämta och få information, anmälningsskyldigheter och befogenheter utvecklas i synnerhet för situationer där det är fråga om fientlig verksamhet i cyberrymden som bedrivs av en stat eller av aktörer som agerar för en stats räkning under tröskeln för bruk av vapenmakt.

Genom att utveckla lagstiftningen säkerställs myndigheternas förmåga att stödja varandra och att hjälpa aktörer som är kritiska med tanke på samhällets funktion, försvarsförmågan och försörjningsberedskapen att förbereda sig och återhämta sig. För att säkerställa den nationella cybersäkerheten skapas en permanent samarbetsstruktur för myndigheterna där alla behöriga cybersäkerhetsmyndigheter är representerade. Samarbetsstrukturen beaktar tredelningen av Natos cyberförsvaret (politiskt, militärt och tekniskt), EU:s lagstiftning om cybersäkerhet och politik för it-försvar samt den nationella samordningen för att trygga informationssäkerheten, brottsbekämpningen samt den utrikes- och säkerhetspolitiska verksamheten. Detta möjliggör en gemensam lägesbild, lägesbedömning, beslutsfattande, verkställande av myndigheternas gemensamma cyberoperationer och andra åtgärder med den i respektive situation mest lämpade myndighetens befogenheter.

Förändringen i verksamhetsmiljön, den militära alliansen och det fördjupade internationella samarbetet påverkar cyberförsvarets resursbehov och medför ändringsbehov i utvecklandet av cyberförsvarets förmåga. Ledningen av cyberförsvaret och samordningen av det med de militära insatserna och underrättelseinsatserna förutsätter att ledningsstrukturen för cyberförsvaret preciseras. Samtidigt utvecklas den nationella förmågan att ge allierade och partner stöd i cyberförsvaret och att ta emot motsvarande stöd av dem.

4.3.5 Rymdförsvar

Rymden är en militär domän som utvecklas snabbt och som får allt större betydelse både för egna och för motståndarens insatser. Det måste finnas beredskap för fientliga handlingar som sker i eller från rymden. Den militära användningen av rymden kan delas in i satellittjänster, rymdinsatser och domänmedvetenhet. Ur det finska försvarets synvinkel ligger tyngdpunkten i dessa delområden på utnyttjande av satellittjänster t.ex. vid underrättelseverksamhet, övervakning och målangivning, dataöverföring samt plats-, tids- och navigeringsinformation. Till detta an knyter också förmågan att agera under förhållanden där någon strävar efter att förhindra tillgången till plats-, tids- och navigeringsinformation eller avsiktligt försvagar den. Medvetenheten om verksamhetsmiljön upprätthålls genom att följa med rymdvädret och utveckla systemet för en rymdlägesbild. I lägesbilden måste man också beakta exempelvis lägesbilden för rymdsystemens cybersäkerhet och dataöverföring.

Avsikten med försvarsförvaltningens rymdverksamhet är att identifiera hot från rymden, skydda försvarssystemet mot eventuella hot och skydda och trygga rymdsystemen och rymdtjänsterna. Förmågan att beakta rymden och dess inverkan på insatserna utvecklas på bred front. Det krävs tilläggsresurser för att rymdförsvaret ska kunna integreras i försvarssystemet. Försvarsmakten ökar hela personalens kompetens om och förståelse för rymdfunktionerna och deras betydelse i alla domäner. Försvarsförvaltningen utarbetar en rymdstrategi för försvaret. Strategin preciserar utvecklingen i rymdmiljön och försvarsförvaltningens mål, prioriteringar och behövliga åtgärder i fråga om rymden.

Under redogörelseperioden ligger tyngdpunkten i utvecklandet av rymdförsvaret i samarbete med allierade och partner på tillgängliga satellittjänster, rymdlägesbilden, planering av rymdförsvaret som helhet och utvecklande av ledningen av rymdförsvaret. Försvarsmakten utvecklar sin förmåga att upprätthålla en 24-timmars rymdlägesbild i samarbete med andra myndigheter, internationella partner och allierade. Flygvapnet fortsätter att bygga upp denna förmåga.

Finland deltar i APSS-projektet (*Alliance Persistent Surveillance from Space*) vars syfte är att förbättra Natos förmåga till underrättelseinhämtning med hjälp av satellitbild. Deltagandet i andra projekt för utvecklande av Natos rymdförmåga bedöms från fall till fall. EU:s förmågor utnyttjas så effektivt som möjligt. Försvarsmakten söker möjligheter att utveckla förmågorna tillsammans med allierade och partner t.ex. genom att utreda möjligheterna att göra gemensamma upphandlingar eller andra avtalsarrangemang.

Säkra och störningsresistenta satellitförbindelser är allt viktigare med tanke på ledningsförmågan och de moderna vapensystemens funktion. Försvarsmakten säkerställer att de satellitbaserade lednings- och kommunikationsförbindelser som den behöver är tillgängliga. I detta beaktas Finlands nordliga läge och interoperabiliteten med allierade och partner.

Inom rymdverksamhetens olika delområden utnyttjas kommersiella tjänster som utvecklas och ökar kontinuerligt. Genom egna system säkerställs de tjänster som produceras i rymden och påskyndas användarnas tillgång till information från rymden. Samarbetet med företag intensifieras och de möjligheter som nya teknologier och tjänster erbjuder utvärderas aktivt.

4.3.6 Möjliggörande av Natos och dess medlemsstaters styrkors verksamhetsförutsättningar

Förändringarna i säkerhetsmiljön, Finlands Natomedlemskap och DCA-avtalet mellan Finland och Förenta staterna har ökat kraven på den nationella logistiken och byggandet av förmågor. Utvecklandet av logistiksystemets beredskap och kapacitet fortsätter som en fast del av Natos logistiksystem. Världstaterna förutsätts ordna omfattande stöd. Man svarar på ändringsbehovet genom att stärka totalförsvaret som en del av den övergripande säkerheten, genom att utveckla logistiksystemets kapacitet och ledning och genom att trygga logistiksystemets personalresurser. Samtidigt framhävs betydelsen av tillräcklig kapacitet och funktionssäkerhet i de nationella datakommunikationsnäten och de datakommunikationsnät som riktar sig från Finland utåt.

Tyngdpunkterna i utvecklingen ligger på militär rörlighet, värdlandsstöd, medicinalvård, utveckling av Försvarsmaktens logistikverks trupper och förmågor och det samnordiska stödnätverket.

Det nationella och regionala utvecklandet av den militära rörligheten måste fortsätta i brådskande ordning bl.a. för att förenhetliga förfarandena för gränsöverskridande militär verksamhet samt för att säkerställa trafiksystemets dubbla användningsmöjligheter och förmedlingskapacitet. Den militära dubbla användningen och förmedlingskapaciteten i fråga om väg- och järnvägsförbindelserna samt de logistiska knutpunkterna måste utvecklas i synnerhet i norra Finland.

Förmågan att stödja mobiliseringen och sprida ut material tryggas. För att säkerställa det nordliga områdets stödförmåga utreds också om det behövs ändringar i Försvarsmaktens sammansättning och ledningsförhållanden. Det samnordiska stödnätverket utvecklas till stöd för det nationella försvarets, alliansens och de allierades insatser. Nätverket gör det möjligt att koncentrera trupper till och från Finland, att stödja trupperna under insatser och att ta emot omfattande materielhjälp. Genom att utveckla nätverket förbättras också den samhälleliga och militära försörjningsberedskapen.

Utvecklingsobjekt i det samnordiska stödnätverket är bland annat den militära rörligheten, mottagandet av trupper och värdlandsstödet, det flexibla stödet, bränslelogistiken, upplagringen och kompletteringen av explosiva varor samt medicinalvården. Förmågan att ta emot omfattande materielhjälp utvecklas multinationellt. Investeringarna i nätverket genomförs i samarbete med andra förvaltningsområden och med utnyttjande av EU:s, alliansens, partnerländernas och den nationella nivåns finansieringsmekanismer.

Förmågan att lagra, transportera och distribuera bränsle förbättras genom nationella och multinationella lösningar. För Försvarsmakten skaffas mer lagringskapacitet av partnerna.

Upplagsmagasin för explosiva varor byggs för att täcka tilläggsanskaffningarna av explosiva varor och alliansens truppers behov gällande förtida utplacering av materiel. Uppdateringsbehoven i fråga om de nationella föreskrifterna och lagstiftningen om upplagring av explosiva varor utvärderas och bestämmelserna anpassas till Natos och partnerländernas krav.

Stödet till det nationella försvaret, alliansen och de allierade förutsätter utnyttjande av den civila komponentens transporter och samnordiskt utvecklande av den militära transportförmågan. Den militära komponentens kapacitet för tunga landtransporter stärks och den marina serviceförmågan tryggas. Den militära komponentens flygtransportkapacitet utvärderas genom en inbördes jämförelse av fördelarna och riskerna mellan internationella och nationella partnerskap. Den militära komponentens förmåga för tunga flygtransporter tryggas genom samarbete och avtal på internationell nivå. Möjligheten att ersätta Försvarmaktens förmåga för lätta flygtransporter med medeltung kapacitet bedöms utifrån de investeringar och operativa kostnader som detta kräver.

Finland måste förbättra förutsättningarna för de allierades förtida utplacering av försvarsmateriel inom Finlands territorium. Upplagringen av materiel måste granskas som en regional helhet både tillsammans med de övriga nordiska länderna och inom ramen för Nordefco. Vid bedömningen ska kraven i de operativa planerna och säkerhetsbestämmelserna beaktas.

Medicinalvården och lagstiftningen som gäller den utvecklas i samarbete med social- och hälsovårdsministeriet samt genom multinationellt samarbete. Försvarmaktens förmåga i fråga om medicinalvård i kristider tryggas. Den multinationella sjukvårdspersonalens vårdverksamhet samt multinationell korsanvändning av sjukvårdsmaterial och läkemedel möjliggörs.

ÖVERGRIPANDE SÄKERHET

TOTALFÖRSVAR

TOTALFÖRSVARETS MÖJLIGGÖRARNAS

NYCKELMÖJLIGGÖRARNAS

- Förtida utplacering av försvarsmateriel
- Förmåga att ta emot trupper (RSOM-trupper)
- Truppernas rörlighet och transportförmåga
- Truppernas underhållsförmåga (servicetjänster, transporter, logistik, underhåll och medicinalvård)

Samnordiska stödnätverket (JLSN-N)

Natos stödnätverk (RSN)

UNDER ALLA SÄKERHETSSITUATIONER

Möjliggörande av övningsverksamhet och insatser

Möjliggörande av koncentrerad av trupper

Möjliggörande av underhåll av trupperna och mottagande av internationell materialhjälp

Natos och allierade länders trupperns verksamhetsförutsättningar inom Finlands territorium

4.4 VÄRNPLIKTEN OCH DET FRIVILLIGA FÖRSVARARBETET

Värnplikten och den höga försvarsviljan är också framöver grundläggande faktorer i Finlands försvar. Värnplikssystemet producerar en omfattande, kunnig och handlingskraftig reserv som gör det möjligt att försvara hela landet också som medlem av alliansen. Värnplikten och den frivilliga försvarsutbildningen har stor betydelse för rekryteringen av Försvarsmaktens anställda personal. Kompetensen som förvärvats under värnplikten används också i andra kriser som hotar samhällets funktionsförmåga. Det nuvarande systemet har fortfarande ett starkt stöd hos medborgarna.

Åldersklasserna som når värnpliktsåldern blir mindre och befolkningens psykiska och fysiska funktionsförmåga polariseras. Detta förutsätter att allt fler förordnas till tjänstgöring vid uppåden, att fler kvinnor söker sig till frivillig tjänstgöring och att man lyckas minska antalet personer som avbryter militärtjänsten. Centrala metoder för att uppnå målen är en högklassig, ändamålsenlig och trygg militärtjänst samt innehållsmässigt högklassig kommunikation som sker vid rätt tidpunkt. Genom att öka antalet kvinnor fördjupas försvarets samhälleliga verkningar och försvarsviljan och vidare ökas kvinnornas delaktighet i det militära försvaret. Främjandet av jämställdhet och likabehandling är viktigt också på lång sikt för att medborgarnas stöd för värnplikten ska kunna upprätthållas.

Den parlamentariska kommittén (2021) ansåg det viktigt att man vid utvecklandet av värnpliktssystemet främjar möjligheter och skapar stegmärken genom vilka man bättre kan fördela ansvaret för försvaret till hela åldersklassen. Värnplikten utvecklas och uppåden utvidgas till att gälla hela åldersklassen i enlighet med den parlamentariska arbetsgruppens rapport. Genomförandet av uppådsreformen kräver förvaltningsövergripande samarbete och långsiktigt engagemang för att nå de uppställda målen.

Rekryteringen av kvinnor till frivillig militärtjänst främjas förutom genom utveckling av uppådsystemet även genom kommunikation samt genom att föra fram den nytta som tjänstgöringen ger, från tillgodoräknande av studier och förvärvat kunnande till ett eventuellt yrkesval. Behoven av att utveckla individernas funktionsförmåga beaktas i arrangemangen, urvalen och uppgifterna i tjänstgöringen. Tjänstgöringens belastning ökas progressivt och genom utbildningen stöds utvecklingen av individens övergripande funktionsförmåga. De möjligheter som digitaliseringen medför utnyttjas fullt ut både i den elektroniska kommunikationen och i utbildningen. Utvecklandet av de värnpliktigas ekonomiska förmåner fortsätter.

Skyldigheten att försvara landet som avses i grundlagen omfattar utöver det militära försvaret även all annan verksamhet som syftar till att trygga befolkningens livsmöjligheter och statsledningens handlingsfrihet samt till att försvara den lagliga samhällsordningen när ett väpnat angrepp eller ett motsvarande yttre hot riktas mot Finland. Civiltjänstsystemet utvecklas så att det blir allt mer ändamålsenligt genom att civiltjänsten tydligare än för närvarande kopplas till verksamhetsmodellen för övergripande säkerhet. Detta stöder också totalförsvaret. Den grundläggande tanken är att stärka och upprätthålla försvarsviljan oberoende av tjänstgöringsformen och med beaktande av civiltjänstgöringens övertygelsebaserade karaktär i syfte att stärka medborgarnas känsla av jämlikhet. Efter reformen ska arbetstjänsten framöver fullgöras i assisterande uppgifter som stöder den samhälleliga beredskapen och som är centrala med tanke på den övergripande säkerheten.

Lagstiftningen om ordnande av tjänstgöring utomlands utvecklas så att värnpliktiga allt mer flexibelt kan delta i internationella övningar under beväringstjänstgöringen. Lagstiftningen uppdateras så att den möjliggör fullgörande av delar av beväringstjänstgöringen utomlands. I hemlandet utnyttjas beväringar och reservister i allt större utsträckning i stöduppgifter för alliansens trupper.

Man strävar efter att engagera frivilliga värnpliktiga i det avtalsbaserade deltagandet i uppgifter som anknyter till Natos avskräckning och försvar. För reservister skulle deltagandet vara förpliktande efter det frivilliga åtagandet. Försvarsmakten ska arbeta för att uppföljningen av reservisternas kompetens och användningen av den för försvarets behov ökas och blir mer flexibel.

Den frivilliga försvarsverksamheten är en viktig resurs och har en höjande effekt på försvarsviljan. I anknytning till detta måste man framöver även beakta konsekvenserna av medlemskapet i alliansen och samtidigt måste man öka möjligheterna att delta för både värnpliktiga och icke-värnpliktiga. Försvarsministeriet har tillsatt en arbetsgrupp för att utveckla det frivilliga försvaret. Arbetsgruppen har till uppgift att utarbeta ett förslag till

målbild för det frivilliga försvaret. I arbetet beaktas bl.a. Försvarsutbildningsföreningens (MPK) roll som utbildare av de lokala trupperna, utbildnings- och upplåtandemodellen för lokala trupper, MPK:s utbildningsansvar under undantagsförhållanden, utbildningsansvaret för den övergripande säkerheten och Natos konsekvenser för det frivilliga försvaret samt behoven av att utveckla lagstiftningen om det frivilliga försvaret. Utifrån utredningen bereder man sig på behövliga verksamhets- och lagstiftningsmässiga reformer.

4.5 TOTALFÖRSVARET SOM EN DEL AV DEN ÖVERGRIPANDE SÄKERHETEN

Det finländska samhällets resiliens grundar sig på verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten, som omfattar sju vitala funktioner: ledning, internationell verksamhet och EU-verksamhet, försvarsförmåga, inre säkerhet, ekonomi, infrastruktur och försörjningsberedskap, befolkningens handlingsförmåga och service samt mental kriställighet. Tryggandet av de vitala samhällsfunktionerna sköts i samarbete mellan myndigheterna, näringslivet, organisationer och medborgarna. En beredskap som engagerar på bred basis förbättrar den samhälleliga resiliensen. De vitala samhällsfunktionerna tryggas under alla förhållanden med samordnade beredskaps- och motåtgärder. I beredskapen beaktas också följdverkningarna av eventuella skador på vitala funktioner och kritiska objekt.

Försörjningsberedskapen är en del av grunden för den övergripande säkerheten. Den innefattar tryggande av sådana kritiska funktioner och sådan kritisk produktion, service och infrastruktur som är nödvändiga för befolkningens försörjning, landets näringsliv och försvaret både vid allvarliga störningar under normala förhållanden och i undantagsförhållanden.

Beredskapen enligt den övergripande säkerheten leds, övervakas och samordnas av varje ministerium inom sitt ansvarsområde. Utöver statsförvaltningen, områdes- och lokalförvaltningen, myndigheterna och näringslivet omfattar nätverket för den övergripande säkerheten även högskolorna, forskningsinstituterna, organisationerna, andra sammanslutningar och individerna. Som en del av den övergripande säkerheten säkerställs Försvarsmaktens förmåga att stödja andra myndigheter och kritiska aktörer.

Det allvarligaste hotet som riktar sig mot det finländska samhället är krig, vilket framhäver i synnerhet försvarsförmågans betydelse. Det militära försvaret grundar sig på stöd från alla samhällssektorer och på en stark försvarsvilja.

Totalförsvaret innefattar alla de nationella och internationella militära och civila åtgärder som vidtas för att trygga det militära försvarets verksamhetsförutsättningar i alla säkerhetssituationer. I och med att Finland blivit Natomedlem måste totalförsvarets stöd utsträckas förutom till Försvarsmaktens trupper även till de allierade ländernas trupper som är verksamma inom Finlands territorium.

Med tanke på totalförsvaret är det viktigt att man i förberedelser inför undantagsförhållanden beaktar det militära försvarets verksamhetsförutsättningar redan på förhand under normala förhållanden, t.ex. i lagberedningen, utvecklingen av infrastrukturen, de politiska åtgärderna och det internationella samarbetet.

Försörjningsberedskapssystemet är ett centralt instrument som stöder totalförsvarets mål. Med systemet säkerställs kontinuiteten i den industriella produktionen i en krissituation och främjas tillgången till de icke-militära förmågor som Försvarsmakten behöver såväl vid allvarliga störningar under normala förhållanden som i undantagsförhållanden.

En stark avskräckning och ett starkt försvar förutsätter beredskap i enlighet med totalförsvaret och en starkare samordning av beredskapen. Hanteringen av störningar under normala förhållanden betonades efter det kalla krigets slut och ledde i början av 2000-talet till beredskap enligt en bred säkerhetsuppfattning i Finland. Utvecklingen i omvärlden, iakttagelserna om Rysslands anfallskrig mot Ukraina och Finlands Natomedlemskap förutsätter att beredskapen för ett militärt hot tas som utgångspunkt. Ett storskaligt, långvarigt och högintensivt krig pågår igen i Europa. Den militära beredskapen och befolkningsskyddet baserar sig på samma hotbilder. Samhällets starka förmåga att skydda den civila befolkningen och den kritiska infrastrukturen mot verkningar av vapen möjliggör för sin del att funktioner som är viktiga för det militära försvaret fortsätter.

Finlands totalförsvaret utvecklas med utgångspunkt i hotbilden så att man i utvecklingsarbetet beaktar förändringarna i omvärlden och de krav som alliansen ställer. I detta syfte måste samhällets beredskapsresurser och fördelningen av dem granskas systematiskt även med tanke på totalförsvaret. Det väsentliga är att det i samhället finns en gemensam förståelse för det militära försvarets behov samt för de resurser som dessa kräver och fördelningen av dem i en svår militär kris eller under krig.

Under en militär konflikt riktas samhällets resurser i första hand till det militära försvaret. Endast på detta sätt kan man trygga Finlands självständighet och medborgarnas levnadsmöjligheter och säkerhet i en situation där Finland utsätts för yttre hot som orsakas antingen av stater eller av något annat. I enlighet med verksamhetsmodellen för den övergripande säkerheten upprätthåller man samtidigt de grundläggande samhällsfunktionerna på en nivå som är ändamålsenlig med tanke på helhetssituationen. Varje förvaltningsområdes lagstadgade uppgift är att för egen del förbereda sig också på undantagsförhållanden. Beredskapen skapar samtidigt förutsättningar för att reagera på lindrigare hot- och störningssituationer.

Beredskapen inför militära hot – i synnerhet Försvarsmaktens operativa planering – skapar kvantitativa och kvalitativa grunder för andra myndigheters och olika samhällssektors beredskap för Finlands försvar. Vid utvecklandet av totalförsvaret beaktas i fortsättningen de krav som Natos operativa planer och försvarsplanering samt försvarssamarbetet ställer. Detta förutsätter att det internationella samarbetet inom totalförsvaret ökar särskilt i den nordiska kontexten och tillsammans med Förenta staterna.

Samordningen av totalförsvaret hör till försvarsministeriets ansvarsområde. Detta kan genomföras med den nuvarande författningsgrunden, även om verksamhetsmiljön har förändrats. Det militära försvarets stödbehov måste dock preciseras. Totalförsvaret berör även i fortsättningen flera förvaltningsområden i stor utsträckning, och samordningen av det

behandlas i en förvaltningsövergripande sammansättning under ledning av försvarsministeriet.

4.6 EUROPEISKA UNIONENS FÖRSVARSDIMENSION

Europeiska unionens betydelse i Finlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik ökar. En stark och handlingskraftig Europeisk union är ett centralt mål för Finland. Finland fortsätter att stödja utvecklandet av EU:s försvarsdimension i syfte att stärka unionens geopolitiska roll och handlingskraft. Europas försvarsförmåga kan främjas genom att utnyttja EU:s initiativ för försvarssamarbete samt unionens mer omfattande verktyg, såsom lagstiftningen, klausulen om ömsesidigt bistånd (42.7) och den gemensamma budgeten.

Finland främjar verkställandet av den strategiska kompassen och utvecklandet av EU:s verksamhet i synnerhet i cyber- och rymdmiljön samt i fråga om den maritima dimensionen. Finland betonar EU:s beredskap att bemöta allvarlig hybridpåverkan och fortsätter de scenariobaserade övningarna som gäller verksamhets sätt i krissituationer. Man måste öka satsningarna på att trygga den kritiska infrastrukturen och utveckla förmågorna samt på försvarsinvesteringar.

Finland anser det viktigt att EU:s beredskapspolitik utvecklas så att både de civila och militära sektorerna beaktas. Finland betonar behovet av att stärka unionens övergripande beredskap för eventuella framtida kriser och hybridhot. Det övergripande säkerhetstänkandet och de försörjningsberedskapsåtgärder som ingår i detta måste främjas även i EU:s medlemsstater. Inom EU främjar Finland ett verksamhets sätt där beredskapen stärks på ett samordnat sätt inom alla politiksektorer.

Det är viktigt att stärka EU:s strategiska autonomi på säkerhets- och försvarsområdet och att minska de skadliga beroendena. På detta sätt garanteras EU:s verksamhetsförutsättningar vid kriser och stärks EU som en partner som bidrar också till den transatlantiska säkerheten. EU:s och Förenta staternas säkerhets- och försvarsdialog måste fördjupas ytterligare. Tyngdpunkterna i samarbetet ligger på att verkställa åtagandena för Ukrainas säkerhet, att stärka det europeiska försvaret samt att bemöta hotet från Ryssland och utmaningen från Kina. EU måste skapa starkare samarbetsstrukturer på försvarsområdet också med andra viktiga partner utanför unionen.

Ett permanent strukturerat samarbete (PSS) är även i fortsättningen en viktig mekanism för att utveckla de nationella och europeiska förmågorna. Finland säkerställer genomförandet av de rättsliga åtagandena som ingår i det permanenta strukturerade samarbetet. Viktiga samsamarbetsområden som ska främjas är den militära försörjningsberedskapen, skyddet av den kritiska infrastrukturen, den militära rörligheten, bemötandet av rymd- och hybridhot samt stärkandet av Europas försvarsindustriella och försvarstekniska bas och produktion. För Finland är det viktigt att främja EU- och Natoländernas handlingsförmåga i norr, och till denna del utnyttjas PSS t.ex. i utvecklandet av förmågor som lämpar sig för nordliga förhållanden.

Inom EU stöder Finland utnyttjande av militär och civil krishantering samt den europeiska fredsfaciliteten för att stödja Ukraina och andra partnerländer. EU måste ha behövliga strukturer och verktyg för att självständigt kunna fullgöra sina uppgifter i olika krissituationer. Utöver de strukturer som stöder krishanteringen, såsom högkvarteret för EU:s militära krishanteringsinsats, måste rådets verksamhet och beslutsfattande utvecklas så att de återspeglar den förändrade säkerhetsmiljön och stöder EU:s utvidgade aktörskap inom försvarsområdet.

Finlands primära mål är att stärka unionens finansiering och andra incitament som stöder försvaret. När det gäller försvarsindustrin förespråkar Finland i synnerhet stärkandet av Europeiska försvarsfonden (*European Defence Fund*). Finland strävar efter att påverka för att det ska reserveras tillräcklig och långsiktig EU-finansiering för den militära rörligheten och för att gemensam finansiering på lång sikt ska kunna sökas också för objekt utanför det transeuropeiska transportnätet som är mest kritiska med tanke på den militära rörligheten och för att förbättra den dubbla användningen. Det måste riktas mer FoU-finansiering till teknik med potential till dubbel användning. Finland understöder ett arrangemang där de gemensamma kostnaderna för EU:s militära krishantering täcks på ett mer omfattande sätt än för närvarande, så att kostnaderna för krishanteringen fördelas jämnare mellan medlemsländerna.

För att de europeiska förmågorna ska kunna utvecklas effektivt måste det europeiska försvaret ha en fungerande och konkurrenskraftig industriell och teknologisk grund. För Finland är det viktigt att EU främjar utvecklandet av förmågorna t.ex. genom att stärka industrins verksamhetsmiljö.

Ur Finlands synvinkel ger EU:s försvarsindustripolitik ett betydande mervärde när det gäller att stödja FUI-samarbetet inom industrin. Finland understöder en ökning av EU-finansieringen för forskning och utveckling i fråga om framtida försvarsteknologier. I EU:s försvarsindustriella politik måste man beakta de konsekvenser som kommissionens olika initiativ och instrument har för Finlands försvarsindustriella och teknologiska bas. Därtill måste Finlands militära försörjningsberedskap tryggas. Målen på EU-nivå eftersträvas med sådana medel som stöder det nationella försörjningsberedskapssystemet samt verkställandet av andra centrala riktlinjer för den nationella försvarsindustrin.

För Finland är Europeiska försvarsfonden det viktigaste finansieringsinstrumentet för försvarsindustrin under innevarande budgetramperiod. Med hjälp av fonden kan man förbättra den finska och europeiska försvarsindustrins och forskningsgemenskapens konkurrenskraft och kapacitet långsiktigt. Försvarsförvaltningen måste även i fortsättningen aktivt delta i beredningen av fondens arbetsprogram och i projekt som finansieras ur fonden.

Finland anser att Europeiska försvarsbyrån (EDA) även i fortsättningen ska vara ett forum för samarbete inom försvarsområdet mellan EU:s medlemsländer när det gäller utveckling av forskningen, teknologin och den militära förmågan. Därtill har EDA till uppgift att stödja det mellanstatliga EU-samarbetet vid prioriteringen som gäller utvecklandet av den militära

förmågan samt att göra det möjligt att samordna de militära ståndpunkterna med den övriga EU-politiken.

I EU deltar Finland aktivt i behandlingen av strategin för europeisk försvarsindustri (EDIS) och förslaget till ett program för europeisk försvarsindustri (EDIP). I utvecklandet av det europeiska försvarets teknologiska och industriella bas betonar Finland FUI-samarbete, försörjningsberedskap, medlemsländernas roll i planeringen av förmågan samt fullskaligt utnyttjande av befintliga initiativ. Finland påverkar genomförandet av nya åtgärdsförslag och finansieringsinstrument tillsammans med andra närstående EU-medlemsländer.

EU:s och dess medlemsländers materialhjälp till Ukraina måste fortsätta och utökas bland annat genom Europeiska fredsfaciliteten och EU:s militära biståndsinsats. Finland främjar EU:s starka aktörskap och långsiktiga engagemang i stödet till Ukraina. Finland deltar i genomförandet av EU:s åtaganden för Ukrainas säkerhet. EU:s och dess medlemsstaters utbildningsstöd och övriga biståndsverksamhet måste också i fortsättningen ha en betydande roll i reformen av Ukrainas försvarssektor och väpnade styrkor.

Nato och EU kompletterar och stärker varandra när det gäller att stödja säkerheten i Europa. Finland anser att man bör sträva efter att på ett praktiskt plan främja samarbetet mellan EU och Nato i syfte att stärka Europas säkerhet och försvar på ett sätt som gynnar båda aktörerna. Samarbetet måste intensifieras t.ex. inom underrättelseverksamheten och lägesuppfattningen, cyberförsvaret, innovationerna, den militära rörligheten, förmågesamarbetet och övningsverksamheten.

4.7 FÖRSVARSSAMARBETE

Finland fortsätter att stärka det internationella försvarssamarbetet. De olika arrangemangen inom försvarssamarbetet kompletterar varandra. Natomedlemskapet påverkar försvarssamarbetets form och prioriteringar. Alliansen medför möjligheter att fördjupa och utvidga det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet med i synnerhet Natoländerna bland annat genom den gemensamma operativa planeringen. I och med Natomedlemskapet har Finland förbundit sig till de övriga medlemsstaternas säkerhet och försvar, vilket påverkar det bilaterala samarbetet.

I det bilaterala och multilaterala samarbetet betonas de länder som har den största betydelsen när det gäller att försvara Finland och dess närområde. Den gemensamma insatsförmågan och de förmågor den förutsätter utvecklas i synnerhet tillsammans med allierade som hör till samma försvarsgrensgemensamma ledning i Nato och andra stater i Östersjöregionen. Centrala mål är förmåga att effektivt genomföra Natos kollektiva försvar i Nordeuropa med beaktande av operativa krav och kostnadseffektivitet, samt förmåga att fungera också i mindre konstellationer i olika krissituationer.

Utöver ovannämnda betonas också andra allierade som är centrala med tanke på Finlands försvar och som i en krissituation skulle ha en betydande roll i verkställandet av Natos

avskräckning och försvar i Nordeuropa och Östersjöregionen samt partner vars betydelse är särskilt stor t.ex. i försvarsmaterielsamarbetet, cyberförsvaret eller rymdförsvaret.

Finland har ett omfattande nätverk för bilateralt och multilateralt försvarssamarbete. En stor del av de nuvarande centrala försvarssamarbetshandlingarna har utarbetats eller uppdaterats efter 2014, men före Ryssland invaderade Ukraina i februari 2022 och Finland blev Natomedlem. Försvarsförvaltningen granskar dessa handlingar med beaktande av Natomedlemskapet och bedömer behovet av att uppdatera dem eller utarbeta nya samarbetshandlingar för försvarssamarbetet.

4.7.1 Multilateralt försvarssamarbete

Förenhetligandet av de nordiska ländernas försvarslösningar är en betydande förändring. Som medlemmar i Nato har alla de nordiska länderna förbundit sig att försvara varandra. Till följd av Finlands och Sveriges medlemskap har Nato nu ett starkt och enhetligt område i norr, vilket stärker alliansens avskräckning och försvar i Nordeuropa. Detta återspeglas i det nordiska försvarssamarbetet Nordefcos vision och mål, tyngdpunktsområden, samarbetsområden, praktiska verksamhet, planering samt utveckling av interoperabiliteten och strukturerna.

På grund av förändringen utvecklas det nordiska samarbetet inom försvarsområdet så att länderna kan genomföra gemensamma nordiska insatser och gemensamma Natoinsatser i alla situationer och i alla verksamhetsmiljöer. Utarbetandet och genomförandet av Natos regionala planer stöds genom gemensam operativ planering och samordning mellan de nordiska länderna. Det tidigare trepartssamarbetet (Finland–Sverige–Norge samt Norge–Danmark–Sverige) har integrerats i Nordefco. De nordiska ländernas förmåga att agera smidigt tillsammans stärks genom ökat samarbete bland annat när det gäller övningar, militär rörlighet, förmågor, försvarsmateriel och totalförsvar. Dessutom strävar de nordiska länderna tillsammans efter att förbättra den regionala militära försörjningsberedskapen, bland annat genom att stärka den industriella grunden.

JEF, som leds av Storbritannien, är för Finland ett viktigt ramverk för det multilaterala försvarssamarbetet. JEF:s styrka är dess flexibilitet. Finland deltar aktivt i JEF:s verksamhet och utvecklandet av den. JEF kompletterar alliansens avskräckning och försvar i Finlands närområden särskilt i en situation innan Natos artikel 5 eventuellt aktiveras. Finland vill utveckla JEF så att styrkan kan agera flexibelt och operativt på sina kärnområden i Nordeuropa. Därtill måste JEF:s förmåga att vidta militära motåtgärder i alla säkerhetssituationer förbättras.

Finlands nätverk för försvarssamarbete kompletteras även av det tyskledda ramnationskonceptet och det franskledda europeiska interventionsinitiativet. Deltagandet i dessa landgrupperingar som utvecklar sin verksamhet stöder stärkandet av Finlands försvarsförmåga, samarbetsförmåga och lägesuppfattning samt Finlands mål i EU och Nato. Landgruppssamarbetet främjar också utvecklandet av försvarssamarbetet med landgrupperingarnas ramnationer och andra deltagande stater. Finland stöder

försvarssamarbetet mellan de nordiska länderna och de baltiska länderna och samarbetet mellan försvarsförvaltningarna i den Nordliga gruppen (*Northern Group*).

4.7.2 Bilateralt försvarssamarbete

Finland fortsätter att utveckla det bilaterala försvarssamarbetet. Det centrala målet är att säkerställa interoperabiliteten i alla säkerhetssituationer. Det bilaterala samarbetet inbegriper bl.a. försvarspolitiskt samarbete, försvarsmaterielsamarbete och samarbete på militär nivå. Natomedlemskapet gör det möjligt att utvidga och fördjupa det bilaterala samarbetet. Det bilaterala samarbetet mellan de allierade länderna stärker Natos avskräckning och försvar. Viktiga parter i försvarsmaterielsamarbetet är utöver Förenta staterna och europeiska aktörer även Sydkorea, Israel och Japan.

Finland och Sverige har målmedvetet fördjupat sitt försvarssamarbete redan före Natomedlemskapet. Sverige har även framöver en stark ställning som en nära bilateral allierad till Finland, med vilken det långtgående och omfattande försvarssamarbetet fortsätter. De viktigaste delområdena i det militära samarbetet mellan Finland och Sverige är gemensam operativ planering, informationsutbyte och en gemensam lägesbild, gemensam utbildnings- och övningsverksamhet samt materialsamarbete och logistik. Samarbetet fördjupas för att det ska uppfylla samarbetsbehoven mellan de allierade. Sveriges roll som transitland för förstärkningar är central för Finland. Det långvariga, omfattande samarbete som bedrivits med Sverige, den gemensamma operativa planeringen och övningarna i verkställandet av planerna skapar en grund för en stark relation. Sveriges roll som ramnation i Natos framskjutna markstyrkor i Finland fördjupar ländernas relation ytterligare.

Finland och Norge har ett nära samarbete och det kommer att bli intensivare under de kommande åren. Försvarssamarbetet med Norge utökas och fördjupas i enlighet med Natomedlemskapets operativa mål. Målet för samarbetet mellan Finland och Norge är att stärka den gemensamma insatsförmågan och avskräckningen i synnerhet som en första insats. Norge har en viktig roll för Finland särskilt som transitland för förstärkningar. Norge har också en stor betydelse för Finland i försvarsmaterielsamarbetet och i den militära försörjningsberedskapen.

Samarbetet med Danmark och Island ökar i och med att alla de nordiska länderna är en del av samma försvarsgrensgemensamma ledning i Nato. Samarbetet utvecklas också bilateralt t.ex. inom försvarsmaterielsamarbetet och i andra relevanta frågor. Samarbetet innefattar bilateralt och multilateralt samarbete inom ramen för Nordefco.

Förenta staterna är för Finland en betydande och nära allierad och strategisk partner, och försvarssamarbetet med Förenta staterna förbättrar Finlands försvarsförmåga. Samarbetet med Förenta staterna fördjupas inom ramen för den bilaterala avsiktsförklaring som ingicks 2016 mellan försvarsförvaltningarna och inom ramen för DCA-avtalet som ingicks 2024. Förenta staterna är den viktigaste externa aktören i Nordeuropa. Förenta staternas engagemang i Nato och landets militära satsningar i Europa är väsentliga med tanke på Finlands säkerhet. Det bilaterala försvarssamarbetet med Förenta staterna är intensivt och

fördjupas ytterligare, vilket stärker Finlands försvar och stöder genomförandet av Natos avskräckning och försvar.

DCA-avtalet mellan Finland och Förenta staterna skapar förutsättningar för operativ planering och interoperabilitet i alla säkerhetssituationer. I genomförandet av avtalet betonar Finland vikten av att det ska vara smidigt för Förenta staternas trupper att resa in och röra sig i landet samt betydelsen av truppers placering och förtida utplacering av försvarsmateriel. Alla nordiska länder har bilaterala försvarssamarbetsavtal med Förenta staterna, varvid det är särskilt viktigt att samordna genomförandet mellan länderna. Försvarsmaterielsamarbetet med Förenta staterna fortsätter intensivt. Samarbetet mellan länderna intensifieras inom forskning, utveckling och teknologi. I detta ägnas särskild uppmärksamhet åt kritisk och banbrytande teknologi för att stödja försvarsberedskapen och den teknologiska kompetensen.

Det försvarssamarbete som bedrivs med Storbritannien intensifieras planmässigt. Syftet med samarbetet är att öka stabiliteten och säkerheten i Nordeuropa och att stärka Finlands, Storbritanniens och Natos försvar. Finland måste kunna samarbeta med Storbritannien i alla säkerhetssituationer. Deltagandet i JEF-gruppen stärker ländernas bilaterala relationer. Finland understöder ett närmare säkerhets- och försvarssamarbete mellan EU och Storbritannien.

Finland intensifierar försvarssamarbetet med Estland. Målet är att förbättra den militära interoperabiliteten och lägesuppfattningen, vilket bidrar till Natos avskräckning och försvar i Östersjön. Utöver det bilaterala samarbetet bedriver Finland och Estland försvarssamarbete inom ramen för Nato och EU samt flera landsgrupperingar. Försvarssamarbetet utvecklas också med Lettland och Litauen i synnerhet inom ramen för Nato och samarbetet med landsgrupperingar.

Finland intensifierar det bilaterala försvarssamarbetet med Tyskland. I detta betonas i synnerhet samarbetet i Östersjöregionen, där Tyskland har en viktig roll. Samarbetet med Frankrike främjas också, eftersom Frankrike är en central militär aktör i Europa. I detta beaktas det etablerade samarbetet inom krishantering. Finland beaktar också den roll som Polen, som satsar avsevärt på sin förmåga, har i Natos försvar av Östersjöregionen. Detta ger ytterligare grunder för att stärka det ömsesidiga försvarssamarbetet med Polen. Samarbetet med dessa länder utvecklas också inom ramen för Nato, EU och landsgrupperingarna.

Utvecklingen i den indo-pacifiska regionen påverkar Finlands säkerhet. Finland stöder ett närmare samarbete mellan EU och Nato och partnerländerna i regionen. Finland satsar på att fördjupa relationerna med det allierade landet Kanada samt Australien, Sydkorea och Japan.

4.7.3. Militär krishantering, snabbinsatsstyrkor och andra insatser i utlandet

Finlands deltagande i insatser i utlandet omfattar militär krishantering, utbildnings- och rådgivningsverksamhet, internationellt samarbete och handräckning samt deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid.

Krishantering är ett centralt instrument inom utrikes-, säkerhets-, och försvarspolitiken för att stödja konfliktlösning, stabilisering efter konflikter och uppbyggande av säkra samhällen. Syftet med militär krishantering är att upprätthålla eller återställa internationell fred och säkerhet eller att stödja humanitär biståndsverksamhet eller skydda civilbefolkningen. Deltagandet främjar uppnåendet av Finlands utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska mål och förbättrar samtidigt den nationella försvarsförmågan.

Finland fortsätter att delta i internationell militär krishantering inom ramen för EU, FN, Nato och landsgrupperingarna. I Finlands tillvägagångssätt betonas övergripande krishantering samt verksamhetens effektivitet och behovsbaserade karaktär. Genom att delta i internationella krishanteringsoperationer främjar Finland den samhälleliga stabiliteten, freden, de mänskliga rättigheterna, rättsstatsprincipen och jämställdheten i konfliktområdena. Försvarsförvaltningen deltar aktivt i planeringen och utvärderingen av insatserna samt utvecklar konsekvensbedömningen av den militära krishanteringen i samarbete med nationella och internationella aktörer.

Finland deltar regelbundet i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid. Deltagandet är en del av alliansens bördefördelning och ett konkret bevis på att Finland förbinder sig till Natos avskräckning och försvar inom alliansens hela område. Det stärker också stabiliteten i den säkerhetspolitiska miljön.

Finland deltar i Natos, EU:s och FN:s snabbinsatsstyrkor och deltar i utvecklandet av deras verksamhet. EU:s snabbinsatsstyrkor och stödresurserna som möjliggör genomförandet av insatser (*European Union Rapid Deployment Capacity*, EU RDC) är avsedda för verksamhet utanför EU-området, medan Natos snabbinsatsstyrka är avsedd som beredskapsstyrka för alliansens försvar. Alliansens snabbinsatsstyrka kan i enlighet med Natorådets beslut användas för Natos alla tre huvudsakliga uppgifter. Finland utvecklar sitt deltagande i Natos och EU:s snabbinsatsstyrkor som förnyas med beaktande av de nationella resurserna.

De trupper som är verksamma i utlandet granskas som en helhet som består av deltagande i såväl militär krishantering och Natos uppgifter i fredstid som Natos och EU:s beredskapstrupper. Balansen mellan behovet av att delta och de nationella resurserna kan orsaka förändringar jämfört med den nuvarande nivån på deltagande i militär krishantering.

4.7.4 Internationell övningsverksamhet

Den internationella övningsverksamheten är en viktig del av den nationella försvarsförmågan, upprätthållandet av Natos avskräckning och försvar samt det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet. Som Natomedlem framhävs deltagande i utbildningar och övningar inom det kollektiva försvaret samt utvärderingar enligt alliansens standarder. Genom övningar med de allierade utvecklas, verifieras och säkerställs kompatibiliteten och de operativa planernas funktion på alla nivåer.

Finland deltar i Natos övningsverksamhet inom alliansens hela område. Försvarsmaktens utbildnings- och övningsverksamhet integreras nära med Natos övningsverksamhet. Detta

är viktigt särskilt i fråga om Försvarsmaktens ledningsövningar och omfattande truppövningar. Det är viktigt att övningsverksamheten för det kollektiva försvaret i enlighet med Natos operativa planer sträcker sig till Finland. Genom övningsverksamheten ökas de allierades kännedom om verksamhetsmiljön och förhållandena i norr. Därtill betonas övning av användningen av de allierades strategiska förmågor (t.ex. lufttankning samt underrättelse- och övervakningsverksamhet) i Finland och inom Finlands närområde.

Finland främjar förutsättningarna för internationell övningsverksamhet inom sitt territorium. Detta är viktigt för att kunna möjliggöra de allierades långvariga och mer omfattande närvaro, utbildnings- och övningsverksamhet samt reglering av försvarsberedskapen.

4.7.5 Ukraina

Finland har förbundit sig att stödja Ukrainas självständighet, suveränitet och territoriella integritet i enlighet med gränserna som erkänts internationellt år 1991, inklusive territorialhavet. Finland fortsätter med utbildnings- och rådgivningsstödet till Ukraina och söker nya och innovativa metoder för att stärka sitt stöd under en längre tid. Utöver det bilaterala stödet deltar Finland aktivt i stödandet av Ukrainas försvarssektor genom internationella stödformer, t.ex. i de koalitioner som utvecklar Ukrainas väpnade styrkors förmåga och i uppgifter inom ramen för Natos stöd till Ukraina (*Nato Security Assistance and Training for Ukraine, NSATU*).

Finland har beslutat att öka produktionen av ammunition för tunga vapen på nationell nivå. Detta bidrar till att möjliggöra att materialstödet till Ukraina fortsätter på en hållbar grund. Stödet till Ukraina ses också som en möjlighet att stärka den finländska industrins efterfrågan och tekniska utveckling. Finland anser att det är viktigt att Ukrainas försvarsindustri samt tekniska och industriella bas stärks på europeisk nivå.

Finland intensifierar det bilaterala försvarssamarbetet med Ukraina. Centrala delområden är informationsutbyte, militärt samarbete och försvarsmaterielsamarbete.

Finlands och flera andra länders åtaganden för Ukrainas säkerhet bildar en helhet som förankrar Ukraina som en del av den euroatlantiska säkerheten och fungerar som en bro till Ukrainas framtida EU- och Natomedlemskap.

För Finland är det viktigt att de allierade fortsätter att ge långsiktigt materielstöd, utbildningsstöd och annat stöd till Ukraina. Ukrainas väpnade styrkor och deras interoperabilitet utvecklas bilateralt, multilateralt och inom ramen för EU och Nato. Finlands mål är att EU fortsätter att ge starkt politiskt, ekonomiskt och militärt stöd samt materielstöd och humanitärt bistånd till Ukraina så länge det behövs. Finland stöder Ukrainas strävanden att ställa Ryssland till rättsligt ansvar för krigsbrott, inklusive skador på infrastruktur och miljö som det orsakat.

4.8 FÖRSVARETS VERKSAMHETSFÖRUTSÄTTNINGAR

4.8.3 Personal

Förändringarna i omvärlden och Finlands Natomedlemskap har medfört nya behov som gäller Försvaretsmaktens personalstruktur. Därtill har Försvaretsmakten under de senaste åren fått nya skyldigheter, till följd av vilka antalet anställda vid Försvaretsmakten har utökats. Målbilden är att Försvaretsmakten har tillgång till en tillräckligt stor, kompetent och motiverad personal som säkerställer att uppgifterna utförs i alla beredskapslägen såväl i Finland som utomlands. Uppnåendet av målbilden och hanteringen av förändringsfaktorerna i verksamhetsmiljön förutsätter ett tillräckligt antal anställda, att personalen fördelas på ett ändamålsenligt sätt för att fullgöra uppgifterna samt en lagstiftning som vid behov gör det möjligt att anlita den anställda personalen och värnpliktiga för uppgifter enligt artikel 5 inom hela alliansens territorium.

I enlighet med riktlinjerna i den föregående redogörelsen fattade man beslut om att öka antalet anställda vid Försvaretsmakten med 500 årsverken. Ökningen genomförs i brådskande takt under åren 2023–2026. Samtidigt höjdes antalet avtalsbundna soldater permanent till 500 årsverken från år 2024. Tilläggsresurserna riktas till beredskap, övningsverksamhet, ibruktagande av nya förmågor samt till tilläggsbehoven i utbildningen av värnpliktiga. För utbildning av värnpliktiga anvisas de personalresurser som resultatmålen förutsätter.

Den militära alliansen förändrar försvarsförvaltningens uppgifts- och verksamhetsfält. Nordatlantiska fördragsorganisationens kollektiva försvar fogas till Försvaretsmaktens lagstadgade uppgifter. Till följd av detta måste Försvaretsmaktens anställda personal utökas med ytterligare 1500 årsverken utöver de ovannämnda 500 årsverkerna under innevarande och nästa valperiod. För verkställandet av förmågemålen enligt Natos försvarsplanering skapas därtill en ny verksamhetsmodell som baserar sig på frivillighet och förbindelse. Placeringen av Försvaretsmaktens personal i Natos strukturer ska göras systematiskt inom de ramar som personalsystemets bärförmåga tillåter.

I och med den militära alliansen har även försvarsministeriets uppgifter ökat betydligt och personal från ministeriet har sänts till Finlands ständiga representation vid Nato. För att alla de nya sakhelheter som Natomedlemskapet har medfört ska kunna behandlas och Finlands mål ska kunna främjas i alliansen är det nödvändigt att öka försvarsministeriets personalstyrka under redogörelseperioden.

Personalbehoven till följd av Natomedlemskapet handlar i synnerhet om placering av ytterligare personal i Natos strukturer, deltagande i Natos uppgifter i fredstid och i snabbinsatsstyrkan, Natos närvaro i Finland, genomförande av förmågemålen i Natos försvarsplaneringsprocess samt deltagande i det kollektiva försvarets uppgifter enligt Natos artikel 5 inom hela alliansens område. Därtill fortsätter Finland att delta i internationell militär krishantering och övriga internationella uppgifter och övningsverksamhet samt fördjupar försvarssamarbetet, vilket är viktigt för att främja den internationella kompetensen. I personallösningarna beaktas utvecklingen i fråga om Europeiska unionens försvarsdimension och det övriga försvarssamarbetet. Nationellt ökar behovet av personal

till följd av förändringarna i omvärlden, de nya förpliktelserna inom försvarsministeriets förvaltningsområde och den ökning av försvarsbudgeten som följer av dem samt det ökade behovet av författningsändringar.

För att säkerställa de resurser som de nya uppgifterna kräver måste lagstiftningen också ses över så att hela personalen vid behov kan användas för Försvarsmaktens alla uppgifter och så att värnpliktiga mer flexibelt kan användas för Försvarsmaktens och Natos uppgifter i hemlandet och utomlands. Vid Försvarsmakten riktas tidsbundna tjänster till internationella uppdrag och vid behov till effektivisering av beredskapen i hemlandet. För dessa behov granskas också möjligheten att vid behov flytta yrkesmilitärer som överskridit den lägsta obligatoriska avgångsåldern till en annan militär tjänst. Således måste man bereda sig på förändringar i verksamhetsmiljön genom en flexiblare användning av personalen samt genom att vid behov öka personalen på det sätt som situationen kräver.

I enlighet med Natos försvarsplaneringsprocess måste Försvarsmakten kunna producera de trupper som förmågemålen förutsätter för uppgifter inom det kollektiva försvaret och säkerställa deras användbarhet. Trupperna måste kunna användas utanför rikets gränser i Natos alla uppdrag enligt separata beslut. Finland har inte tidigare haft någon sådan kontinuerlig skyldighet. Lagstiftningen måste uppdateras för att detta mål ska nås.

Försvarsmaktens personalstrategi publicerades i början av 2024. Strategin gäller både Försvarsmaktens personal och värnpliktiga. I den beskrivs hur man bemöter de utmaningar som förändringarna i omvärlden medför.

Antalet anställda har en avgörande betydelse för hur man orkar i arbetet. Orken i arbetet och funktionsförmågan stöds genom högklassig ledning av arbetstiden och arbetsförmågan, genom att använda och utveckla flexibla arbetsmetoder och arbetstidsformer, genom att analysera resultaten av personalenkäterna och genom att reagera på utvecklingsobjekt som lyfts fram. Därtill granskas möjligheten att utveckla anställningsvillkoren för Försvarsmaktens personal i Finland och utomlands inom ramen för den tillgängliga finansieringen. Granskningen görs i samarbete med personalorganisationerna.

Jämställdhets- och likabehandlingsaspekten beaktas i verksamheten vid försvarsministeriet och inom dess förvaltningsområde. I jämställdhets- och likabehandlingsplanerna beaktas också statsrådets handlingsplan för att bekämpa rasism och främja goda relationer mellan olika befolkningsgrupper. Den ökande internationella verksamheten framhäver ytterligare vikten av att FN:s säkerhetsråds resolutioner Kvinnor, fred, säkerhet och Unga, fred och säkerhet samt jämställdheten integreras i den militära krishanteringen och i synnerhet i den nationella säkerhets- och beredskapsarbetet.

Man fortsätter utveckla personalsystemet med beaktande av konsekvenserna av den militära alliansen.

4.8.2 Ekonomiska resurser

Finlands försvarsförmåga är en helhet som upprätthålls och utvecklas systematiskt. Långsiktig planering garanterar en stark nationell försvarsförmåga som en del av Natos avskräckning och försvar. Finlands integration i Nato medför betydande merkostnader för försvaret.

Försvarets verksamhetsförutsättningar måste tryggas genom att man tryggar tillräcklig finansiering över valperioderna. Detta förutsätter en tillräcklig ramnivå även efter det att betalningen av F-35-multirollflygplanen upphör och den tilläggsfinansiering som beviljats efter Rysslands anfällskrig mot Ukraina upphör. Detaljerade finansieringsbeslut fattas som ett led i utarbetandet av planerna för de offentliga finanserna och budgetpropositionerna.

Balanserade och hållbara offentliga finanser är en central förutsättning för att försvaret ska kunna utvecklas. Samtidigt är ett land med stark försvarsförmåga tryggt och en stabil verksamhetsmiljö för utländska investeringar, vilket också förbättrar utsikterna för de offentliga finanserna. Utvecklandet av försvarsförmågan förutsätter långsiktiga satsningar i alla ekonomiska lägen.

Finland sörjer för sitt eget försvar i enlighet med Natos artikel 3 och har förbundit sig till alliansens bördefördelning. Detta visas genom att försvarsutgifterna över valperioderna dimensioneras åtminstone enligt den ambitionsnivå som Nato gemensamt fastställt.

I nivån på försvarsutgifterna måste man beakta Finlands militärstrategiska ställning som en stat vid Natos yttre gräns och det långvariga hotet från Ryssland som kan förändras snabbt. Under redogörelseperioden uppstår det resursbehov i synnerhet på grund av reformen av markförsvaret, upprätthållandet och utvecklandet av verksamheten och beredskapen, slutförandet av Nato-integrationen samt de nya uppgifter som Natomedlemskapet medfört.

Reformen av markförsvaret pågår och fortsätter till utgången av 2030-talet. Det är fråga om ett mångfasetterat och långvarigt utvecklingsbehov som gäller markförsvaret som helhet. Reformen av markförsvaret förutsätter betydande resurser, som till sin storleksklass är minst på samma nivå som de pågående strategiska projekten inom sjö- och luftförsvaret tillsammans.

Utöver detta orsakas behov av tilläggsresurser bl.a. av utvecklandet av värnpliktssystemet och det frivilliga försvaret, höjningen av beväringarnas ekonomiska förmåner samt stärkandet av den militära underrättelseverksamheten och FUI-verksamheten.

Slutförandet av Nato-integrationen förutsätter en permanent höjning av anslagsnivån för försvarsutgifter. Behovet av tilläggsresurser hänför sig särskilt till ökningen av antalet anställda, uppfyllandet av Natos förmågemål samt skapandet av verksamhetsförutsättningar för Natos och dess medlemsstaters trupper inom Finlands territorium. Att skapa kapacitet att ta emot hjälp är en nödvändig förutsättning för att de allierade länderna vid behov ska kunna stödja Finlands försvar. För deltagande i Natos fredstida uppgifter och i alliansens snabbinsatsstyrka anvisas resurser separat efter politiska beslut om deltagande.

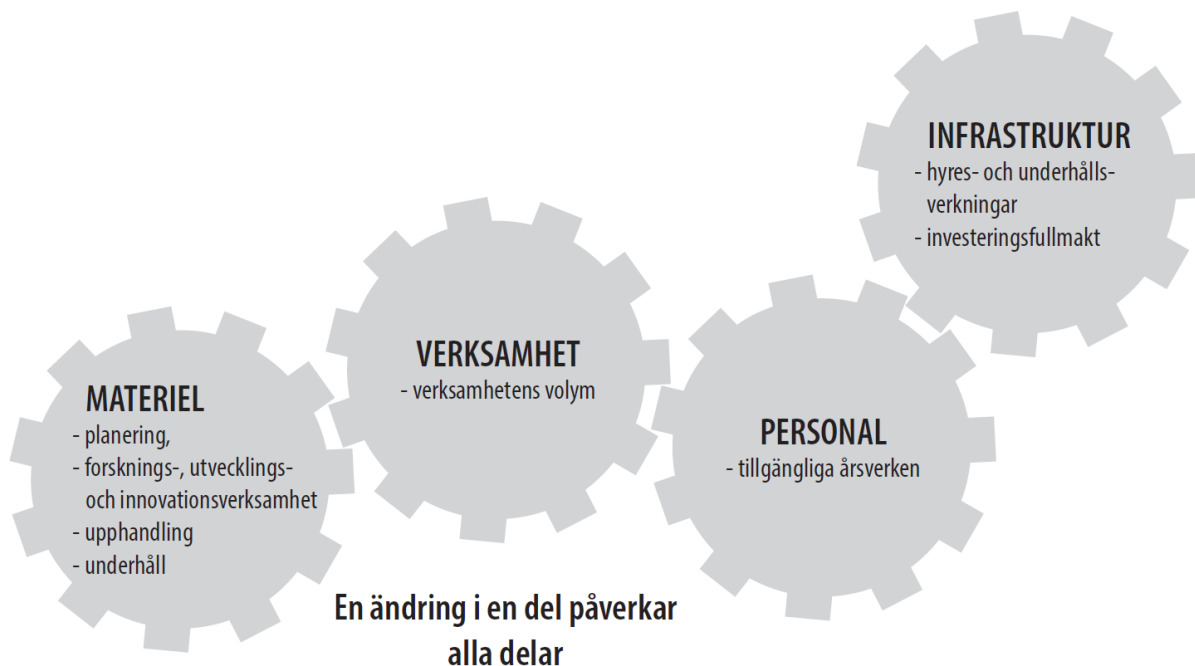
Som en del av Natos försvarsplaneringsprocess ställer man nya förmågemål för alla medlemsstater, även för Finland, år 2025 och genomförandet av dessa förutsätter tilläggsresurser. Det främsta målet är att stärka Natos förmåga att bemöta det långvariga hotet från Ryssland. Ändringen ställer nya krav på Försvarsmakten när det gäller den kvantitativa och kvalitativa utvecklingen av trupperna, upprätthållandet av den snabba aktionsberedskapen, förmågan till gemensamma insatser och den flexibla användningen av trupper såväl i hemlandet som utanför landets gränser. Den kvantitativa ökningen av verksamheten måste beaktas också i funktionsförmågan hos det underhållssystem som ansvarar för upprätthållandet av truppers verksamhet och i den infrastruktur som stöder funktionsförmågan. Utvecklingen i enlighet med de nya förmågemålen stärker Finlands försvarsförmåga.

Den militära infrastrukturen måste byggas ut avsevärt, vilket höjer Försvarsmaktens hyresutgifter permanent. En del av den infrastrukturbyggande som Natos kollektiva försvar och Natos närvaro i Finland förutsätter kan finansieras med Natos gemensamma finansiering. Även verkställandet av DCA-avtalet förutsätter ytterligare investeringar i infrastruktur. Genomförandet av tilläggsinvesteringarna förutsätter att Senatkoncernen på förhand anvisas tillräckliga investeringsfullmakter, som riktas till Försvarsfastigheter, och att Försvarsmakten anvisas hyresanslag som föranleds av investeringarna.

Ett hållbart upprätthållande och en oavbruten utveckling av försvarsförmågan förutsätter att personalmängden samt anslagen för verksamheten, materialinvesteringarna och Nato-förpliktelserna är på en tillräcklig nivå. Långsiktiga investeringar i försvaret blir alltid förmånligare än att drabbas av en militär konflikt, varvid försvarsutgifternas andel av statsbudgeten skulle mångdubblas.

För att man vid upprätthållandet och utvecklandet av försvarsförmågan ska kunna beakta utvecklingen i omvärlden, måste försvarsbudgeten vara i balans mellan personalen, upphandlingarna, upprätthållandet av den militära infrastrukturen och verksamheten. Om finansieringen av ett delområde ändras, inverkar det också på kostnaderna för de övriga delområdena. Bevarandet av balansen försvåras t.ex. av upprätthållandet av den beredskapsnivå som verksamhetsmiljön förutsätter, den snabba tekniska utvecklingen, de allt dyrare materialen och tillägsbehoven som gäller infrastruktur.

Det inbördes beroendet mellan delarna i försvarsbudgeten

Det säkerställs att Flottilj 2020- och F-35-projekten slutförs i enlighet med den ursprungliga planen. De index- och valutakursutgifter som upphandlingskontrakten medför täcks separat i de årliga budgeterna. I de obundna anslag som anvisats för upphandlingen av multirollflygplan görs årligen behövliga justeringar av köpkraften och kostnadsnivån.

I anslagen för Försvarsmaktens omkostnader (exkl. lönekostnader), anskaffningar av försvarsmateriel, anskaffningen av multirollflygplan och materiel- och förvaltningsutgifter för den militära krishanteringen görs under redogörelseperioden kostnadsnivåjusteringar enligt etablerad praxis.

Det materiel som Försvarsmakten överlåtit till stöd för Ukraina ersätts fullständigt. Detta gäller också stöd till industrin och ammunitionsproduktionen.

Skapandet av verksamhetsförutsättningar i Finland för Natos och dess medlemsstaters trupper ökar förpliktelserna, som gäller exempelvis logistisk infrastruktur, försörjningsberedskap och medicinalvård. Dessa finansieras också med anslag för andra förvaltningsområden. Totalförsvaret och samordningen av det stärks ytterligare genom att dessa resursbehov tas in i anslagsramarna för ifrågavarande förvaltningsområdets huvudtitlar.

Finland betonar behovet av att säkerställa tillräckliga resurser för att upprätthålla Natos funktionsförmåga i den förändrade säkerhetspolitiska omgivningen. Detta förutsätter att alla medlemsländer satsar på försvarsutgifterna åtminstone enligt Natos gemensamma ambitionsnivå samt på utvecklandet av förmågorna och på den operativa verksamheten.

Finlands mål är att Natos samfinansiering utvidgas till att omfatta sådan gemensam verksamhet som främjar stärkandet av avskräckningen och försvaret. Finland anser att det är viktigt att försvaret väljs som ett prioriterat område i EU:s fleråriga budgetram för åren 2028–2034. Finland anser att försvarets (inkl. militär rörlighet), krisberedskapens och gränssäkerhetens finansieringsandel måste ökas.

Vilka fördelar har Natomedlemskapet för Finlands försvar?

Den viktigaste fördelen med Natomedlemskapet är att avskräckningen stärks, vilket minskar hotet om krig. Finlands försvar stöds av hela alliansens militära styrka, i sista hand av kärnvapenavskräckningen. Det mervärde som avskräckningen ger för Finlands försvar kan inte mätas i pengar. Det kan dock antas att upprätthållandet och utvecklandet av försvarsförmågan som ett gränsland till Ryssland som inte hör till Nato skulle förutsätta en satsning på försvarsutgifterna som är betydligt större än för närvarande. Om Natos avskräckning gav vika skulle Finland försvara sig med alliansens stöd. Natos förhandsberedskap stärker avskräckningen och möjliggör verkställandet av kollektivt försvar vid behov. Till Finlands stöd skulle man vid behov anvisa de allierades förstärkningstrupper och förmågor.

I och med medlemskapet får Finland tillgång till förmågor som inte skulle vara möjliga att bygga upp nationellt eller som Finland inte har tillräckligt av. Exempel på dessa är logistiskt stöd, Natos snabbinsatsstyrka (ARF), alliansens gemensamma förmåga inom underrättelse och övervakning, vissa rymdförmågor, förmågor inom robotförsvar samt i sista hand skyddet som kärnvapnen ger. Finlands militära försörjningsberedskap förbättras i synnerhet med tanke på tryggheten av sjöförbindelserna och tillgången till reservdelar. Samtidigt har medlemskapet en positiv inverkan på den finska försvarsindustrin.

Som en stat vid Natos yttre gräns måste Finlands försvarssystem även framöver upprätthålla sin kapacitet, som möjliggör en första insats med nationella förmågor. Inom Nato kan dock Finland utveckla sin verksamhet genom att fördjupa försvarssamarbetet på ett sätt som inte hade varit möjligt utan medlemskapet.

En samarbetsform som håller på att inledas hänför sig till luftbevakningen, där Natoländerna under identifieringsflygningar kan korsa ländernas gränser flexibelt och stödja sig på varandras baser. Alliansen möjliggör djupare samarbete i synnerhet med länder i samma operationsriktning. Genom till exempel gemensam anskaffning eller användning av förmågor kan man agera på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Finland har möjlighet att söka Natos gemensamma finansiering för att bygga ut och förbättra infrastruktur och logistisk kapacitet för verkställandet av det kollektiva försvaret och därtill fortsätter Finland att utnyttja EU:s finansieringsmöjligheter för militär rörlighet och andra syften.

Fördelarna med Natomedlemskapet för Finlands försvar

4.8.3 Lagstiftning

Finlands lagstiftnings funktion i den föränderliga omvärlden följs upp på ett övergripande sätt. Inom försvarsministeriets förvaltningsområde fortsätter revideringen av lagstiftningen för att förpliktelserna enligt Natomedlemskapet ska uppfyllas. En del av ändringarna anknuter förutom till Natomedlemskapet även till att göra det internationella försvarssamarbetet möjligt och smidigt.

De viktigaste ändringsbehoven i anslutning till Natomedlemskapet gäller Försvarsmaktens uppgifter och befogenheter, Försvarsmaktens personals och värnpliktigas deltagande i uppgifter som gäller Natos avskräckning och försvar samt den rättsliga ställningen för personer som deltar i dessa uppgifter.

Finland deltar kontinuerligt i upprätthållandet av alliansens avskräckning och genomförandet av alliansens försvar. Detta medför sådana nya uppgifter för Försvarsmakten som avviker från tidigare uppgifter inom internationellt bistånd och samarbete samt inom internationell militär krishantering. Exempel på detta är deltagande i uppgifter i Natos kollektiva försvar i fredstid och i Natos snabbinsatsstyrka. Därtill ska man kunna agera smidigare än för närvarande tillsammans med Natos medlemsstater för att visa avskräckningen samt för att övervaka och trygga den territoriella integriteten. Dessa uppgifter är nu en del av Försvarsmaktens normala verksamhet.

Bestämmelserna om territorialövervakning måste ses över så de möjliggör ett smidigt samarbete med alliansen och verksamhet i alla beredskapslägen och situationer. Detta inbegriper också helheterna med användning av maktmedel samt befogenheter. Målet är att de förmågor som används för territorialövervakningen ska kunna flyttas smidigt och att de ska kunna stödja sig på det operativt sett mest ändamålsenliga sättet, vid behov över statsgränserna. Därtill är verksamheten effektivare och flexiblare när flera länders förmågor används för samma operativa uppgifter.

Till följd av Natomedlemskapet måste också det nationella beslutsförfarandet ses över. Den lagstiftning som ligger till grund för verksamheten som Natomedlem och beslutsfattandet i anslutning till detta måste ses över så att den säkerställer tillräckliga befogenheter och korrekta förfaranden och nivåer för beslutsfattandet. Vid översikten utreds i samråd med andra centrala aktörer möjligheterna att öka antalet beslut som fattas vid försvarsministeriet.

Därtill ska lagstiftningen möjliggöra smidig inresa i landet, verksamhet och skyddande av verksamheten i fråga om Natostyrkor som är verksamma i Finland. Ändringsbehoven i lagstiftningen hänför sig bl.a. till införsel av materiel, förtullning, beskattning och tillståndspraxis, körrätt för militärfordon och ordnande av medicinalvård. Lagstiftningsgrunden ska göra det möjligt för Natos strukturer och personal att närvara i Finland.

Utvecklingsbehov har identifierats också i den lagstiftning som gäller försvarsförvaltningens tekniska säkerhet och behandling av personuppgifter. Målet är att slutföra den nya

regleringen om Försvarsmaktens och Gränsbevakningsväsendets transport av farliga ämnen, militära explosiva varor och övervakning av elsäkerheten samt behandling av personuppgifter, där också internationella övningar och internationell samverkan beaktas.

Lagstiftningen om utlänningars fastighetsinnehav utvecklas så att den bättre än tidigare svarar på de upptäckta möjligheterna att kringgå bestämmelserna. Dessutom granskas behovet av och möjligheterna till tillsyn över andra former av besittning, såsom arrende samt ägande eller hyra av bostadsaktier.

Utarbetandet av den lagstiftning som cyberförsvaret förutsätter samt lagar och förordningar som har ett väsentligt samband med det är en absolut förutsättning för cyberförsvaret. Helheter som granskas vid utvecklandet av lagstiftningen är bildandet av Försvarsmaktens uppgifter och tryggheten av den statliga suveräniteten i cyberrymden, samverkan mellan olika aktörer samt beslut om verkställandet av Försvarsmaktens cyberoperationer. I Finland och utanför Finland måste Försvarsmakten kunna genomföra även andra insatser inom cyberpåverkan och aktivt cyberförsvaret än sådana som kan betraktas som användning av militära maktmedel. Försvarsmakten måste också kunna stödja detta genom informationsinhämtning. I granskningen beaktas också Finlands deltagande i Natos cyberförsvaret och annan internationell samverkan.

Försvarsministeriet har inlett ett lagstiftningsprojekt för att utveckla värnplikten. Helheter som granskas i samband med detta är exempelvis utveckling av uppbyggda systemet samt flexibla användning av värnpliktiga och flexibla möjligheter för värnpliktiga att delta i uppgifter i Natos kollektiva försvar utanför Finlands territorium. Frivillig militärtjänst för åländska män med hembygdsrätt möjliggörs och det föreskrivs om tjänstgöringens rättsverkningar. Utvecklingen av lagstiftningen om frivilligt försvar fortsätter.

Därtill bedöms ändringsbehoven i lagen om militär underrättelseverksamhet och lagen om export av försvarsmateriel och de lagändringar som behövs bereds. De behov av att ändra lagstiftningen som Natos standardiseringsavtal (STANAG) eventuellt medför genomförs från fall till fall.

Man inleder också ett projekt där man strävar efter att i lagstiftningen införa ett obligatoriskt förfarande där Försvarsmaktens utlåtande krävs för att redovisa vindkraftsprojekts konsekvenser för territorialövervakningen.

Bestämmelser om den offentliga förvaltningens skyldighet att vidta förberedelser finns i beredskapslagen. Syftet med totalreformen av beredskapslagen (OM015:00/2022) är att uppdatera lagen så att den återspeglar en modern syn på samhällets övergripande säkerhet, på de faktorer som hotar säkerheten och på identifieringen av olika allvarliga hot och störningar. Ur försvarsförvaltningens synvinkel är det väsentligt att lagstiftningen under normala förhållanden, beredskapslagen och lagen om försvarstillstånd möjliggör förutom totalförsvarsberedskap inom alla förvaltningsområden även tillgång till hela samhällets resurser.

4.8.4 Digitalisering och utnyttjande av data

Målet med digitaliseringen och utnyttjandet av data är att möjliggöra snabbare och effektivare beslutsfattande. Detta förutsätter att man vid rätt tidpunkt har tillgång till de uppgifter som behövs i respektive situation och att uppgifterna är tillräckligt förädlade. En förutsättning för effektivisering av verksamheten är framför allt att chefer på olika nivåer har en vision och förståelse för målen med förändringen, men därtill måste man säkerställa att det finns teknisk och operativ interoperabilitet på politisk, militär och teknisk nivå såväl nationellt som med partnererna och de allierade. Ett effektivt utnyttjande av data och nätverk förutsätter systematisk utveckling av kompetensen, kulturen, processerna och teknologierna samt allokering av personal.

Natointegrationen fortsätter genom att man utvecklar informationshanteringen, genomför de informations- och kommunikationstekniska lösningar som berednings- och beslutsprocesserna förutsätter samt förnyar lokalerna. Kraven och standarderna som gäller Natos informationshantering och informationssäkerhet tillämpas fullt ut i den nationella utvecklingen. Försvarmaktens självständiga förmåga att utvärdera informationssystem och krypteringsprodukter stöder detta. Målbilden är att Försvarmakten har självständig förmåga till utvärdering och godkännande. Tilläggsresurser krävs på grund av Natomedlemskapet, det ökade bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet och kraven på förmågan att utbyta information som är högre än tidigare.

Försvarmakten utvecklar sina databehandlingsmiljöer så att de svarar på de nya hoten och tillgodoser de nya behoven inom data- och informationshanteringen. Identifieringen och hanteringen av risker främjas av en övergripande hantering av informationssäkerheten som baserar sig på lagstiftning, standarder och Natos krav. Utnyttjandet av molntechnologi för behandling av säkerhetsklassificerad information förutsätter en gemensam nationell riskbedömning och lösning. Utnyttjandet av artificiell intelligens och data i analyser och som stöd för det dagliga arbetet fortsätter, vilket förutsätter att Försvarmakten organiserar verksamheten och inför hanteringsmodeller samt allokerar personalresurser och utvecklar personalens kompetens.

Verksamhetskedjan och kompetensen i anslutning till kryptering av den viktigaste nationella sekretessbelagda informationen måste behållas under nationell kontroll. Detta förutsätter förmåga att utveckla, ta fram och utvärdera även krypteringsprodukter av högsta säkerhetsklass. Därtill behövs andra krypteringstekniska förmågor som säkerställer säkerhetsmyndigheternas verksamhetsmöjligheter i alla situationer. Dessa är t.ex. förmåga att använda högpresterande datorsystem, kryptoanalysförmåga och förmåga till baklängskonstruktion. Ett nationellt krypteringstekniskt laboratorium inrättas för att stödja forskning, kompetensutveckling, inhemsk produktionsförmåga och olika myndigheters uppgifter. Skapandet av ett nationellt ekosystem förutsätter strategiska mål samt statsförvaltningens deltagande och stöd genom tväradministrativt samarbete.

4.8.5 Forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet

Det militära försvarets verksamhetsmiljö blir allt mer mångfasetterad på grund av den snabba och svårförutsebara tekniska utvecklingen samt de ökande tekniska kraven på vapensystemen och stridsfältet.

Försvarsförvaltningens egen förutseende teknologiska lägesuppfattning, strategiska val som baserar sig på den och den systematiska kompetenshanteringen är avgörande faktorer med tanke på planering, utvecklande, upphandlingar, operationen och upprätthållande som gäller försvarsförmågan. Betydelsen av militärvetenskaper och omfattande försvarsforskning framhävs i kompetenshanteringen. Kompetensen och den materiella beredskapen måste kunna utvecklas mer flexibelt än tidigare och allt oftare i samarbete med aktörer utanför försvarsförvaltningen.

Utvecklandet av den kompetensbas som försvaret behöver baserar sig på nationella starka områden samt på FUI-systemet och dess förmåga att producera ny kunskap, teknologiskt kunnande och innovationer som kan kommersialiseras. Det är viktigt att säkerställa försörjningsberedskapen i fråga om kompetens när man beaktar den tekniska utvecklingens hastighet och systemens långa livscyklar. Förutsättningarna för innovationsförmåga under undantagsförhållanden skapas i verksamheten under normala förhållanden.

Försvarsförvaltningen främjar den inhemska försvarsindustrins FUI-verksamhet utifrån militära förmågor så att utvecklingsarbete inom forsknings- och teknologisektorn i första hand skaffas i hemlandet. Med tanke på utvecklingen av den inhemska kompetensen och försvarsindustrin är det dock mycket viktigt att samtidigt främja ett målinriktat samarbete inom Nato och EU samt inom andra bilaterala och multilaterala FUI-samarbetsstrukturer. Även utnyttjandet av internationella finansieringsmekanismer måste främjas. De ökande kraven förutsätter att försvarsförvaltningen till sitt förfogande har en helhet av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet som är större än tidigare relativt sett och mer systematiskt hanterad.

4.8.6 Militär försörjningsberedskap och partnerskap

Natomedlemskapet medför betydande nya krav på och möjligheter för den militära försörjningsberedskapen. Med den militära försörjningsberedskapen stöds verksamhetsförutsättningarna för Försvarmakten och de allierade som är verksamma i Finland samt tryggas funktionsförmågan hos Försvarmaktens kritiska system. Den krigstida försvarsförmågan baserar sig till stor del på resurser som fås från det övriga samhället. Den militära försörjningsberedskapen förutsätter att beredskapen inför militära kriser och andra undantagsförhållanden samordnas mellan olika aktörer som en del av totalförsvaret.

Det viktigaste målet är att skapa förutsättningar för genomförandet av Natos regionala plan i Nordeuropa tillsammans med Sverige, Norge och andra allierade samt som en del av Nordefco. Natos operativa planer och det samnordiska stödnätverkskonceptet ger grunder för utvecklandet av arrangemangen för den militära försörjningsberedskapen och det stöd

från samhället och andra myndigheter som dessa förutsätter. Förbättrandet av försörjningsberedskapen förutsätter att infrastrukturen för logistiskt stöd utvecklas i synnerhet i norra Finland. Försörjningsberedskapen måste kunna tryggas också i en situation där sjöförbindelserna till Östersjön störs.

Beredskapen inför en långvarig militär konflikt förutsätter att säkerhetsupplagringen, produktionen och produktionskapaciteten ökas. Den militära försörjningsberedskapen grundar sig på tillräcklig industriell kapacitet som byggts under normala förhållanden, kompetent personal och materiel som utplacerats i förtid. Upprätthållandet av produktionen och personalens kompetens hänför sig till industrins beredskap, som förutsätter en tillräcklig och kontinuerlig orderstock för att hållas på rätt nivå. Upphandlingar riktas till företag som är avgörande med tanke på försörjningsberedskapen.

De kapacitetsområden som är kritiska för den militära försörjningsberedskapen är ledning och nätverksverksamhet, underrättelseverksamhet, övervakning och stödet till målangivning samt påverkan och skydd. I fråga om dessa måste man säkerställa förmågan att återhämta sig från störningssituationer och reparera den kritiska infrastrukturen samt förmågan att använda system självständigt under både normala förhållanden och undantagsförhållanden. Därtill ökar cybersäkerhetens och krypteringsteknikens betydelse i takt med att digitaliseringen framskrider. I synnerhet måste den allt viktigare roll som den banbrytande tekniken spelar beaktas i de lösningar som hänför sig till den nationella försvarsindustrins produktion och tekniska kompetens.

Stärkandet av den militära försörjningsberedskapen förutsätter att samarbetet mellan försvarsförvaltningen, ministerierna och Försörjningsberedskapscentralen intensifieras. Försörjningsberedskapsfunktionerna måste kopplas närmare till en del av samordningen av totalförsvaret och tillräckliga resurser för dem måste tryggas.

Krigsekonomi innebär att samhällets ekonomi anpassas till undantagsförhållanden, att produktionen av försvarsmateriel effektiviseras och att försörjningsberedskapen tryggas genom tväradministrativa åtgärder. Samhällets beredskap att övergå till krigsekonomi upprätthålls och utvecklas aktivt som en del av totalförsvaret.

Övergången till krigsekonomi förutsätter att man under normala förhållanden gör förberedelser som grundar sig på förvaltningsövergripande beredskapsplanering. Den industriella, teknologiska och materiella självförsörjningsgraden höjs och upprätthålls genom att industrins och tjänsteproducenternas orderstock finansieras så att den är på en tillräcklig nivå. Industrins och tjänsteproducenternas produktionsberedskap under störningar och undantagsförhållanden säkerställs på bred basis genom beställningar och provköp som grundar sig på försörjningsberedskapen. På detta sätt säkerställs en tillräcklig förmåga att stödja såväl det nationella försvaret som alliansens kollektiva försvar.

Försvarsmaktens samarbetsparter med underleverantörskedjor har en viktig och etablerad ställning i försvarssystemet. I synnerhet de tjänster som produceras av strategiska partner har en avgörande inverkan på Försvarsmaktens kärnfunktioner och försörjningsberedskap och de är förenade med statens centrala säkerhetsintressen. Försvarsmakten och dess

partner måste kunna reagera snabbt på förändringar i verksamhets- och säkerhetsmiljön i samarbete med de allierade och i synnerhet med de nordiska länderna. Partnerskapet fördjupas redan under normala förhållanden t.ex. genom verksamhet i en gemensam miljö. På detta sätt kan man garantera verksamhetens kontinuitet också i en krissituation som utvecklas snabbt.

Det utreds vilka konsekvenser förändringarna i omvärlden och Natomedlemskapet har för Försvarsmaktens logistiksystem. Detta skapar en grund för att utveckla partnerskapen. Målet är att säkerställa den kapacitet som undantagsförhållanden förutsätter samt att utifrån detta fastställa målnivåerna för partnerskapen. Särskild uppmärksamhet ägnas åt partnernas beredskap och säkerställandet av deras verksamhet i alla säkerhetssituationer samt åt tillgången till personal.

4.8.7 Försvarsindustrin

I alla säkerhetssituationer ska det finnas tillgång till och vara möjligt att utnyttja produktion, teknologi och kunskap som är av kritisk betydelse för det militära försvaret. Tillgången till teknologi samt förmåga att på ett kostnadseffektivt sätt producera och integrera ny teknologi och tekniska lösningar som en del av försvarssystemet förutsätter nationell industriell och teknisk kompetens samt en ändamålsenlig produktionsförmåga. Det är särskilt viktigt att säkerställa att kritiska tekniska system upprätthålls utan störningar och att kritiskt förbrukningsmaterial som används i försvaret produceras i tillräcklig omfattning och tillräckligt snabbt även under undantagsförhållanden. Även om Finland är beroende av utlandet i fråga om anskaffning av och tillgång till försvarsmateriel, säkerställs den nationella förmågan i underhållet av de mest kritiska systemen.

En fungerande, livskraftig och internationellt konkurrenskraftig inhemsk försvarsindustri har en viktig roll i tryggheten av den militära försörjningsberedskapen. Försvarsindustrins nätverksbildning och exportverksamhet gör det möjligt att upprätthålla och utveckla den militära försörjningsberedskapen samt främjar försvarets funktionsförmåga. Som medlem i Europeiska unionen främjar Finland små och medelstora företags tillträde till försvarssektorns leveranskedjor samt främjar jämlika verksamhets- och konkurrensmöjligheter för företagen. Det måste säkerställas att den finska industrins kompetens utnyttjas i stor utsträckning i Europa och att den finska industrin har möjlighet till omfattande samarbete och nätverkande på EU:s försvarsmaterielmarknad. Med Europeiska försvarsfondens stöd kan man utveckla Finlands och Europas försvarsindustris och forskningsgemenskaps långsiktiga konkurrenskraft och kapacitet.

Den finska försvarsindustrins exportförutsättningar och internationalisering måste stödjas, eftersom detta samtidigt på nationell nivå stärker det militära försvaret och försörjningsberedskapen. Den militära försörjningsberedskapen förbättras också genom att fördjupa samarbetet mellan den inhemska och utländska industrin, vilket i sin tur främjar och ökar deras ömsesidiga beroende. Export av försvarsmateriel med iakttagande av internationella förpliktelser bidrar också till att stödja den tekniska och industriella grunden för Finlands försvar. Ansvarsfull exportkontroll baserar sig på omsorgsfull prövning från fall till fall.

Den nationella försvarsindustrins skydd mot cyberhot utvecklas i samarbete med industrin. Till åtgärderna hör att skapa strategiska riktlinjer för försvarsindustrins cyberskydd och att intensifiera informationsutbytet. Samarbetet och stödmöjligheterna i störningssituationer främjas också. Därtill beaktas cyberhot i större utsträckning än tidigare i avtalsgrunden och vidare bedöms behovet av att precisera regleringen och tillsynen.

4.8.8 Infrastruktur och energi

Förändringarna i säkerhetsläget och Finlands internationella förbindelser förutsätter betydande investeringar i infrastruktur som stöder försvaret under hela 2020-talet. Behovet av att bygga ut och utveckla Försvarsmaktens lokaler och områden ökar. De operativa planer som utarbetats tillsammans med alliansen och de allierade ställer krav på och ger grunder för utvecklingen av infrastrukturen. Tyngdpunkterna ligger på utvecklandet av Försvarsmaktens förmågor som en del av alliansen, byggandet av den infrastruktur som krävs för genomförandet av det kollektiva försvaret och DCA-avtalet samt på säkerställandet av lokalernas användbarhet, effektivitet och sundhet. Den logistiska infrastrukturen och dess dubbla användningsmöjligheter måste utvecklas särskilt i norra Finland. Detta omfattar i synnerhet förbindelserna över gränserna till Sverige och Norge, men det finns viktiga utvecklingsbehov också annanstans. I utvecklingen beaktas också beredskapen med tanke på försörjningsberedskapen.

Förutsättningarna för att utnyttja Natos och EU:s finansieringsmekanismer utvecklas. I investeringsplaneringen och genomförandet av den beaktas administrativa beslut, investeringsmodeller och investeringsbehov som gäller den gemensamma infrastrukturen och följer av DCA-avtalet.

Försvarsfastigheter stöder i egenskap av Försvarsmaktens partner beredskapen och säkerheten genom det skydd och den användbarhet som lokalerna erbjuder. Den strategiska planeringen av lokalinvesteringarna och lokalledningen utvecklas i samarbete. Målet är att förbättra kostnadseffektiviteten och den flexibla användningen av lokalerna samt att hantera kostnadsökningen.

Försvarsmaktens verksamhet är både under normala förhållanden och under undantagsförhållanden beroende av samhällets infrastruktur och det stöd som användningen av den förutsätter, såsom av tjänster som gäller väder, geodata och förhållanden samt underhåll. Farlederna, hamnarna och flygplatsnätverket, deras kritiska tjänster och system, såsom anläggningarna för flygtrafiktjänst, samt datakommunikationsförbindelserna måste möjliggöra utförandet av Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter och övningar i anknytning till dessa i alla beredskapslägen och förhållanden, även under GPS-störningar. Behoven som gäller skydd och hantering av kontinuiteten i fråga om den infrastruktur och tillhörande funktioner som är kritiska med tanke på det militära försvaret bedöms i förvaltningsövergripande samarbete under ledning av försvarsministeriet. Författningsgrunden, processerna och lägesbilden i fråga om tillsynen över utländskt fastighetsinnehav vidareutvecklas.

Även framöver kommer man att aktivt delta i och påverka planeringen av områdesanvändningen och statsrådets beredningsarbete som gäller naturvård för att trygga försvarets områdesbehov och verksamhetsförutsättningar. Försvarsförvaltningen strävar efter att samordna sin verksamhet med samhällets övriga funktioner inom de ramar som försvarsförmågan tillåter.

Energiomställningen från fossila energikällor till ett system som utnyttjar förnybara och utsläppsfria energikällor pågår och förväntas framskrida snabbt i Europa. Försvaret kommer att behöva fossila bränslen ännu länge, men vid sidan av dem måste man utveckla andra energikällor och lösningar som gäller en mångfald av energikällor och utspridd produktion. Försvarets kontrollerade omställning till klimatneutralitet är en stor utmaning, för vilken man måste finna lösningar också genom internationellt samarbete, särskilt inom Nato och EU.

Energiomställningen beaktas i Försvarsmaktens stödarrangemang och i utbyggnaden av kapaciteter. I samband med förändringen i energisystemet främjas även energisjälvförsörjningen, försörjningsberedskapen och förbättras motståndskraften. Anpassningen till energiomställningen får inte äventyra försvarsförmågan och försörjningsberedskapen.

Försvarets verksamhetsförutsättningar och fullgörandet av Försvarsmaktens lagstadgade uppgifter ska beaktas vid utbyggnaden av vindkraft och solkraft. Vindkraftverkens placering påverkar territorialövervakningsuppgifterna, Försvarsmaktens kommunikations- och ledningsförbindelser och övningsområdenas användbarhet. Försvarsförvaltningen ställer sig positiv till utbyggnad av vindkraft i områden där det inte försvagar försvarets verksamhetsförutsättningar. Samordningen av utbyggnaden av vindkraft och försvaret främjas också i fortsättningen.

4.8.9 Hållbar utveckling och miljö

Klimatförändringen, förlusten av biologisk mångfald och föroreningarna har direkta och indirekta säkerhetskonsekvenser som gäller Finland och påverkar även försvarsförvaltningens verksamhet.

Miljöansvar ingår i all verksamhet inom Försvarsmakten och bidrar till att trygga försvarets verksamhetsförutsättningar i en föränderlig miljö. Man gör dock inte avkall på försvarsförmågan. Effektiv hantering av miljörisker och förebyggande av negativa konsekvenser beaktas genomgående i Försvarsmaktens nationella och internationella verksamhet. Miljöansvaret vidareutvecklas i enlighet med Försvarsmaktens miljöstrategi och dess genomförandeplan.

Försvarsförvaltningen främjar för sin del statsrådets mål om klimatneutralitet med beaktande av försvarets behov. Därtill följer den upp klimatförändringens konsekvenser för verksamhets- och säkerhetsmiljön. I planeringen av verksamheten beaktas exempelvis anpassningsbehov som anknyter till konsekvenserna av väderfenomen som orsakas av klimatförändringen.

Samhällsansvar, hållbar utveckling och klimatförändringen är viktiga teman i Nato och EU och även mer allmänt i det internationella försvarssamarbetet. Försvarsförvaltningen fortsätter att genomföra FN:s handlingsprogram för hållbar utveckling Agenda 2030. Inom försvarssektorn vidtas åtgärder för att förbereda sig på klimatförändringen, minska klimatavtrycket och förbättra energieffektiviteten, men samtidigt säkerställs avskräckningen och försvarsförmågan. Försvarsförvaltningen deltar aktivt också i andra åtgärder som främjar internationellt miljöansvar, energiomställningen och begränsningen av klimatförändringen, och den deltar också aktivt i försvarssamarbete som hänför sig till anpassningen.

4.8.10 Bemötande av informationspåverkan samt strategisk kommunikation

Informationspåverkan definieras som verksamhet som systematiskt strävar efter att påverka den allmänna opinionen, människors känsla av förtroende och trygghet, beteendet, beslutsfattarna och i sista hand samhällets funktionsförmåga. Det finns många metoder för informationspåverkan. Sådana är t.ex. spridning av felaktiga eller vilseledande uppgifter, missbruk av korrekt information genom att lösgöra fakta från sitt sammanhang, utpressning och riktade trakasserier i sociala medier samt utnyttjande av ny teknologi t.ex. för att göra deepfake-videor. Informationspåverkan kan också vara en del av omfattande påverkansarbete som inbegriper andra fientligt sinnade påverkansåtgärder. Genom att utnyttja informationsmiljön och samhällets sårbarheter kan man äventyra samhällets vitala funktioner, samhällsfreden och försvaga Finlands internationella ställning.

Med strategisk kommunikation avses målinriktad och förutseende kommunikation som grundar sig på en analys av informationsmiljön och målgrupperna och en lägesuppfattning som härletts från den. Den strategiska kommunikationen har ett nära samband med ledningen. Planeringen av den strategiska kommunikationen grundar sig på en lägesuppfattning som uppdateras ständigt. Endast på detta sätt är det möjligt att förutse utvecklingsförlopp, sårbarheter, hot och risker i informationsmiljön. En ändamålsenlig strategisk kommunikation skyddar också mot informationspåverkan.

För att upptäcka och reagera på informationspåverkan bedrivs samarbete mellan olika ministerier och förvaltningsområden. Om det är fråga om en särskilt omfattande påverkanssituation eller någon annan specialsituation som överskrider förvaltningsområdenas gränser och är förenad med informationspåverkan, kan statsrådets kansli tillsammans med de andra förvaltningsområdena samordna bemötandet av påverkan och den strategiska kommunikationen i anslutning till detta. En förutsättning för att kunna bemöta hot är att myndigheternas och den privata sektorns åtgärder samordnas på ett förutseende sätt.

För att förebygga och avvärja informationshot samt för att precisera den gemensamma lägesbilden, ansvaren och verksamhetssätten utarbetas ett nationellt koncept för informationsförsvar och bemötande av informationspåverkan (Konceptet för informationssäkerhet).

Försvarsförvaltningen följer upp, utvärderar och analyserar informationsmiljön kontinuerligt. Därtill utnyttjas uppföljning och analys av andra aktörer inom statsförvaltningen. Försvarsministeriet reagerar vid behov tillsammans med Försvarsmakten på informationspåverkan inom sitt förvaltningsområde. Försvarsförvaltningen utbyter vid behov lägesinformation om informationspåverkan med sina partner och allierade.

På grund av den snabba omvälvningen i vår säkerhets- och informationsmiljö måste man också inom försvarsförvaltningen förbättra beredskapen att upptäcka och bemöta informationspåverkan samt beredskapen för strategisk kommunikation. Utvecklandet av den strategiska kommunikationen förutsätter också att den nationella militärstrategiska kommunikationen samordnas med Nato och separat också med de viktigaste allierade.

Samtidigt framhävs behovet av förvaltningsövergripande samordning. Till följd av Natomedlemskapet måste man också genom förvaltningsövergripande samarbete utveckla den gemensamma lägesbilden och de gemensamma verksamhetssätten, analysera informationsmiljön på ett mer omfattande sätt än tidigare och införa ett förutseende tillvägagångssätt i den strategiska kommunikationen.

5. SLUTSATSER

1. Rysslands invasion av Ukraina har inneburit att Finlands och Europas säkerhetspolitiska omgivning har försvagats på ett grundläggande och långvarigt sätt.
2. Ryssland utgör ett långvarigt säkerhetshot mot Europa och Finland också i framtiden.
3. Finland levererar försvarsmaterielhjälp till Ukraina och ger landet utbildnings- och rådgivningsstöd så länge det behövs.
4. Den säkerhetspolitiska omgivningen utvecklas på ett sätt som förutsätter att avskräckningen och försvaret måste stärkas på Natos östra och norra flank.
5. Finlands försvarslösning har förändrats. Den nya försvarslösningen består av en stark nationell försvarsförmåga som grundar sig på värnplikt och som är en del av Natos avskräckning och försvar.
6. Natomedlemskapet har stärkt avskräckningen, vilket minskar risken för krig. Finlands försvar stöds av hela alliansens militära styrka, och i sista hand av kärnvapenavskräckningen.
7. Finland har förbundit sig att stödja sina allierade.
8. Finlands försvar utvecklas även i fortsättningen utifrån hotet om omfattande krig och utvecklingen inom krigföringen, med beaktande av resurserna.
9. Utvecklandet av försvarssystemets förmågor styrs av det nationella försvarets behov samt de mål som Natos försvarsplanering ställer för Finland. I utvecklingen beaktas upprätthållandet av befintliga förmågor, ersättandet av utgående system och byggandet av nya förmågor.
10. En värnplikt som utvecklas, en omfattande utbildad reserv och en hög försvarsvilja är även framöver grunden för Finlands försvar.
11. Totalförsvarets betydelse framhävs. Beredskapen inför ett militärt hot utgör den viktigaste grunden för beredskap inom alla sektorer i samhället.
12. Under redogörelseperioden ligger tyngdpunkten i upprätthållandet och utvecklandet av försvarssystemet på reformen av markförsvaret, ibruktagandet av nya system inom sjö- och luftförsvaret samt på försvarssystemets Natointegration.
13. Reformen av markförsvaret har en kritisk betydelse för Finlands försvarsförmåga.
14. Försvarsmakten samordnar sina förmågor och sina insatser som en del av alliansen i alla operativa domäner. Försvarssystemets funktionsförmåga är bunden till cyber- och rymddomänerna.

15. Försvarsförvaltningens egen förmåga och kapacitet att följa och hantera teknologin samt att utnyttja internationella FUI-instrument stärks. Försvarsindustrins verksamhetsförutsättningar förbättras och åtgärder för att höja produktionsförmågan stöds i syfte att trygga den militära försörjningsberedskapen.
16. Under pågående regeringsperiod skapas det förutsättningar för att alliansen och de allierade ska kunna operera i Finland. Detta gör det möjligt att få militärt stöd för att försvara Finland.
17. Finland bedriver försvarssamarbete med de allierade utan några förhandsbegränsningar. Det bilaterala och multilaterala försvarssamarbetet stöder Natos avskräckning och försvar.
18. En stark och handlingskraftig Europeisk union är central för Finlands försvar. Finland fortsätter ge sitt stöd till stärkandet av EU:s försvarsdimension.
19. Förändringarna i omvärlden och Natomedlemskapet förutsätter att Försvarsmaktens anställda personal utökas betydligt under innevarande och nästa valperiod.
20. Lagstiftningen som styr försvarsförvaltningen uppdateras så att den motsvarar den nya försvarslösningen. Ett centralt mål är att göra det möjligt för värnpliktiga att delta i Natos uppdrag utanför Finlands territorium.
21. Finland håller sina försvarsutgifter åtminstone på den ambitionsnivå som Nato gemensamt godkänt. Upprätthållandet och utvecklandet av försvarsförmågan förutsätter en tillräcklig ramnivå över valperioderna.
22. Den viktigaste faktorn när det gäller att säkerställa Finlands försvarsförmåga är att försvaret tilldelas långsiktiga och tillräckliga resurser.

BILAGA: Begrepp, definitioner och förklaringar

Flera begrepp har också allmänspråkliga betydelser och andra betydelser. I fråga om vissa begrepp redogörs nedan för deras betydelse i samband med denna redogörelse i stället för en egentlig begreppsdefinition.

Försvarslösning (*Defence Concept*)

Försvarslösningen beskriver principen för genomförandet av försvaret. Finlands försvarslösning består av en nationell försvarsförmåga som grundar sig på värnplikt som en del av Natos avskräckning och försvar.

Försvarsförmåga (*Defence Capability*)

Med försvarsförmåga avses förmåga till militärt försvar och Försvarsmaktens förmåga att fullgöra sina lagstadgade uppgifter. Utöver alliansens kollektiva försvar kompletteras försvarsförmågan av medlemskapet i Europeiska unionen och av det internationella försvarssamarbetet.

Finlands nationella försvarsförmåga består av det militära försvarssystemet och av totalförsvarets stöd till det. Finland försvarar sitt territorium, befolkningen och samhället genom att utnyttja alla sina resurser som står till buds i samarbete med sina allierade.

Försvarssystem (*Defence System*)

Med försvarssystem avses den militära förmågans funktionella helhet, som består av personal, materiel och verksamhets sätt och som är indelad i delsystem såsom ett underrättelse- och övervakningssystem, ledningssystem, stridssystem, logistiksystem, trupproduktionssystem och verksamhetsstyrningssystem.

Beredskapslagring

Beredskapslagring är upplagring av försvarsmateriel för behov under undantagsförhållanden.

Bredspektrig påverkan

Bredspektrig påverkan är en hotbild som används i den militära beredskapen. Den inbegriper hybridpåverkan, men i hotbilden ingår också öppen användning av militärt våld mellan parterna. Med tanke på Finlands försvar framhävs i den bredspektriga påverkan militära påtryckningar och användning av militärt våld samt spridning av desinformation

CBRNE

Med CBRNE-hot avses farliga situationer som beror på kemiska ämnen (C), biologiska smittämnen (B), radioaktiva ämnen (R) och kärnvapen (N) samt explosiva varor (E) och missbruk av kunskaper som gäller dessa (inkl. användning som vapen).

Försvarsplanering (*Defence Planning*)

Huvudsyftet med Natos försvarsplanering är att säkerställa att Nato har tillgång till och förfogar över de styrkor, den kompetens, den beredskap och de resurser som behövs för att fullgöra alliansens samtliga uppgifter. Alla medlemsstater är en del av Natos försvarsplaneringsprocess och har förbundit sig att utveckla sina nationella förmågor i enlighet med gemensamt godkända mål. Natos försvarsplanering är kopplad till planeringen och utvecklandet av förmågorna som sker nationellt. Se mer information i informationsrutan i kapitel 4.2. Försvarsplaneringen inbegriper inte operativ planering.

Försvarssamarbete

Med försvarssamarbete avses internationellt, bilateralt och multilateralt försvarspolitiskt och militärt samarbete under försvarsministeriets ledning som syftar till att stödja och stärka Finlands försvarsförmåga samt förbättra interoperabiliteten. Den internationella övningsverksamheten och det internationella materielsamarbetet är en del av försvarssamarbetet.

Förtida utplacering

Förtida utplacering är utplacering av försvarsmateriel under normala förhållanden på en annan allierad stats territorium. Arrangemanget gör att materielen snabbare kan tas i bruk och skapar förutsättningar för snabb projicering av trupper och snabbt stöd till dem när beredskapen höjs och under undantagsförhållanden.

Hybridpåverkan

Det finns ingen internationellt godkänd, gemensam definition av hybridpåverkan. Det används också flera andra termer som liknar varandra och som till innebörden delvis är överlappande (hybridhot, hybridpåverkan, hybridoperationer, hybridkrigföring). Även om urvalet av metoder i allmänhet uppfattas som brett, betonas ofta exempelvis cyber- och informationsdomänerna i beskrivningarna. I försvarsredogörelsen behandlas ämnet som *bredspektrig påverkan* med tanke på de hotbilder som används i den militära beredskapen.

Informationsförsvaret

Syftet med Försvarsmaktens informationsförsvaret är att identifiera och bemöta hot om informationspåverkan som riktas mot försvarssystemet. Informationsförsvaret är till sin karaktär övergripande och förutsätter förmåga och befogenhet att följa informationsmiljön och utbyta information, skydda sig mot informationspåverkan och förmåga att skapa verksamhetsförutsättningar i informationsmiljön över förvaltningsgränserna och tillsammans med den privata sektorn genom att utnyttja ett brett urval av metoder.

Infrastruktur som är kritisk för försvarsförmågan (*Mission Vital/Critical Infrastructure*)

Försvarssystemets och den kritiska infrastrukturens strukturer, tjänster och anknytande funktioner samt samhällets vitala funktioner som är nödvändiga för försvarets verksamhetsförutsättningar i alla beredskapslägen.

Militärt cyberförsvar

Finlands militära cyberförsvar är en del av det nationella cyberförsvaret och Natos cyberförsvar. Det militära cyberförsvaret omfattar åtgärder genom vilka man skyddar system som påverkar Finlands försvarsförmåga och aktörer inom olika sektorer i synnerhet mot statliga fientliga aktörer och deras representanter för att säkerställa försvarsförmågan samt genom vilka man tryggar den statliga suveräniteten i cyberrymden och genomför militära cyberoperationer. Det militära cyberförsvaret grundar sig på Försvarsmaktens truppstruktur, Försvarsmaktens gemensamma förmågor och hela samhällets resurser. Försvarsmakten svarar för Finlands militära cyberförsvar och för ledningen och genomförandet av det i samarbete med andra myndigheter och sektorer.

Militär förmåga

Den militära förmågan består av planer som möjliggör systemets och/eller styrkans verksamhet och av användnings- och verksamhetsprinciper som övats för olika uppgifter, en tillräcklig och kompetent personal, materiel som behövs för uppgiften, infrastruktur som behövs för verksamheten och militära stödmöjligheter eller stödmöjligheter som erbjuds av samhället.

Militär rörlighet (*Military Mobility*)

Militär rörlighet innebär förutsättningar och förmåga att snabbt och smidigt förflytta militära styrkor, militär utrustning och militärmateriel dit de behövs. Militär rörlighet förutsätter bl.a. att den lagstiftning och de förfaranden som gäller gränsöverskridande militär verksamhet förenhetligas internationellt samt att den logistiska infrastrukturen och de logistiska förmågorna utvecklas så att de motsvarar de krav som deplojeringen och upprätthållandet av trupperna ställer.

Militärstrategisk kommunikation

Den militärstrategiska kommunikationen (MILSTRATCOM) är en del av statsledningens strategiska kommunikation. Med militärstrategisk kommunikation avses samordnad försvarsinriktad påverkan av de önskade målgruppernas lägesuppfattning i syfte att nå militärstrategiska mål och den samordnas med Natos strategiska kommunikation.

Multi-Domain Operations (MDO)

MDO är en helhet som överskrider försvarsgrenarnas och domänernas gränser. Inom krigföringen finns det fem domäner – mark, sjö, luft, cyber och rymd – och de är allt starkare kopplade till varandra. I verksamhetsmodellen synkroniseras den militära verksamheten med icke-militär verksamhet inom alla domäner, för att på ett ändamålsenligt sätt nå en samverkande effekt i den fysiska, kognitiva och virtuella dimensionen. Informationsförsvar bedrivs i alla domäner och dimensioner.

Nationellt cyberförsvar

Sådana nationella och internationella militära och civila åtgärder som tryggar Finlands självständighet samt befolkningens levnadsmöjligheter och säkerhet mot externa cyberhot och -störningar orsakade av stater och genom vilka behövliga motåtgärder vidtas i alla beredskapslägen. Det nationella cyberförsvarets beredskap och ett effektivt genomförande

av cyberförsvaret förutsätter ett nära samarbete mellan myndigheterna och olika aktörer i samhället. Försvarsministeriet svarar för samordningen av det nationella cyberförsvaret.

Operativ planering

Operativ planering är planering av militära insatser på strategisk, operativ och taktisk nivå. I Nato rekommenderas att man använder termen *planering av operationer* för att undvika förväxling med planeringen på operativ nivå.

Strategisk kommunikation

Strategisk kommunikation är öppen, systematisk och förutseende kommunikation som syftar till att nå gemensamt överenskomna mål. När den strategiska kommunikationen genomförs är den alltid en kombination av verbala och visuella meddelanden samt konkreta handlingar och åtgärder. Den strategiska kommunikationen är framför allt dagligt arbete, men dess betydelse framhävs i störningssituationer och i situationer som har betydande och omfattande konsekvenser som överskrider förvaltningsgränserna.

Totalförsvaret

Totalförsvaret innefattar alla de nationella och internationella militära och civila åtgärder som vidtas för att trygga det militära försvarets verksamhetsförutsättningar i alla säkerhetssituationer. Som medlem av Nato måste totalförsvarets stöd utsträckas förutom till Försvarsmaktens trupper även till de allierade ländernas trupper som är verksamma inom Finlands territorium. Försvarsministeriet svarar för samordningen av totalförsvaret.

Värdlandsstöd

Med värdlandsstöd (Host Nation Support, HNS) avses åtgärder som vidtas av värdstatens civila och militära myndigheter samt andra aktörer för att stödja verksamhetsförutsättningarna för en annan stats trupper under normala förhållanden och undantagsförhållanden. Arrangemangen för värdlandsstöd är en etablerad del av t.ex. den internationella övningsverksamheten, Natos närvaro och annat militärt samarbete. Man avtalar alltid om värdlandsstöd från fall till fall i enlighet med internationella förpliktelser och nationell lagstiftning.

Övergripande säkerhet

Den övergripande säkerheten grundar sig på tryggandet av samhällets vitala funktioner, som är ledning, internationell verksamhet och EU-verksamhet, försvarsförmåga, inre säkerhet, ekonomi, infrastruktur och försörjningsberedskap, befolkningens handlingsförmåga och service samt mental kriställighet. Tryggandet sker i samarbete mellan myndigheter, den privata sektorn, organisationer och medborgare inom alla sektorer samt på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Totalförsvaret är en del av den övergripande säkerheten.

Statsrådets kanslis Natoordlista innehåller över 200 begrepp och avsikten är att den ska kompletteras med nya begrepp senare. Mer information: [valtioneuvosto.fi \(https://valtioneuvosto.fi/-/laajennettu-nato-sanasto-paattaa-terminologiaprojekti\)](https://valtioneuvosto.fi/-/laajennettu-nato-sanasto-paattaa-terminologiaprojekti).